

Załącznik do uchwały nr.....
Rady Gminy w Starczy z dnia.....

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STARCZA DO ROKU 2023

Data opracowania: sierpień 2017 / styczeń 2018

Zamawiający:

Gmina Starcza

Urząd Gminy Starcza

ul. Gminna 4, 42-261 Starcza

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632

NIP: 9372667946

REGON: 243401618

tel.:+ 48 33 300 34 80

fax.:+48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

website: www.kreatus.eu

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
2 METODYKA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE STARCZA.....	9
3 DIAGNOZA ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE STARCZA	15
3.1 SFERA SPOŁECZNA	15
3.2 STREFA GOSPODARCZA	26
3.3 STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA.....	29
3.4 SFERA TECHNICZNA	32
3.5 SFERA ŚRODOWISKOWA	33
4 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY STARCZA	34
4.1 SFERA SPOŁECZNA	36
4.1.1 DEMOGRAFIA	37
4.1.2 POMOC SPOŁECZNA	39
4.1.3 PRZESTĘPCZOŚĆ	42
4.1.4. RYNEK PRACY	44
4.2 SFERA GOSPODARCZA	46
4.3 SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.....	47
4.4 SFERA TECHNICZNA	49
4.5 SFERA ŚRODOWISKOWA	51
5 WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE STARCZA	52
6 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA TERENIE GMINY STARCZA	55
6.1 ANALIZA DANYCH NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	55
6.2 SFERA SPOŁECZNA	56
6.2.1 DEMOGRAFIA	56
6.2.2 POMOC SPOŁECZNA	57
6.2.3 PRZESTĘPCZOŚĆ	60
6.2.4 RYNEK PRACY	61
6.3 SFERA GOSPODARCZA	62

6.4 SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.....	63
6.5 SFERA TECHNICZNA	64
6.6 SFERA ŚRODOWISKOWA	65
6.7 PODSUMOWANIE ANALIZY DANYCH NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	66
6.8 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	68
7 ANALIZA PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW OBSZARU DO REWITALIZACJI 70	
7.1 CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARÓW DO REWITALIZACJI	70
7.1.1 PODOBSZAR REWITALIZOWANY NR 1 – RUDNIK MAŁY	70
7.1.2 PODOBSZAR REWITALIZOWANY NR 2 – ŁYSIEC	73
7.2 ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI	75
8 ZGODNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	81
8.1 DOKUMENTY NA SZCZEBLU PONADKRAJOWYM.....	81
8.1.1 STRATEGIA „EUROPA 2020”	81
8.2 DOKUMENTY NA SZCZEBLU KRAJOWYM	83
8.2.1 KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020	83
8.2.2 STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020	83
8.2.3 NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	84
8.2.4 KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030.....	85
8.2.5 KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020.....	85
8.2.6 KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA 2023.....	86
8.3 DOKUMENTY NA SZCZEBLU PONADREGIONALNYM	87
8.3.1 STRATEGIA DLA ROZWOJU POLSKI POŁUDNIOWEJ W OBSZARZE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO I ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2020	87
8.4 DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM	87
8.4.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2020+”	87
8.4.2 STRATEGIA ROZWOJU SUBREGIONU PÓŁNOCNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I REGIONALNYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH.....	88
8.4.3 STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2006-2020	89
8.4.3 PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM NA LATA 2014-2020	90
8.4.4 ŚLĄSKI PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA LATA 2013-2020	91
8.4.5 PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+	91

8.5 DOKUMENTY NA SZCZEBLU LOKALNYM	92
8.5.1 STRATEGIA ROZWOJU POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO NA LATA 2016-2020.....	92
8.5.2 STRATEGIA ROZWOJU GMINY STARCZA DO ROKU 2020	93
9 ZAŁOŻENIA REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY STARCZA DO ROKU 2023	94
9.1 WIZJA OBSZARU REWITALIZOWANEGO	94
9.2 CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W GMINIE STARCZA WRAZ Z OPISEM PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	96
9.3 WYBÓR PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	99
9.4 POWIĄZANIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH Z PROBLEMAMI ZIDENTYFIKOWANYMI NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM, CELAMI REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKAMI DZIAŁAŃ.....	100
9.4.1 PROJEKTY PODSTAWOWE.....	101
9.4.2 PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE	126
10 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTÓW	139
11 KOMPLEMENTARNOŚĆ.....	145
11.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	147
11.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	147
11.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	153
11.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	153
11.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	153
12 SYSTEM ZARZĄDZANIA LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI ORAZ MONITOROWANIE I OCENA STOPNIA OSIĄGNIĘCIA CELÓW REWITALIZACJI.....	154
13 ZASADY WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI	162
14 PARTYCYPACJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA.....	164
15 SPIS MAP	167
16 SPIS TABEL	167
17 SPIS RYSUNKÓW	170
18 SPIS WYKRESÓW.....	170

WPROWADZENIE

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- a) wszyscy mieszkańcy gminy, w tym obszarze rewitalizacji, oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości, podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe;
- b) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- d) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- e) organy władzy publicznej;
- f) inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja staje się kluczowym procesem rozwoju gmin, przeciwdziałając negatywnym zjawiskom oraz stymulując pozytywne zmiany społeczne i gospodarcze. Służy m.in. zwalczaniu różnych niekorzystnych procesów, np. pogłębiania się ubóstwa, bezrobocia, migracji i innych problemów społecznych, dotyczących wytypowanych części gminy, w powiązaniu z poprawą warunków do rozwoju gospodarczego (np. nowe miejsca pracy), rozwoju infrastruktury publicznej (np. sieci komunikacji publicznej, dróg i parkingów itp.) oraz poprawy stanu środowiska (np. zwalczanie tzw. niskiej emisji, likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci itp.). Aktualnie rewitalizacja priorytetowo traktuje obszary z dominującą funkcją mieszkaniową, dla których powinny zostać zaplanowane zarówno działania prowadzące do zmian w infrastrukturze, jak też działania wpływające na zmiany społeczne. Dynamizacja przeobrażeń infrastrukturalnych w miastach i pozostałych gminach oraz odejście od projektów typowo inwestycyjnych na rzecz wspólnych działań z mieszkańcami i dla mieszkańców – to tylko niektóre aspekty nowego spojrzenia na rewitalizację.

Zgodnie z przepisami prawa, rewitalizacją można objąć obszar do 20% powierzchni gminy, zamieszkiwany przez co najwyżej 30% ludności gminy. Działania rewitalizacyjne należy wdrażać na podstawie gminnego programu rewitalizacji, poprzez interesariuszy rewitalizacji. W procesie rewitalizacji istotny jest dialog z lokalną społecznością i wszystkimi innymi

grupami, które są w niego włączone. Szczególnie istotne dla skutecznej rewitalizacji jest stworzenie atmosfery sprzyjającej dobrej współpracy na terenie gminy. Ważne jest określenie potrzeb i oczekiwań wobec zmian rewitalizacyjnych, a także problemów i sposobów ich rozwiązania, w które cała społeczność lokalna powinna się zaangażować.

Przyczyny i skutki procesu rewitalizacji wykraczają poza obszar bezpośredniego prowadzenia działań i mają szerszy kontekst społeczny i terytorialny. Rewitalizacja to zadanie bardzo ważne dla całej społeczności lokalnej, a przede wszystkim dla mieszkańców tych terenów gminy, gdzie występuje najwięcej problemów społecznych, gospodarczych czy środowiskowych. Przygotowanie programu rewitalizacji jest również niezwykle istotne z punktu widzenia aplikowania przez gminę o środki unijne.

Dobrze prowadzona rewitalizacja powinna kłaść nacisk na kompleksowe, zintegrowane podejście do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów lokalnych. Podejmowana interwencja musi być wieloaspektową odpowiedzią na lokalnie występujący kryzys. Ma stanowić zespół działań zmierzających do pełnego przywrócenia do życia konkretnego obszaru. Jednym z celów interwencji jest pomoc w zakresie odzyskania przez słabsze grupy społeczne zdolności do reintegracji na rynku pracy i uczestnictwa w sferze konsumpcji, kultury i rekreacji.

Aktualne podejście do rewitalizacji wyraźnie akcentuje potrzebę uwzględnienia w tym działaniu skoordynowanych, zintegrowanych przedsięwzięć w różnej skali i o różnym zakresie, realizujących szerszą wizję odnowy gminy oraz wspierających powiązania przestrzenne skorelowane z szerszym otoczeniem. Odchodzi się zatem w rewitalizacji od różnorodnych, punktowych, oderwanych od siebie działań, skupionych głównie na zmianach w obszarze infrastruktury. Obecnie rewitalizacja to nie tylko przebudowa lub adaptacja budynków, ale przede wszystkim rozwiązywanie problemów społecznych, poprawa warunków mieszkaniowych, poprawa estetyki oraz funkcjonalności przestrzeni publicznych, jak również zwiększanie atrakcyjności gospodarczej.

2 METODYKA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE STARCZA

Diagnoza obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego w Gminie Starcza, przygotowana została w oparciu o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku, wydane przez Ministra Rozwoju.

Nie zastosowano ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.) na podstawie artykułu 52. Zastosowano również wytyczne wynikające z dokumentu: „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” ze stycznia 2017 roku.

Celem diagnozy było ustalenie, które części Gminy Starcza powinny zostać zakwalifikowane jako obszary zdegradowane lub w stanie kryzysowym, jak również wytypowanie obszarów do rewitalizacji. Stan kryzysowy obszaru oznacza, że na określonym terenie występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) w powiązaniu z negatywnymi zjawiskami w przynajmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Za obszar rewitalizowany w diagnozie uznano część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (przede wszystkim społecznych; z uwzględnieniem pozostałych problemów: gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych). Jest to obszar, na którym – z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Przyjęto, że zarówno obszar zdegradowany, jak też obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, przy czym obszar rewitalizowany może obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego jako szczególnie istotne uwzględniono następujące czynniki:

- a) koncentracja negatywnych zjawisk mierzona liczbą wskaźników odnoszących się do zidentyfikowanych czynników ocenionych negatywnie (pod uwagę brano przede

wszystkim zjawiska społeczne, a w dalszej kolejności problemy gospodarcze, funkcjonalno–przestrzenne, techniczne i środowiskowe);

b) znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego.

Proces diagnozy podzielono na dwa etapy:

a) wyznaczenie obszaru zdegradowanego, za który uznano te obszary gminy, gdzie występuje wysoka koncentracja problemów społecznych, takich jak np. bezrobocie, korzystanie z pomocy społecznej, dożywianie oraz współwystępujących z nimi innych problemów: gospodarczych, środowiskowych, techniczno- infrastrukturalnych itp.;

b) wyznaczenie obszaru rewitalizowanego, za który uznano te obszary gminy, gdzie koncentracja powyższych problemów jest najwyższa, przy założeniu, że obszar rewitalizowany to nie więcej niż 20% powierzchni gminy, zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie diagnozy wykorzystano następujące źródła danych:

a) dane ilościowe i dane jakościowe uzyskane od poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy Starcza, jak również zaczerpnięte z ogólnodostępnych źródeł;

b) wnioski ze spacerów badawczych;

c) wnioski ze spotkań, służących wyznaczeniu mapy problemów i potencjałów;

d) wnioski ze spotkań roboczych i konsultacyjnych dotyczących wyznaczenia granic obszaru do rewitalizacji i zdegradowanego,

e) wnioski z warsztatów architektoniczno-urbanistycznych;

f) indywidualne opinie lokalnych liderów oraz mieszkańców;

g) wnioski z dodatkowego działania partycypacyjnego warsztaty z młodzieżą, seniorami i przedstawicielami polityki społecznej w gminie,

h) wnioski ze spotkań Zespołu Projektowego z udziałem ekspertów zewnętrznych.

W ujęciu przestrzennym analizę prowadzono jednopoziomowo:

a) Dokonano agregacji uzyskanych danych, przyjmując podział administracyjny gminy, tj. na sołectwa: Własna, Rudnik Mały, Łysiec, Klepaczka, Starcza. Następnie dzięki analizie ilościowej i jakościowej zebranych danych wyłoniono obszary, na których dochodzi do kumulacji problemów społecznych, jak również innych powiązanych z nimi problemów tj. gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych. W wyniku tych analiz zdefiniowano obszar zdegradowany.

b) W ramach drugiego etapu diagnozy wykorzystano zbliżony poziom agregacji danych. Dążono do wyznaczenia tych obszarów, gdzie występuje najwyższa koncentracja

analizowanych problemów. Z uwagi na fakt, iż obszar gminy jest stosunkowo jednorodny przestrzennie oraz zbliżony powierzchniowo wyznaczenie obszaru rewitalizacji również prowadzono w oparciu o granice administracyjne – w podziale na sołectwa.

W oparciu o pogłębioną analizę występujących na obszarze zdegradowanym problemów społecznych w powiązaniu z problemami gospodarczymi, środowiskowymi i przestrzennymi wyznaczono obszar rewitalizowany nieprzekraczający 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego analizowano w pierwszej kolejności czynniki (wskaźniki) społeczne wymienione w tabeli 1 w powiązaniu z innymi czynnikami wymienionymi w tabelach 2 i 3.

Tabela 1. Wykaz czynników (wskaźników) społecznych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie Gminy Starcza¹.

CZYNNIKI SPOŁECZNE
<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 2) Liczba przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 3) Liczba wykroczeń ogółem według ustalonej typologii, 4) Liczba osób pobierających zasiłki stałe w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 5) Liczba osób pobierających zasiłki okresowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 6) Liczba osób pobierających zasiłki celowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 7) Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 8) Liczba wydanych niebieskich kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 9) Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na niepełnosprawność w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 10) Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 11) Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 12) Liczba osób długotrwale chorych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 13) Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 14) Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 15) Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców , 16) Liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 17) Liczba zgonów na 100 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2. Wykaz czynników (wskaźników) gospodarczych i funkcjonalno–przestrzennych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie Gminy Starcza².

CZYNNIKI GOSPODARCZE
<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba osób nieprzekraczająca kwoty wolnej od podatku (PIT-37) w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 2) Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
CZYNNIKI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE
<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba obiektów kulturalno-sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, 2) Poziom natężenia ruchu.

Źródło: Opracowanie własne

¹ Dane za rok 2016.

² Dane za rok 2017.

Tabela 3. Wykaz czynników (wskaźników) technicznych i środowiskowych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie Gminy Starcza³.

CZYNNIKI TECHNICZNE
<ol style="list-style-type: none">1) Liczba budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,2) Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,3) Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze.
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE
<ol style="list-style-type: none">1) Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze,2) Liczba gospodarstw domowych niesegregujących śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze.

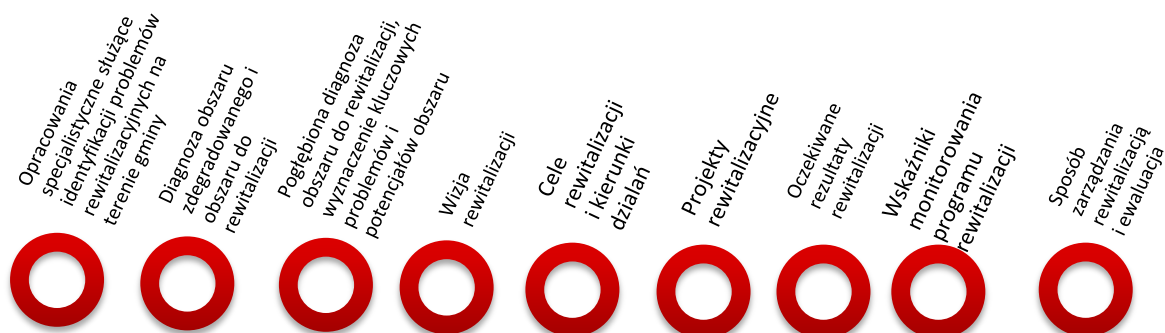
Źródło: Opracowanie własne.

Dla uzyskania skali porównawczej wszystkie czynniki analizowano w przeliczeniu na wskaźniki odnoszące się do 100 mieszkańców, porównując je następnie z przeciętną wartością danego wskaźnika na poziomie gminy.

Na etapie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego prowadzono działania partycypacyjne i konsultacje społeczne mające na celu włączenie jak najszerszego grona mieszkańców w prace nad diagnozą. Działania te pozwoliły w sposób racjonalny i spójny wyłonić obszar zdegradowany i obszar rewitalizowany na terenie Gminy Starcza, jak też opracować jego pogłębioną diagnozę.

³ Dane za rok 2017.

Rysunek 1. Główne elementy Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji służy zdefiniowaniu celów rewitalizacji, które powinny znaleźć odbicie w projektowanych przedsięwzięciach. Projekty zakwalifikowane do programu rewitalizacji podzielono na:

- a) projekty podstawowe o wysokim stopniu gotowości do realizacji, a zarazem o kluczowym znaczeniu dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych;
- b) projekty uzupełniające o charakterze wspierającym, oddziałujące pośrednio na rozwiązanie problemów społecznych na obszarze rewitalizowanym lub oddziałujące bezpośrednio na ten obszar pod względem społecznym, jednakże jeszcze nie uszczegółowione pod względem wykonalności organizacyjnej, technicznej i finansowej.

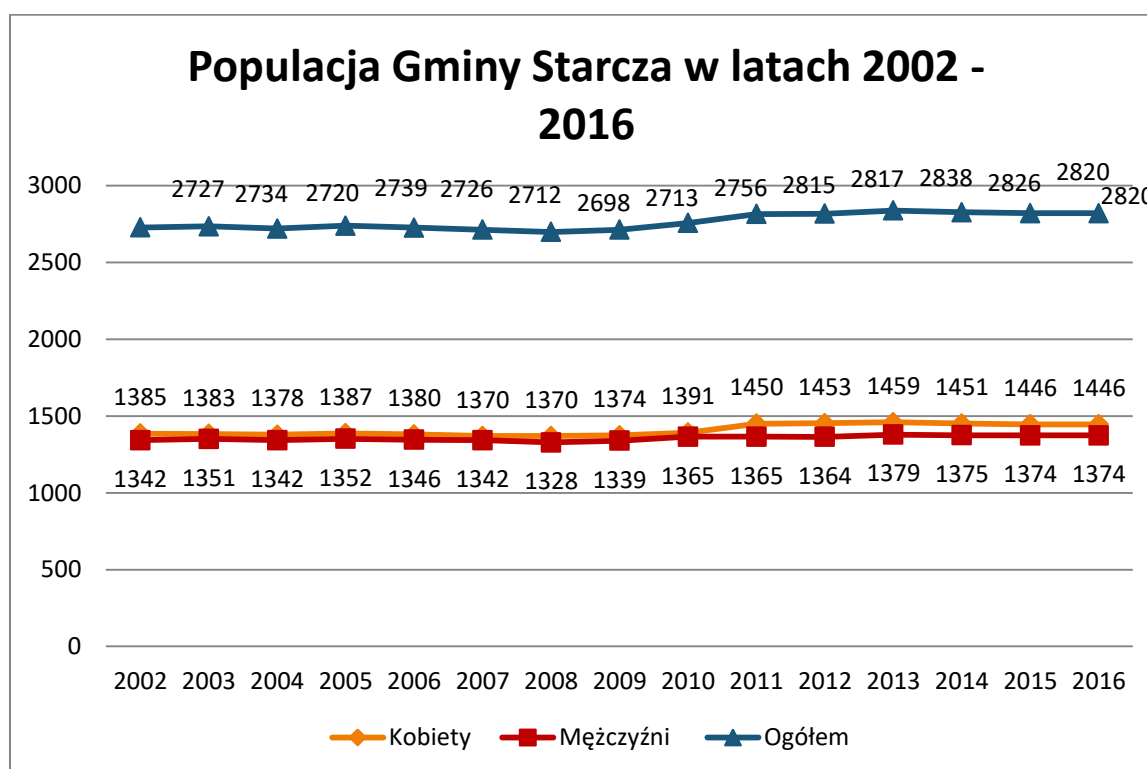
Na podstawie decyzji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach nr WOOŚ.410.20.2018.PB z dnia 23.01.2018 r. **odstąpiono od przygotowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.**

3 DIAGNOZA ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE STARCZA

3.1 Sfera społeczna

Gmina Starcza to gmina wiejska. Należy do województwa śląskiego, powiatu częstochowskiego. Według danych GUS na dzień 31.12.2016 r. Gmina Starcza ma 2 820 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 2,1% ludności powiatu. Gmina stanowi 1,3% powierzchni powiatu. 51,3% mieszkańców gminy stanowią kobiety, a 48,7% mieszkańców stanowią mężczyźni. W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 3,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 1. Populacja Gminy Starcza w latach 2002 – 2016.

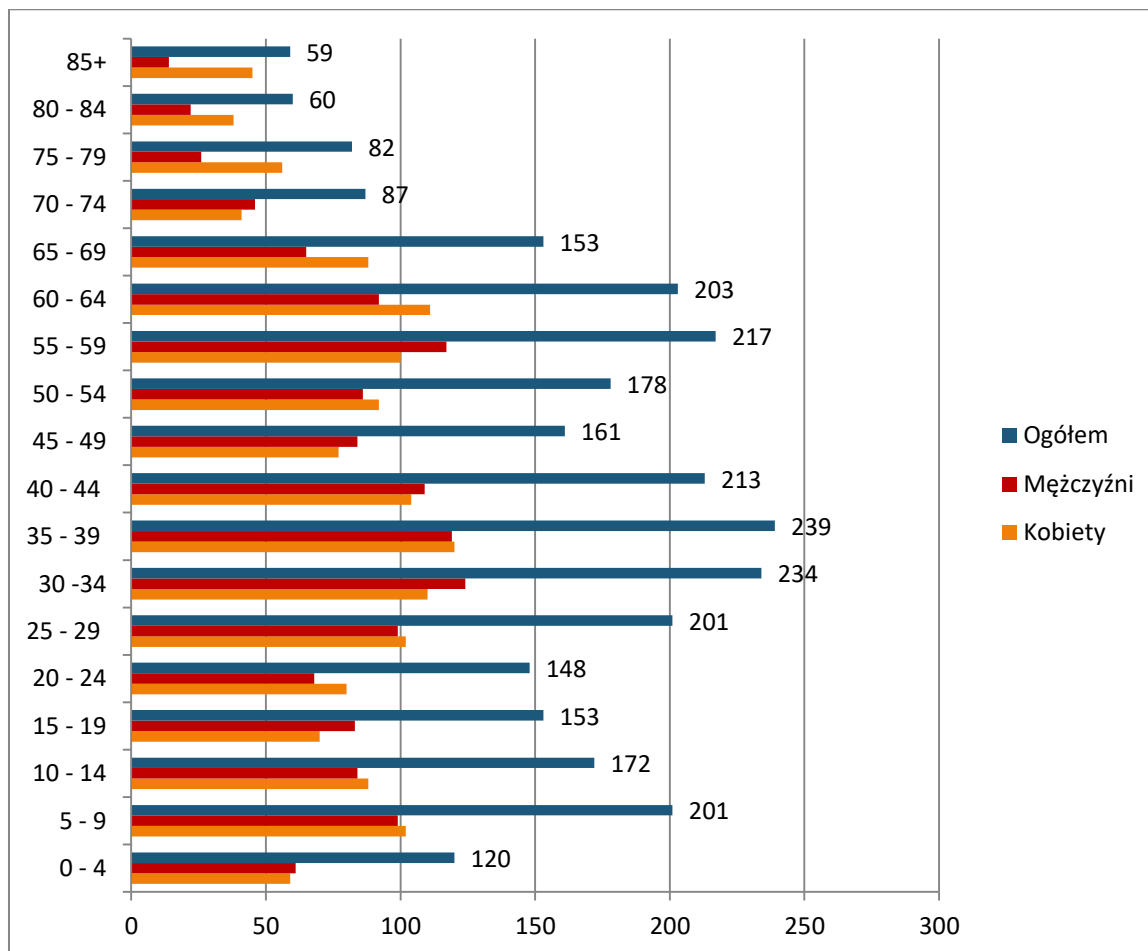

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Starcza ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -11. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,9 na 1000 mieszkańców Gminy Starcza. W 2016 roku urodziło się 23 dzieci, w tym 39,1% dziewczynek i 60,9% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,71 i jest znacznie mniejszy od

średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

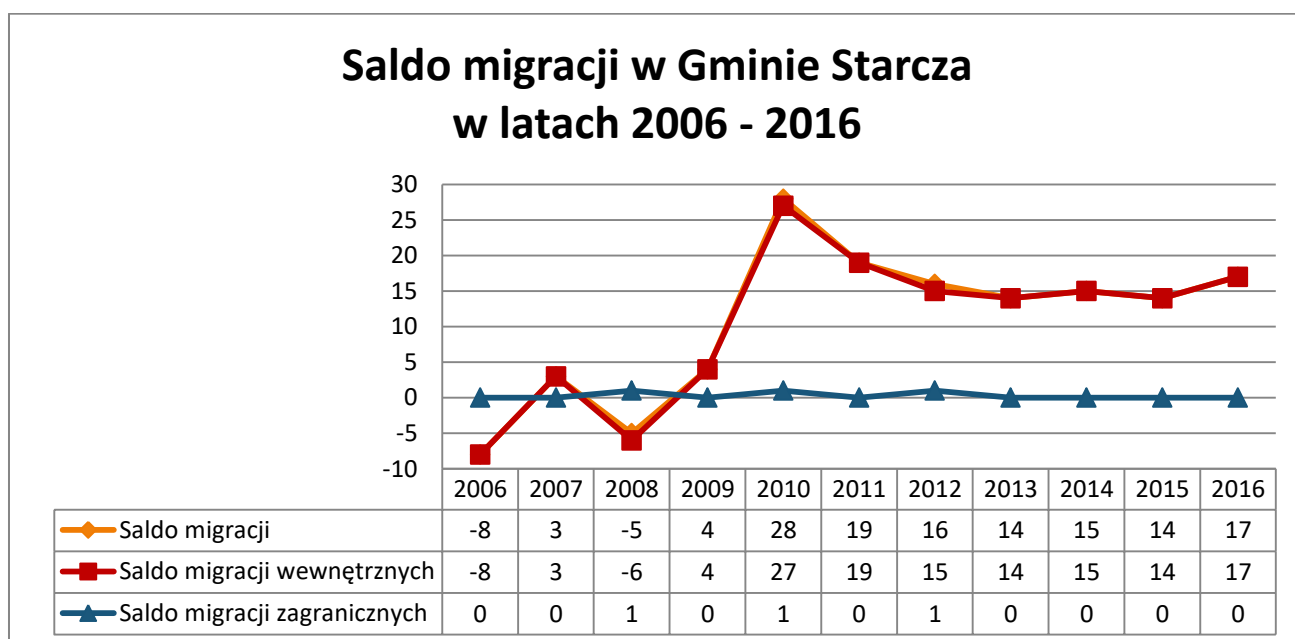
Wykres 2. Wiek mieszkańców Gminy Starcza w roku 2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2016 roku zarejestrowano 32 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 15 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Starcza 17. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

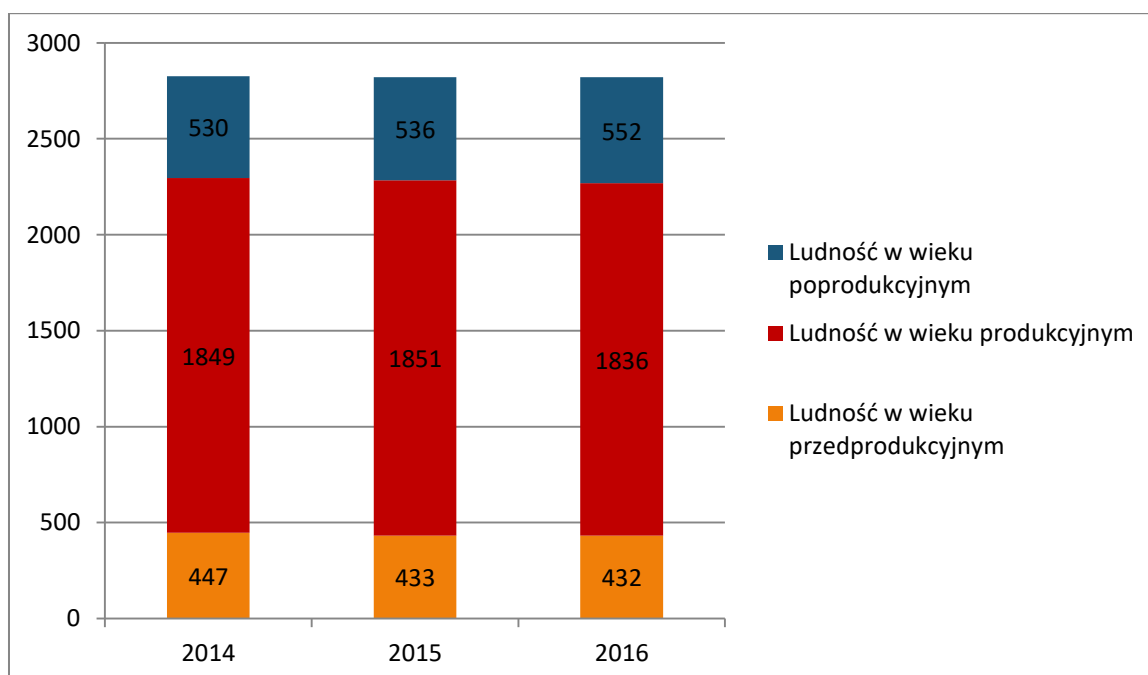
Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Starcza w latach 2006 – 2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

65% mieszkańców Gminy Starcza jest w wieku produkcyjnym, 15% w wieku przedprodukcyjnym, a 20% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4. Grupy wiekowe przyjęte w ekonomii ze względu na płeć wśród mieszkańców Gminy Starcza w latach 2013 – 2015.

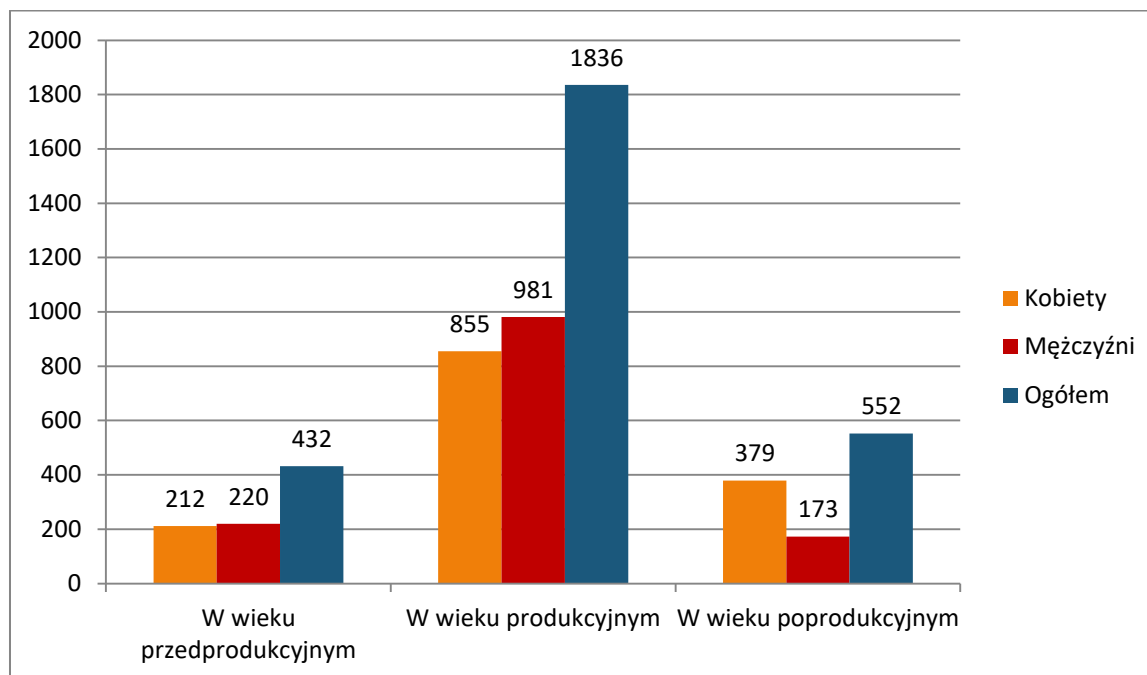

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Starcza występuje zjawisko starzenia się społeczności lokalnej. Liczba osób znajdujących się w grupie kończącej pracę zawodową stale rośnie.

Poniżej na wykresie zaprezentowano produkcyjne grupy wieku w Gminie Starcza w podziale na płeć.

Wykres 5. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Starcza w podziale na płeć.

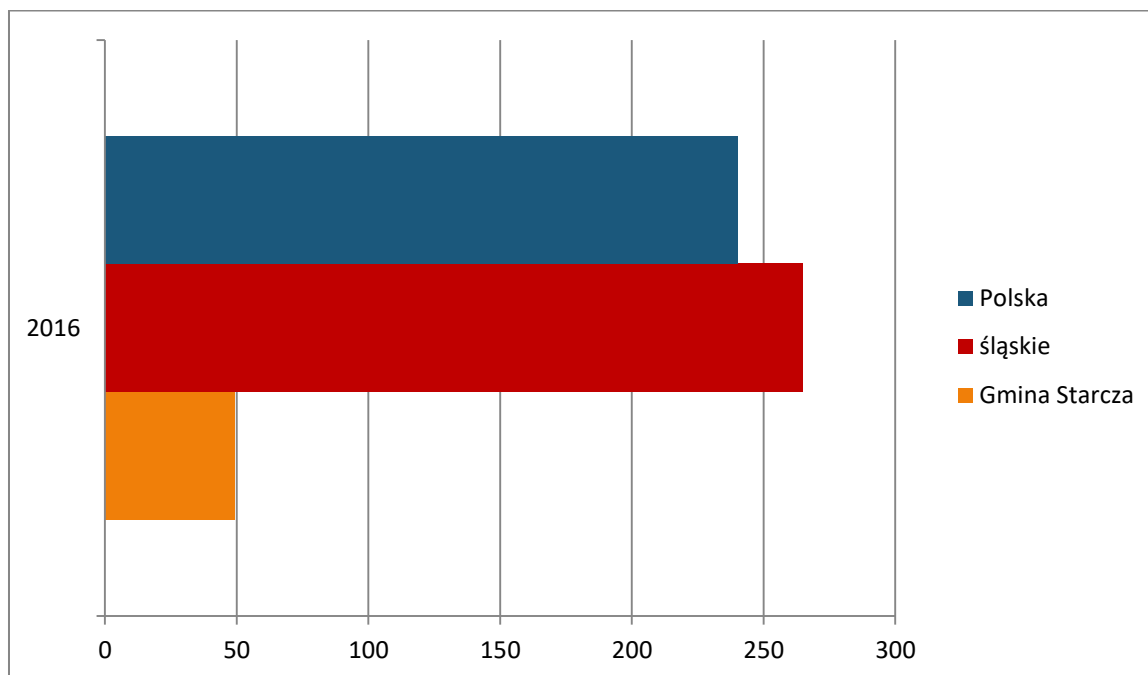
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Starzenie się społeczeństwa jest obecnie naturalnym i nieuniknionym procesem występującym w każdej wysoko rozwiniętej gospodarce. Stanowi to wyzwanie w polityce społecznej, z którym zmagają się obecnie cała Europa Zachodnia. Starzejące się społeczeństwo, stanowi problem w kwestiach związanych głównie z opieką medyczną oraz dostępnością innych usług społecznych, a także brak właściwej infrastruktury, czy też miejsc w których seniorzy mogliby spędzać czas po przejściu na emeryturę. W związku z powyższym należy przywrócić się specyficznym potrzebom starszych osób, tworząc dogodne warunki by nadal mogli żyć samodzielnie, utrzymywać dobrą kondycję fizyczną i psychiczną.

Rynek pracy

W gminie Starcza na 1000 mieszkańców pracuje 49 osób⁴. 62,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 37,2% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Starcza wynosiło w 2016 roku 8,9% (8,1% wśród kobiet i 9,5% wśród mężczyzn).

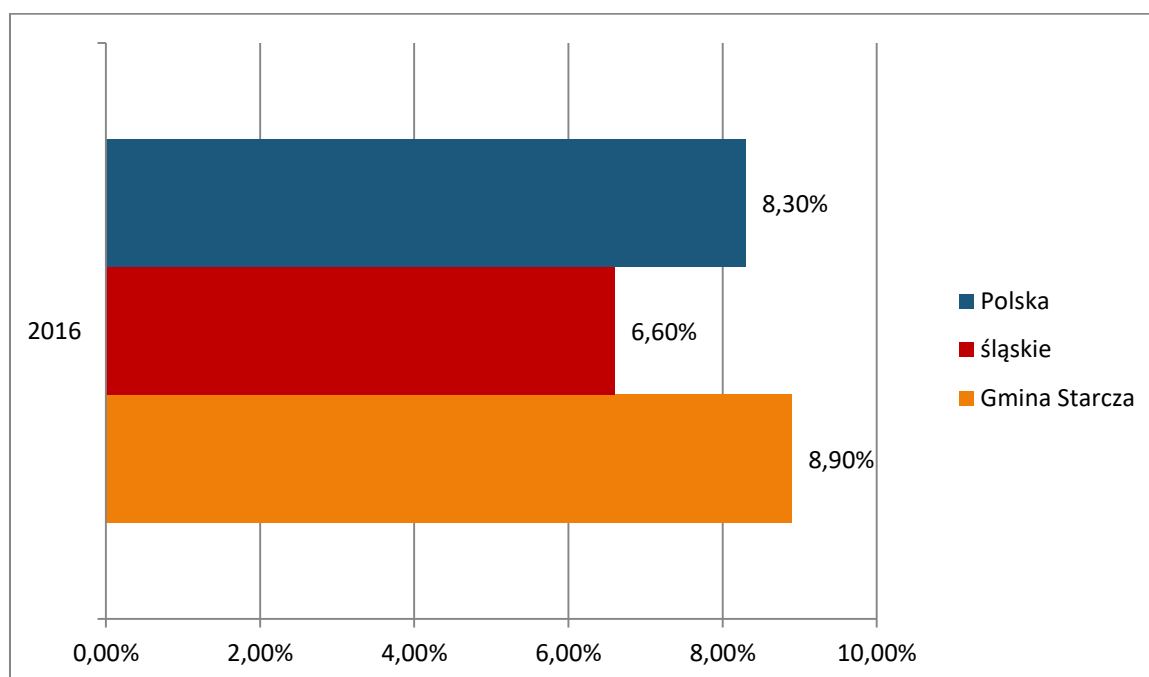
Wykres 6. Pracujący na 1000 ludności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

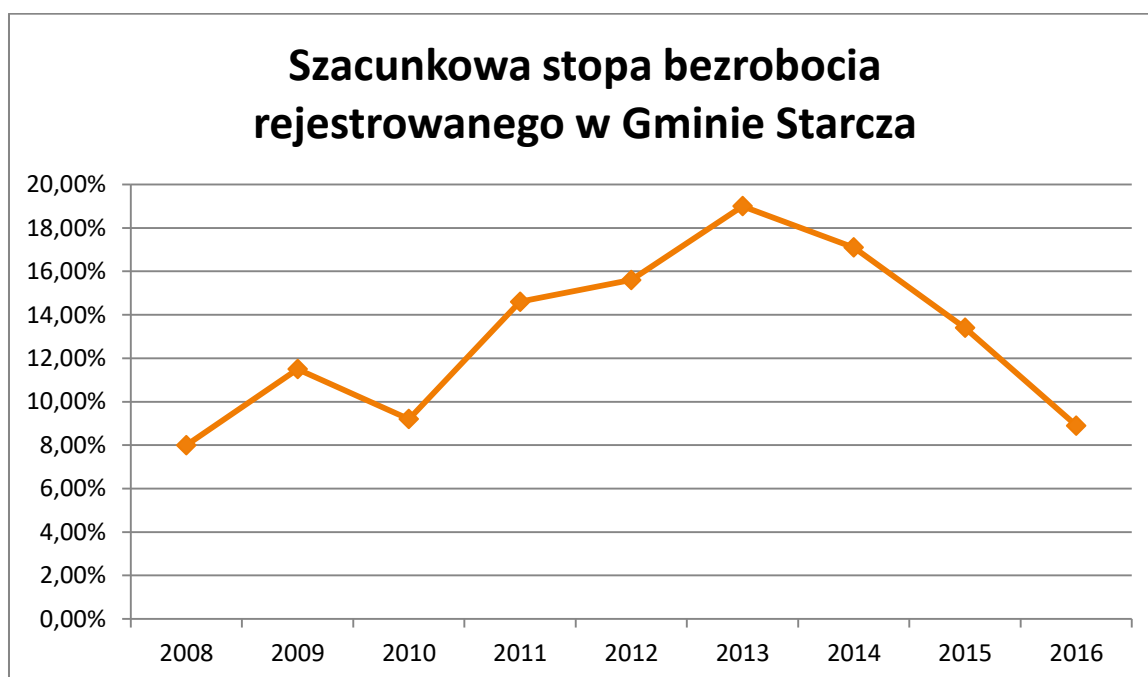
Wykres 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego⁵.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁵ Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Starcza w latach 2008-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Starcza wynosi 3 372,48 PLN, co odpowiada 78.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

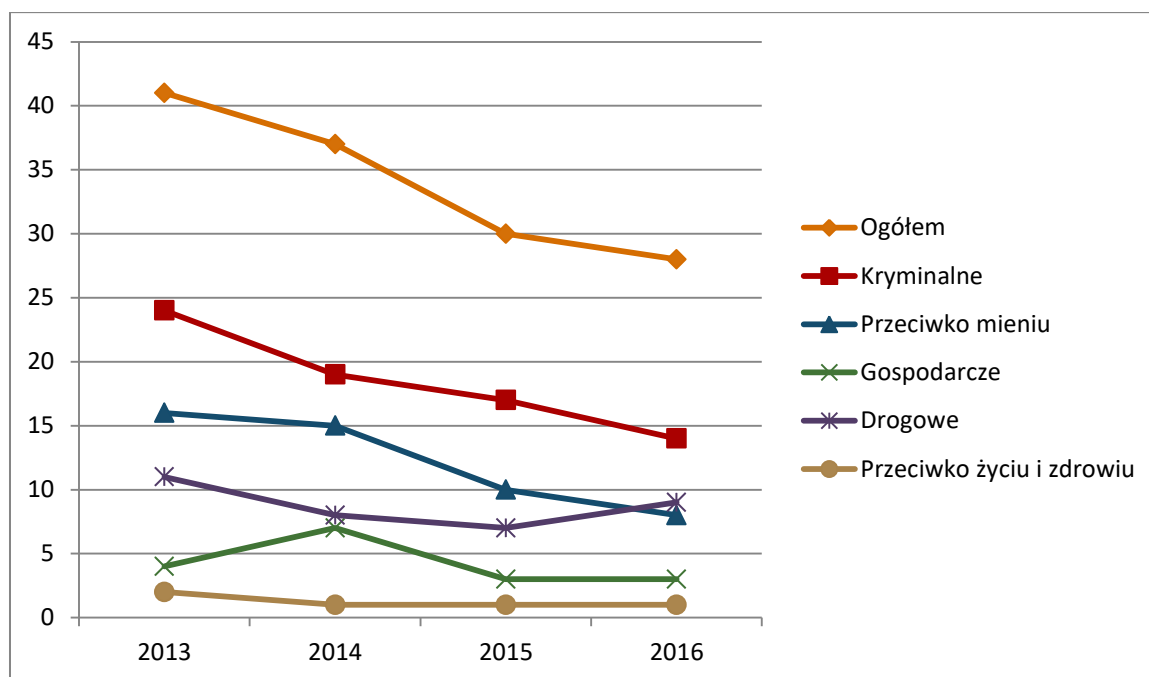
Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Starcza 411 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 44 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -367.

41,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Starcza pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 28,2% w przemyśle i budownictwie, a 12,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezpieczeństwo publiczne

W 2016 roku w gminie Starcza stwierdzono szacunkowo 28 przestępstw. Oznacza to, że na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 9,76 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wykres 9. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Starcza w latach 2012 – 2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

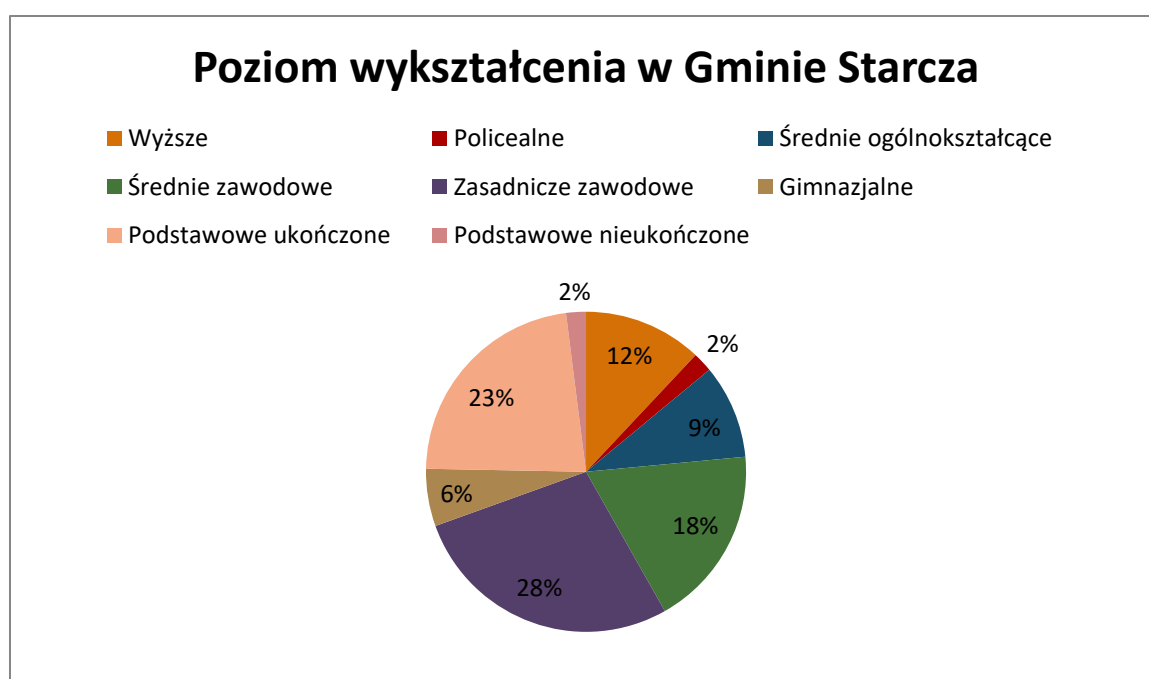
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Starcza wynosi 79,50% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Starcza najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 4,99 (wykrywalność 68%) oraz przeciwko mieniu - 2,93 (wykrywalność 42%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 3,17 (98%), o charakterze gospodarczym - 0,94 (62%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,38 (90%).

Edukacja

664 mieszkańców gminy Starcza jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 329 kobiet oraz 335 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,0% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,0% wykształcenie policealne, 9,5% średnie ogólnokształcące, a 18,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,7% mieszkańców gminy Starcza, gimnazjalnym 5,8%, natomiast 22,7% podstawowym ukończonym. 2,0% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

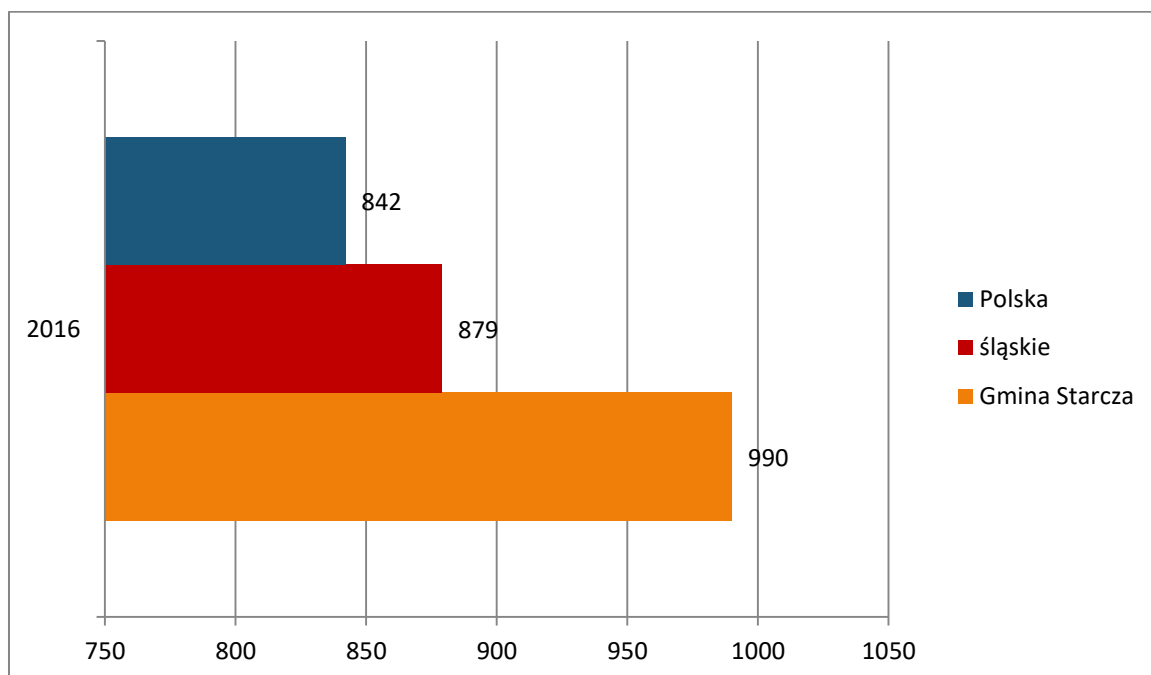
Wykres 10. Poziom wykształcenia w Gminie Starcza.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011.

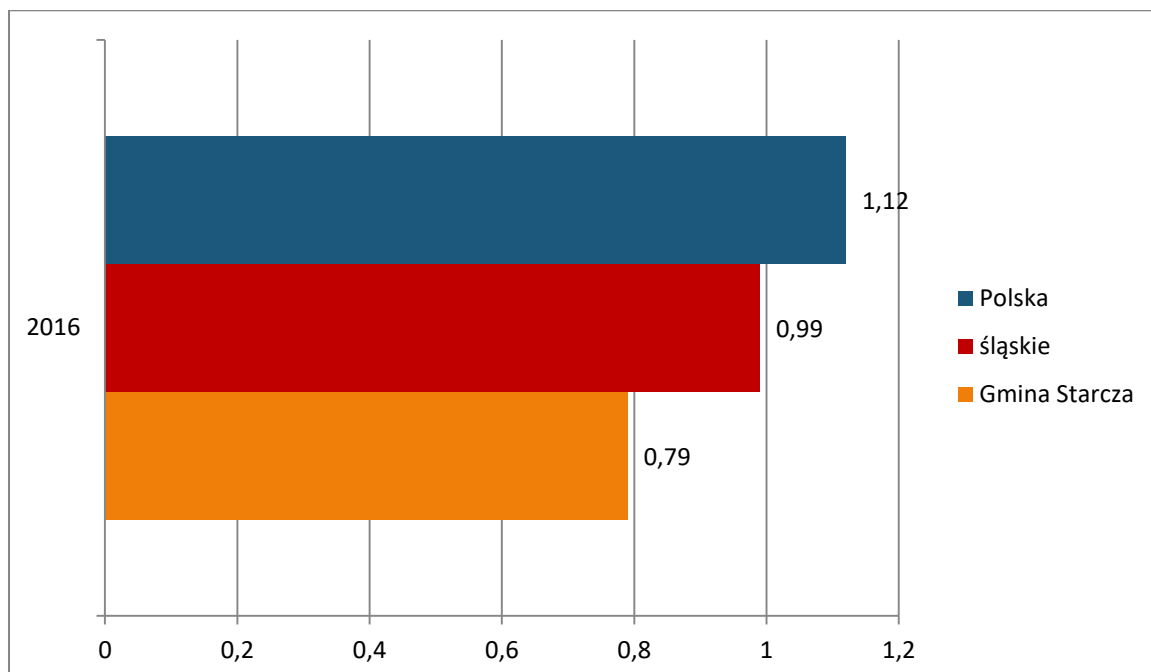
W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy gminy Starcza mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Starcza największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (25,7%) oraz zasadnicze zawodowe (19,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,0%) oraz podstawowe ukończone (19,6%).

Wykres 11. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 12. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Starcza funkcjonuje Gminne Przedszkole w Starczy mieszące się przy ul. Szkolnej 1 oraz Szkoła Podstawowe im. Józefa Lompy w Starczy.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 18,8% mieszkańców (18,2% wśród dziewczyn i 19,4% wśród chłopaków).

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 22,3% mieszkańców gminy Starcza w wieku potencjalnej nauki (24,3% kobiet i 20,3% mężczyzn).

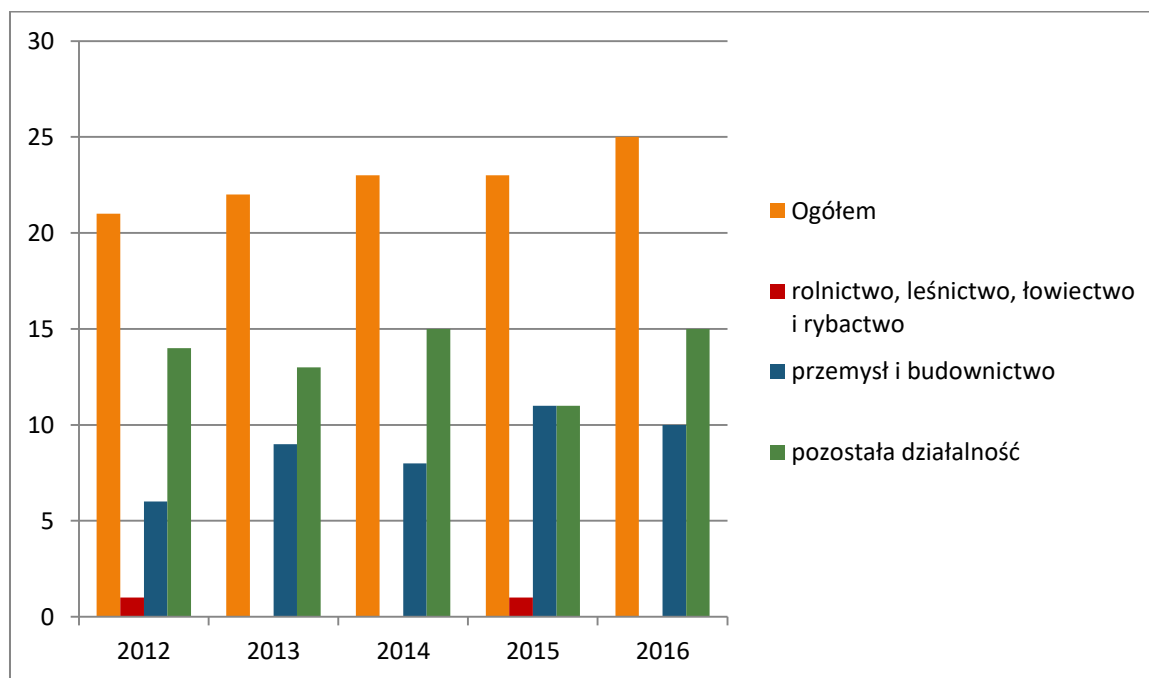
Kultura, sport, rekreacja

W gminie nie funkcjonuje samorządowa instytucja kultury typu: dom lub ośrodek kultury, która w ramach swoich zadań statutowych realizowałaby różne formy w sferze działalności kulturalnej, edukacyjnej, artystycznej, społeczno – kulturalnej. W Starczy działa gminna biblioteka jako samodzielna jednostka organizacyjna instytucji kultury utrzymywana z budżetu gminy, której księgozbiór na koniec 2013 roku wyniósł: 10391 wolumenów. Liczba czytelników od 2009 roku nieznacznie zmalała do poziomu 285 osób, natomiast wypożyczenia księgozbioru wzrosły i wyniosły: 3840 wol. Księgozbiór biblioteki na 1000 ludności kształtuje się na poziomie: 3661 wol., natomiast liczba czytelników na 1000 ludności: 101 osób (wg stanu na koniec 2013 roku). W Gminie Starcza funkcjonuje także świetlica środowiskowa w Starczy oraz świetlica wiejska we Własnej. Okolice Starczy to tereny rekreacyjne z czystym powietrzem i źródłami wody. Zachwycają malownicze doliny rzeki Kamieniczki i Zimnej Wody, porośnięte częściowo lasem olsowym. Występujące tu lasy, zadrzewienia i torfowiska niewątpliwie jeszcze bardziej uatrakcyjniają przyrodniczo teren. Krajobraz w północnej i zachodniej części gminy urozmaicają pagórki i wzgórza. Najwyższym wzniesieniem i dobrym punktem widokowym jest Góra Łysiec (331 m n.p.m.). Stąd można podziwiać Jurę Krakowsko-Częstochowską i Próg Woźnicki, a zimą zjeżdżać na sankach. Na terenie gminy istnieją dwie krajoznawcze trasy rowerowe o łącznej długości ok. 53 km. Jedna z nich o nazwie „Do Parku Krajoznawczego” zaczyna swój bieg w punkcie widokowym na Górze Łysieckiej (331 m n.p.m.). Jest to najwyższe wzniesienie w gminie Starcza, położone w paśmie Garbów Rększowickich Progu Herbskiego. W gminie funkcjonuje klub sportowy Czarni Starcza. Klub sportowy w Starczy powstał 1965 r. Założony został jako Ludowy Zespół Sportowy Starcza. L.Z.S-y powstawały w Polsce w kwietniu 1952 r. Głównym ich zadaniem było popularyzowanie kultury fizycznej i sportu na terenach wiejskich. Wcześniej w Starczy nie istniał żaden klub sportowy. Sekcja piłki nożnej jest pierwszą sekcją powstałą wraz z powołaniem Ludowych Zespołów Sportowych w 1965 r.

3.2 Strefa gospodarcza

Gospodarka gminy jest silnie uzależniona od trendów w gospodarce narodowej. Gmina leży w regionie mało zurbanizowanym z dominującą gospodarką rolniczą i leśną. Silne, bezpośrednie związki widać wyraźnie między Starczą a Częstochową, jak również otaczającymi gminami: Poczesną, Konopiskami, Woźnikami, czy Kamienicą Polską.

Wykres 13. Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej.

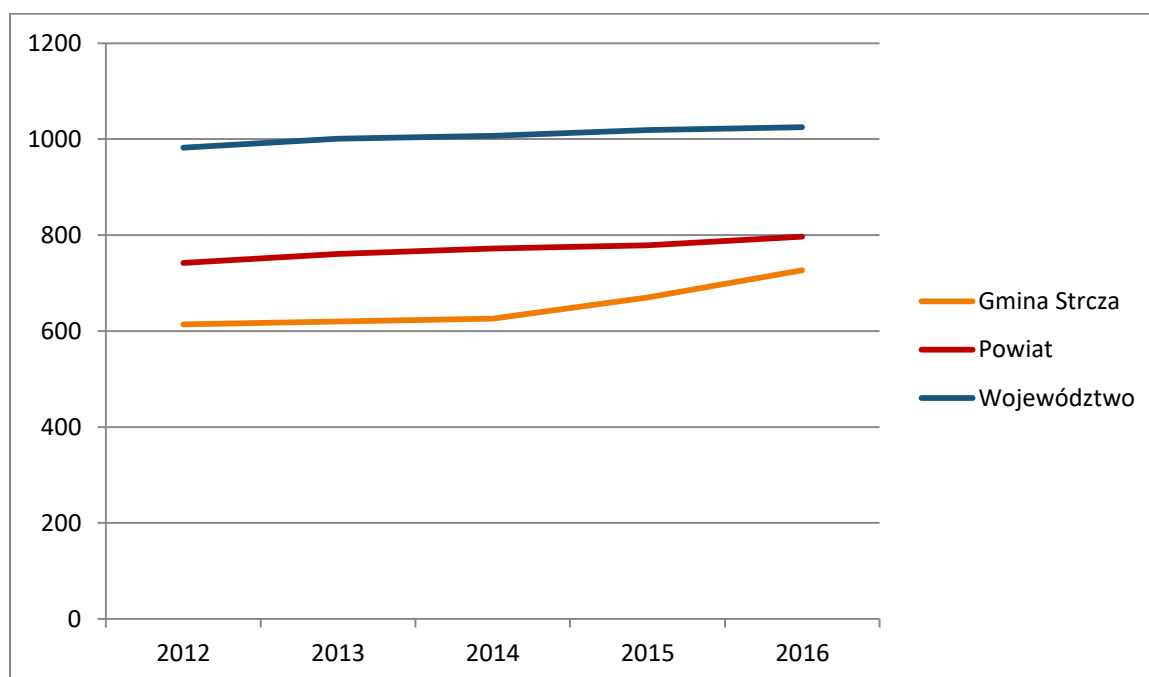

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie powyższego wykresu zauważa się, iż liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych w Gminie Starcza nieznacznie się zwiększa.

Poziom przedsiębiorczości mierzony jest liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Jak widać na podstawie poniższego wykresu wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Starcza w latach 2012 – 2016 kształtował się na niższym poziomie niż w województwie śląskim oraz niższym niż dla powiatu częstochowskiego. Jednak jest zauważalny niewielki wzrost w zakresie jego dynamiki.

Wykres 14. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Starcza na tle powiatu i województwa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej					
Rodzaj	2012	2013	2014	2015	2016
Przedsiębiorstwa państwowe	7	7	7	7	8
Spółdzielnie ogółem	0	0	0	0	0
Spółki handlowe	5	4	3	4	5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	151	156	157	169	183
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	6	5	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie powyższej tabeli zauważa się, iż liczba podmiotów gospodarczych prowadzona przez osoby fizyczne w Gminie Starcza zwiększa się na przestrzeni analizowanych lat. W obszarze stowarzyszeń i podobnych organizacji po spadku w roku 2013 z 6 podmiotów na 5 podmiotów co w dalszych latach utrzymuje się na tym poziomie.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze według klas wielkości.

Podmioty gospodarcze według klas wielkości					
Rodzaj	2012	2013	2014	2015	2016
0-9	167	171	171	180	196
10-49	6	5	6	9	9
50-249	0	0	0	0	0
Ogółem	173	176	177	189	205

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Starcza dominują podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 osób. Na przestrzeni analizowanych lat liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Starcza zatrudniająca do 9 osób zwiększa się tak samo jak liczba podmiotów zatrudniająca od 10 do 49 osób.

3.3 Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Starcza jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa śląskiego, w powiecie częstochowskim - przy jego południowej granicy. Oddalona jest o 60 km od Katowic – stolicy województwa i 15 km od Częstochowy – siedziby powiatu.

Mapa 1. Położenie Gminy Starcza na tle województwa śląskiego oraz powiatu częstochowskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie regionu krzyżują się dwa z dziesięciu transeuropejskich szlaków komunikacyjnych: korytarz III (Berlin - Wrocław - Katowice – Kraków - Lwów) i korytarz VI (Gdańsk - Katowice - Żylna), a także autostrady A1 i A4. Gmina położona jest w subregionie północnym województwa śląskiego, który leży na styku czterech województw i konurbacji śląskiej – w centrum największego rynku zbytu w Europie Środkowo-Wschodniej.

W skład administracyjny gminy Starcza wchodzi 5 sołectw: Starcza, Klepaczka, Łysiec, Rudnik Mały, Własna.

Gmina graniczy z następującymi gminami powiatu częstochowskiego:

- gminą Poczesna od północy,
- gminą Konopiska od zachodu,
- gminą Kamienica Polska od wschodu,
- miastem i gminą Woźniki od południa (powiat lubliniecki).

Głównymi rzekami przepływającymi przez Starczę są: Kamieniczka i jej lewy dopływ Zimna Woda. Pod względem hydrograficznym Starcza położona jest w zlewni rzeki Warty (prawego dopływu Odry), w dorzeczu jej dopływów Kamieniczki i Stradomki. Funkcjonująca oczyszczalnia ścieków wraz z kanalizacją sanitarną oraz sieć wodociągowa obejmująca wszystkie miejscowości gminy jest dodatkowym atutem Starczy. Położenie gminy wśród lasów i terenów bogatych przyrodniczo tworzy dogodny klimat do utrwalania i rozwoju funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych. Warunkiem rozwoju jest jednak stałe powiększanie i modernizowanie dostępnej infrastruktury. Na terenie gminy istnieją dwie krajoznawcze trasy rowerowe o łącznej długości ok. 53 km. Jedna z nich o nazwie „Do Parku Krajobrazowego” zaczyna swój bieg w punkcie widokowym na Górze Łysieckiej (331 m n.p.m.). Jest to najwyższe wzniesienie w gminie Starcza, położone w paśmie Garbów Rększowickich Progu Herbskiego. Zbocza góry porośnięte są rzadkim lasem z dominacją brzozy i dębu. Rosną też młode lipy i jawory. Na południowym stoku rośnie kilka starych owocujących buków. Z kolei na północnym zboczu znajduje się skupisko grabów, pośród których wije się bluszcz pospolity. Na uwagę zasługuje też dąb szypułkowy o obwodzie 234 cm, rosnący na północno-wschodnim stoku wzgórza. Oprócz walorów przyrodniczych góra Łysiec posiada jeszcze walory widokowe, szczególnie w kierunku południowym i wschodnim. Stąd rozciągają się wspaniałe widoki na Jurę Krakowsko - Częstochowską (Zamek w Olsztynie, Sokole Góry), Próg Woźnicki z rezerwatem przyrody na górze Grojec, obszar Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, a także miasto Częstochowę z Jasną Górą. Za wsią Łysiec rozdziela się i jedna jego odnoga doprowadza do wsi Własna – do rzeki

Kamieniczki i stawu rybnego. Staw rybny o powierzchni ok. 30 arów. W wodzie Kamieniczki żyją pstrągi potokowe i lipienie. Brzegi zamieszkują wydry i bobry.

W Rudniku Małym znajduje się zabytek w postaci unikatowej kapliczki św. Jana Nepomucena z 1711 roku. Drugi szlak rowerowy, zwany „Leśne trasy rowerowe Starcza - Rudnik Mały - Starcza” wyznaczony przez Stowarzyszenie „EKO-STARCZA”, przebiega przez dwie wsie gminy tj. Starcza i Rudnik Mały. Trasy biegną głównie drogami gospodarczymi w terenie leśnym i polnym. W układ tras wchodzi także dwa punkty rekreacyjno – widokowe wyposażone w ławy i urządzenia do ćwiczeń gimnastycznych. Leśna trasa rowerowa wyposażona jest w tablice edukacyjne i informacyjne. Na terenie gminy Starcza znajdują się następujące obiekty zabytkowe, prawnie chronione – wpisane do ewidencji zabytków:

- kościół parafialny p.w. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Starczy, wymurowany z cegły i kamienia polnego (piaskowca) w latach 1928 – 1934,
- cmentarz grzebalny rzymskokatolicki i starokatolicki mariawitów z początku XX wieku,
- drewniany kościół parafii starokatolickiej mariawitów, wzniesiony w latach 1907 – 1908,
- murowana kapliczka domkowa św. Jana Nepomucena z 1711 roku w Rudniku Małym.

3.4 Sfera techniczna

Przez teren gminy Starcza przebiega ogółem około 24,35 km dróg, w tym:

- 11,1 km dróg gminnych,
- 12,1 km dróg powiatowych,
- 1,15 km dróg wojewódzkich.

Gmina Starcza posiada korzystne powiązania komunikacyjne z otoczeniem zewnętrznym. Położenie między dwoma szlakami komunikacyjnymi: drogą wojewódzką nr 908 z jednej strony a trasą DK-1 z drugiej strony stwarza dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. Przez gminę przebiegać będzie planowana autostrada A1. Gmina zlokalizowana jest ok. 40 km od Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach. Starcza jest w stopniu dobrym skomunikowana siecią dróg powiatowych z sąsiednimi gminami. Stan dróg gminnych i lokalnych jest niezadowalający. Długość czynnej sieci wodociągowej w gminie Starcza (dane GUS za 2013r.) wynosi 29,5 km, w tym liczba przyłączy: 693 szt., natomiast długość sieci kanalizacyjnej: 24,4 km, a liczba przyłączy: 705 szt. Długość czynnej sieci gazowej (dane GUS za 2013r.) wynosi 7,4 km, w tym podłączeń do budynków: 96 szt. Z instalacji wodociągowej korzysta: 87% mieszkańców gminy, z sieci kanalizacyjnej: 65,2%, a gazowej: 10%.

3.5 Sfera środowiskowa

Gmina Starcza położona jest w województwie śląskim, które w dalszym ciągu zajmuje jedno z pierwszych miejsc w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych do atmosfery. Zanieczyszczenie powietrza na jej obszarze jest w pierwszym rzędzie wynikiem emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych pochodzenia lokalnego oraz tranzytowego. Do źródeł lokalnych należy zaliczyć przede wszystkim tzw. „niską emisję” - paleniska indywidualnych gospodarstw domowych i kotłowni zakładowych oraz pojazdów samochodowych. Dla ochrony atmosfery niezwykle ważne jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, które powstają w wyniku spalania paliw energetycznych złej jakości, szczególnie węgla. W trakcie spalania emituje się do atmosfery duże ilości różnego rodzaju pyłów, tlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenki azotu, węglowodory aromatyczne i inne związki chemiczne. Większość instytucji z obszaru gminy wykorzystuje do ogrzewania jako paliwo węgiel, a więc paliwo wysokoemisyjne. W znaczny sposób zanieczyszczenia emitują do powietrza atmosferycznego również budynki użyteczności publicznej, zakłady produkcyjne, handlowe i usługowe oraz indywidualne gospodarstwa domowe. Koniecznością staje się również termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, a w konsekwencji ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

4 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY STARCZA

Ten etap diagnozy zmierzał do wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Starcza poprzez zidentyfikowanie obszarów, na których występują problemy społeczne (np. problem dożywiania, zasiłków, rynek pracy), w powiązaniu z problemami środowiskowymi oraz gospodarczymi i techniczno-infrastrukturalnymi. Analizę przeprowadzono w ujęciu przestrzennym, dokonując agregacji danych oraz przyjmując podział gminy na sołectwa.

Tabela 6. Liczba mieszkańców w analizowanych jednostkach przestrzennych Gminy Starcza oraz powierzchnia obszarów.

Obszar	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
Własna	392	290
Rudnik Mały	522	521
Łysiec	489	329
Klepaczka	172	125
Starcza	1 257	745

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 2. Podział Gminy Starcza na obszary analityczne – sołectwa.

Źródło: Opracowanie własne.

Występowanie zjawisk kryzysowych – głównie w sferze społecznej, jak również w sferach przestrzeni, gospodarki i środowiska – stanowi podstawę dla delimitacji obszarów zdegradowanych w gminie. Miejsca szczególnej koncentracji wyżej wymienionych zjawisk determinują z kolei potrzeby rewitalizacyjne, a tym samym są bazą dla delimitacji obszaru rewitalizowanego.

To na tym obszarze konieczne jest podjęcie skoncentrowanych i wycelowanych działań, które przyczynią się do rozwiązania stwierdzonych problemów, wpłyną korzystnie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz – per saldo – staną się katalizatorem procesów rozwojowych w skali całej gminy. Poniżej przedstawiono wybrane problemy społeczne oraz pozostałe problemy zidentyfikowane na terenie Gminy Starcza. Wszystkie analizowane czynniki ujęto w tabelach.

4.1 Sfera społeczna

W polityce rewitalizacyjnej gmin mocno akcentowane jest ukierunkowanie na wszelakie zjawiska i problemy społeczne mieszkańców. Ze względu na kompleksowość procesów rewitalizacyjnych głównie dąży się do odnowienia społecznego potencjału osiedli, dzielnic i sąsiedztwa, przez co miejscowe społeczności mają szanse na integrację z szerszym środowiskiem. Dlatego bardzo ważne jest zidentyfikowanie problemów w sferze społecznej, które dotyczą określone społeczności lokalne oraz różne grupy interesariuszy mieszkańców lub użytkowników danego obszaru. To właśnie społeczność jest fundamentem zmian i najważniejszym czynnikiem sukcesu w procesie rewitalizacji, stąd jej problemy i potrzeby w obszarze jakości życia – są kluczowe. Informacje na temat negatywnych zjawisk społecznych, ale i potencjałów w obszarze społecznym, stanowią element niezbędny do zaplanowania odpowiednich działań i projektów dopasowanych do specyfiki obszaru. Na terenie gminy funkcjonuje jedno przedszkole w miejscowości Starcza. W przedszkolu zlokalizowanych jest 5 oddziałów, które zapewniały wychowanie przedszkolne 116 dzieciom na koniec 2013r. Od 2009r. wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym o ponad 1/3. W gminie funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. Józefa Lompy w Starczy. W latach 2009 - 2013 zmniejszyła się liczba uczniów szkoły podstawowej o ok. 10%. Na terenie gminy Starcza funkcjonuje jeden zakład opieki zdrowotnej podległy samorządowi gminnemu – Gminny Ośrodek Zdrowia w Starczy prowadzony przez Gminny Zespół Ośrodków Zdrowia w Woźnikach - jednostkę organizacyjną gminy Woźniki. W dn. 23.08.1999r. gmina Starcza zawarła umowę – porozumienie z miastem i gminą Woźniki dotyczącą powierzenia zadań z zakresu ochrony zdrowia na obszarze gminy Starcza - Gminnemu Zespołowi Ośrodków Zdrowia w Woźnikach. Zgodnie z porozumieniem włączono w struktury GZOZ w Woźnikach – OZ w Starczy. Natomiast gmina Starcza przekazała w nieodpłatne użyczenie lokal stanowiący dotychczasową siedzibę Ośrodka Zdrowia w Starczy. Bezpłatnym użyczeniem objęte zostały również elementy sprzętu i wyposażenia stanowiące własność gminy Starcza lub przez nią przejęte. W 2013 roku w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Starczy udzielono 10.850 porad ogółem. Liczba porad w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosła o prawie 9%. W gminie nie funkcjonuje samorządowa instytucja kultury typu: dom lub ośrodek kultury, która w ramach swoich zadań statutowych realizowałaby różne formy w sferze działalności kulturalnej, edukacyjnej, artystycznej, społeczno – kulturalnej. W Starczy działa gminna biblioteka jako samodzielna jednostka organizacyjna instytucji kultury utrzymywana z budżetu gminy, której księgozbiór na koniec 2013 roku wyniósł: 10391 wolumenów. Liczba czytelników od 2009 roku nieznacznie zmalała do poziomu 285 osób, natomiast wypożyczenia księgozbioru wzrosły i wyniosły: 3840 wol. Księgozbiór biblioteki na 1000

ludności kształtuje się na poziomie: 3661 wol., natomiast liczba czytelników na 1000 ludności: 101 osób (wg stanu na koniec 2013 roku).

4.1.1 Demografia

Liczba ludności w Gminie Starcza, wg danych GUS za rok 2013, wynosi 2.838 osób. w tym: 1.459 kobiet (51,4% ogółu mieszkańców) i 1.379 mężczyzn (co stanowi 48,6% ogółu mieszkańców gminy). W latach 2009 - 2013 odnotowano wzrost liczby mieszkańców w gminie Starcza. Od roku 2012 zaobserwować można w gminie Starcza ujemny przyrost naturalny – co oznacza, że zgony przekraczają urodzenia żywe. Saldo migracji w gminie Starcza w latach 2009 – 2013 kształtowało się na dodatnim poziomie. Największą liczbę zameldowań na pobyt stały można było zaobserwować w ruchu wewnętrznym, gdzie saldo migracji wyniosło na koniec 2013 roku: 40 osób, z czego 55% stanowiły kobiety. Na koniec 2013 roku nie odnotowano migracji w ruchu zagranicznym. Analizując migrację według kierunków należy stwierdzić, iż największa liczba osób zameldowanych w gminie pochodziła z miast: ok. 68% ogółu zameldowań w 2013 roku, jednocześnie wśród kierunków wymeldowań przeważa wieś, tj. 58%. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w analizowanym okresie czasu było dodatnie i wahało się w granicach: 1,5 do 5,0 osób. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wg danych GUS za rok 2013 wynosi: 18,7%, w wieku produkcyjnym: 63,2%, w wieku poprodukcyjnym: 18,1% ogólnej liczby mieszkańców gminy Starcza. W porównaniu z danymi z 2009 roku, wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o ok. 1,4 p. proc. natomiast zmalała w wieku produkcyjnym o 1,2 p. proc. oraz poprodukcyjnym o 0,2 p. proc. - co świadczy o pozytywnej sytuacji demograficznej w zakresie struktury ekonomicznej ludności.

Diagnoza procesów demograficznych na obszarze Gminy Starcza w podziale na poszczególne sołectwa została wykonana na podstawie danych odnoszących się do liczby urodzeń oraz liczby zgonów w 2016 roku. W Gminie Starcza odnotowuje się ujemny przyrost naturalny. Bardzo istotne jest zatem aby przyrzeć się zachodzącym procesom demograficznym z poziomu poszczególnych jednostek przestrzennych obszaru całej gminy, co prezentuje tabela poniżej.

Tabela 7. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – demografia.

	Liczba urodzeń	Liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zgonów	Liczba zgonów na 100 mieszkańców
Własna	5	1,28	0	0,00
Rudnik Mały	5	0,96	10	1,92
Łysiec	2	0,41	4	0,82
Klepaczka	3	1,74	2	1,16
Starcza	11	0,88	10	0,80
Średnia dla Gminy		0,92		0,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Na podstawie danych demograficznych zostały opracowane poszczególne wskaźniki obrazujące sytuację demograficzną poszczególnych obszarów. Są to takie wskaźniki jak: liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz liczba zgonów na 100 mieszkańców w poszczególnych sołectwach w roku 2016.

Niski wskaźnik liczby urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców przypada na sołectwo Łysiec oraz Starczę. Wysoki wskaźnik odnotowuje się natomiast na obszarze sołectwa Własna i Klepaczka. Wysoki wskaźnik liczby zgonów w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowuje się na obszarze sołectw Rudnik Mały i Klepaczka, natomiast niski wskaźnik przypada na sołectwo Własna, Łysiec i Starczę.

4.1.2 Pomoc społeczna

W Starczy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), który jest jednostką organizacyjną samorządu gminnego. Celem działania GOPS jest wspieranie osób zamieszkałych na terenie gminy Starcza w wysiłkach zmierzających do zaspakajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ze środowiskowej pomocy społecznej na koniec 2013 roku korzystało 47 gospodarstw domowych, w tym 146 osób. W latach 2009 - 2013, liczba osób objętych pomocą GOPS wzrosła o ok. 24,8%, a tym samym podwyższył się wskaźnik udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem z 4,3% do 5,2%. W analizowanym okresie czasu zmalała jednak o ok. 23% liczba dzieci korzystających z zasiłku rodzinnego z 231 osób w 2009r. do 178 osób w 2013r. Co oznacza, że spadła wartość wskaźnika udziału dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku z 46,1% do 31,3%. Analizując liczbę wypłaconych świadczeń rodzinnych to największa kwota została wypłacona w 2011r., tj. 546 tys. zł, a najniższa w 2013r.: 452 tys. zł. W ostatnim roku udział zasiłków rodzinnych wyniósł ponad 66% wypłacanych świadczeń. Na podstawie zgromadzonych danych z GOPS w Staczy zostały opracowane poszczególne wskaźniki obrazujące sytuację społeczną poszczególnych sołectw. Zjawiska społeczne związane bezpośrednio ze sferą pomocy społecznej zostały przedstawione za pomocą wskaźników zamieszczony w tabelach poniżej.

Tabela 8. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierających zasiłki stałe	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób pobierających zasiłki okresowe	Liczba osób pobierających zasiłki okresowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	0	0,00	0	0,00
Rudnik Mały	1	0,19	2	0,38
Łysiec	0	0,00	0	0,00
Klepaczka	0	0,00	1	0,58
Starcza	1	0,08	2	0,16
Średnia dla Gminy		0,07		0,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Tabela 9. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierających zasiłki celowe	Liczba osób pobierających zasiłki celowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba wydanych niebieskich kart	Liczba wydanych niebieskich kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	2	0,51	0	0,00
Rudnik Mały	4	0,77	1	0,19
Łysiec	3	0,61	0	0,00
Klepaczka	3	1,74	0	0,00
Starcza	5	0,40	2	0,16
Średnia dla Gminy		0,60		0,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwięcej osób pobierających zasiłki zamieszkuje na terenie sołectwa Rudnik Mały oraz Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób korzystających ze świadczenia zamieszkuje sołectwa Rudnik Mały, Starczę oraz Klepaczkę. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw: Rudnik Mały, Klepaczka, Starcza oraz Łysiec. Najwięcej wydanych niebieskich kart znajduje się na terenie sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej niebieskich kart wydawanych jest na terenie sołectw Rudnik Mały i Starcza. Tam też występuje natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej.

Tabela 10. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.

	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na niepełnosprawność	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na niepełnosprawność w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	1	0,26	0	0,00
Rudnik Mały	1	0,19	1	0,19
Łysiec	1	0,20	1	0,20
Klepaczka	0	0,00	0	0,00
Starcza	3	0,24	1	0,08
Średnia dla Gminy		0,21		0,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność zamieszkuje teren sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność zamieszkuje sołectwo Własna. Natężenie powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw: Własna i Starcza. Natomiast natężenie zjawiska udzielanej pomocy z uwagi na uzależnienia powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik mały oraz Łysiec.

Tabela 11. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.

	Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza	Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale chorych	Liczba osób długotrwale chorych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	0	0,00	1	0,26
Rudnik Mały	1	0,19	3	0,57
Łysiec	2	0,41	2	0,41
Klepaczka	1	0,58	0	0,00
Starcza	1	0,08	6	0,48
Średnia dla Gminy		0,18		0,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na niezaradność opiekuńczo-wychowawczą zamieszkuje sołectwo Łysiec. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób korzystających ze świadczenia z uwagi na niezaradność opiekuńczo wychowawczą zamieszkuje sołectwo Klepaczka. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały, Łysiec, Klepaczka. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na długotrwałą chorobę zamieszkuje sołectwo Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób korzystających ze świadczenia zamieszkuje sołectwo Rudnik Mały. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały i Starcza.

Tabela 12. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie	Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	4	1,02
Rudnik Mały	6	1,15
Łysiec	6	1,23
Klepaczka	8	4,65
Starcza	7	0,56
Średnia dla Gminy		1,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwięcej osób korzystających z zasiłków na dożywianie w ramach świadczeń pomocy społecznej zamieszkuje na terenie sołectwa Klepaczka. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób korzystających ze świadczenia również zamieszkuje sołectwo Klepaczka. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały, Łysiec i Klepaczka.

4.1.3 Przestępczość

Tabela 13. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – przestępczość.

	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw ogółem	Liczba przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	0	0,00	3	0,77
Rudnik Mały	1	0,19	4	0,77
Łysiec	0	0,00	1	0,20
Klepaczka	0	0,00	1	0,58
Starcza	3	0,24	5	0,40
Średnia dla Gminy		0,14		0,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Najwięcej przestępstw przeciwko rodzinie występuje na terenie sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej przestępstw również występuje na terenie sołectwa Starcza. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały i Starcza. Najwięcej przestępstw ogółem odnotowano na terenie sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej przestępstw ogółem odnotowano na terenie sołectw Własna i Rudnik Mały. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Własna, Rudnik Mały i Starcza.

Tabela 14. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – przestępczość.

	Liczba wykroczeń ogółem	Liczba wykroczeń ogółem według ustalonej typologii
Własna	1	0,26
Rudnik Mały	5	0,96
Łysiec	7	1,43
Klepaczka	0	0,00
Starcza	11	0,88
Średnia dla Gminy		0,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Najwięcej wykroczeń ogółem występuje na terenie sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej wykroczeń odnotowano na terenie sołectwa Łysiec. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały, Łysiec oraz Starcza.

4.1.4. Rynek pracy

Analizując rynek pracy należy zwrócić uwagę na bezrobocie. Liczba osób bezrobotnych z obszaru gminy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie wyniosła na koniec 2014 roku: 158 osób i wzrosła od roku bazowego 2009 o ok. 55%. Wśród bezrobotnych przeważają mężczyźni i stanowią 58,2% ogółu osób zarejestrowanych w PUP.

Tabela 15. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy.

	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	9	2,30	2	0,51
Rudnik Mały	12	2,30	1	0,19
Łysiec	13	2,66	2	0,41
Klepaczka	8	4,65	0	0,00
Starcza	34	2,70	6	0,48
Średnia dla Gminy		2,68		0,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje sołectwo Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób bezrobotnych odnotowuje się na terenie sołectwa Klepaczka. Natężenie powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Kłapaczka oraz Starcza. Natomiast natężenie zjawiska liczby osób bezrobotnych do 25 roku życia w przeliczeniu na 100 mieszkańców powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Własna, Łysiec oraz Starcza.

Tabela 16. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy.

	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	2	0,51
Rudnik Mały	4	0,77
Łysiec	9	1,84
Klepaczka	6	3,49
Starcza	19	1,51
Średnia dla Gminy		1,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych zamieszkuje na terenie sołectwo Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób długotrwale bezrobotnych zamieszkuje sołectwo Klepaczka. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Łysiec, Klepaczka oraz Starcza.

4.2 Sfera gospodarcza

Tabela 17. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

	Liczba osób nieprzekraczająca kwoty wolnej od podatku (PIT-37)	Liczba osób nieprzekraczająca kwoty wolnej od podatku (PIT-37) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Własna	20	5,10	25	6,38
Rudnik Mały	13	2,49	28	5,36
Łysiec	10	2,04	23	4,70
Klepaczka	6	3,49	10	5,81
Starcza	45	3,58	92	7,32
Średnia dla Gminy		3,32		6,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu skarbowego w Częstochowie oraz Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Najwięcej osób nieprzekraczających kwoty wolnej od podatku (PIT-37) zamieszkuje obszar sołectwa Starcza. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej osób nieprzekraczających kwoty wolnej od podatku (PIT-37) zamieszkuje teren sołectwa Własna. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenach sołectw Własna, Klepaczka oraz Starcza. Najmniej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą znajduje się na obszarze sołectwa Klepaczka. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najmniej działalności gospodarczych znajduje się na terenie Łysca. Natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Łysiec, Rudnik Mały oraz Klepaczka.

4.3 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

W gminie zabudowę stanowią przede wszystkim budynki jednorodzinne, wolnostojące, murowane, kryte dachami spadzistymi. Niewielki udział w zabudowie to obiekty usługowe wydzielające się skalą i charakterem od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w jednej miejscowości, w Starczy, można wyróżnić koncentrację obiektów i urządzeń usługowych tworzących centrum usługowe gminy. Na obszarze gminy nie funkcjonują spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe. Na komunalne zasoby mieszkaniowe w gminie Starcza składa się: 7 mieszkań o łącznej powierzchni 337 m² (stan na koniec 2013 roku). Liczba budynków mieszkalnych ogółem na obszarze gminy wynosi 809 sztuki, w których zlokalizowanych jest 882 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 78.601 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi: 89,1 m², natomiast na 1 mieszkańca: 27,7 m². Na 1000 mieszkańców przypada prawie 311 mieszkań. Ponad 90% ogółu mieszkań wyposażonych jest w sieć wodociągową oraz łazienkę, natomiast ok. 80% w centralne ogrzewanie. W analizowanym okresie czasu wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa uległy nieznacznej poprawie. W ostatnich 5 latach liczba budynków mieszkalnych wzrosła o ok. 2,5%.

Tabela 18. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

	Liczba obiektów kulturalno-sportowych	Liczba obiektów kulturalno-sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Poziom natężenia ruchu ⁶
Własna	4	1,02	3,00
Rudnik Mały	7	1,34	1,57
Łysiec	6	1,23	1,75
Klepaczka	5	2,91	1,13
Starcza	18	1,43	1,89
Średnia dla Gminy		1,41	1,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Najmniej obiektów kulturalno-sportowych znajduje się na terenie sołectwa Własna. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najmniej obiektów kulturalno-sportowych również znajduje się na terenie sołectwa Własna. Natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Własna, Rudnik Mały i Łysiec. Kolejnym wskaźnikiem badanym

⁶ Ocena przeciętna dla danego sołectwa (łączna suma punktów dla dróg w danym sołectwie / liczba ocenianych dróg)

w tej sferze był poziom natężenia ruchu samochodowego oddziałującego na komfort życia i stan środowiska naturalnego w poszczególnych sołectwach. Najwyższy poziom natężenia ruchu odnotowuje się na terenie sołectwa Własna. Natężenie powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Własna, Łysiec oraz Starcza.

4.4 Sfera techniczna

Tabela 19. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze
Własna	108	0,95	86	0,75
Rudnik Mały	153	0,56	0	0,00
Łysiec	108	0,68	4	0,03
Klepaczka	44	0,70	2	0,03
Starcza	328	0,97	44	0,13
Średnia dla Gminy		0,78		0,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Najwięcej nieruchomości niepodłączonych do kanalizacji znajduje się na terenie sołectwa Klepaczka. W przeliczeniu na ogólną liczbę budynków występujących na obszarze również na terenie sołectwa Klepaczka odnotowuje się najwyższy wskaźnik. Natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały, Łysiec i Klepaczka. Natomiast najwięcej nieruchomości niepodłączonych do sieci gazowej znajduje się na terenie sołectwa Rudnik Mały. Natężenie tego zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały, Łysiec, Klepaczka oraz Starcza.

Tabela 20. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze
Własna	115	1,01
Rudnik Mały	166	0,60
Łysiec	131	0,82
Klepaczka	55	0,87
Starcza	345	1,02
Średnia dla Gminy		0,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Najwięcej niepodłączonych nieruchomości do sieci wodociągowej znajduje się na terenie sołectwa Klepaczka. W stosunku do ogólnej liczby nieruchomości na danym sołectwie najwięcej nieruchomości niepodłączonych do sieci wodociągowej znajduje się na terenie sołectwa Rudnik Mały. Natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały o Łysiec.

4.5 Sfera środowiskowa

Tabela 21. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

	Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci	Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze	Liczba gospodarstw domowych niesegregujących śmieci	Liczba gospodarstw domowych niesegregujących śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze
Własna	102	0,89	4	0,04
Rudnik Mały	141	0,51	6	0,02
Łysiec	130	0,82	3	0,02
Klepaczka	36	0,57	1	0,02
Starcza	296	0,88	20	0,06
Średnia dla Gminy		0,74		0,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Najwięcej gospodarstw domowych segregujących śmieci znajduje się na terenie sołectwa Starcza. Natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Rudnik Mały oraz Klepaczka. Najwięcej gospodarstw domowych niesegregujących śmieci znajduje się na obszarze sołectwa Starcza. Natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej występuje na terenie sołectw Własna i Starcza.

5 WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE STARCZA

W celu wyłonienia obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności dokonano analizy koncentracji problemów społecznych w odniesieniu do całego obszaru Gminy Starcza. Analiza problemów społecznych obejmowała diagnozę ilościową w obszarze siedemnastu różnych czynników społecznych odnoszących się do polityki społecznej, przestępczości oraz rynku pracy. Dodatkowo diagnozę ilościową pogłębiono o analizę czynników gospodarczych, technicznych, środowiskowych i funkcjonalno-przestrzennych.

W celu zobrazowania całościowej sytuacji Gminy Starcza dokonano zestawienia wszystkich czynników analizowanych w gminie, co przedstawia tabela poniżej. **Na podstawie danych zawartych w tabeli poniżej dotyczącej skali zjawisk kryzysowych stwierdza się, iż najwięcej zjawisk kryzysowych występuje na terenie sołectw: Rudnik Mały (18), Łysiec (14), Starcza (14).**

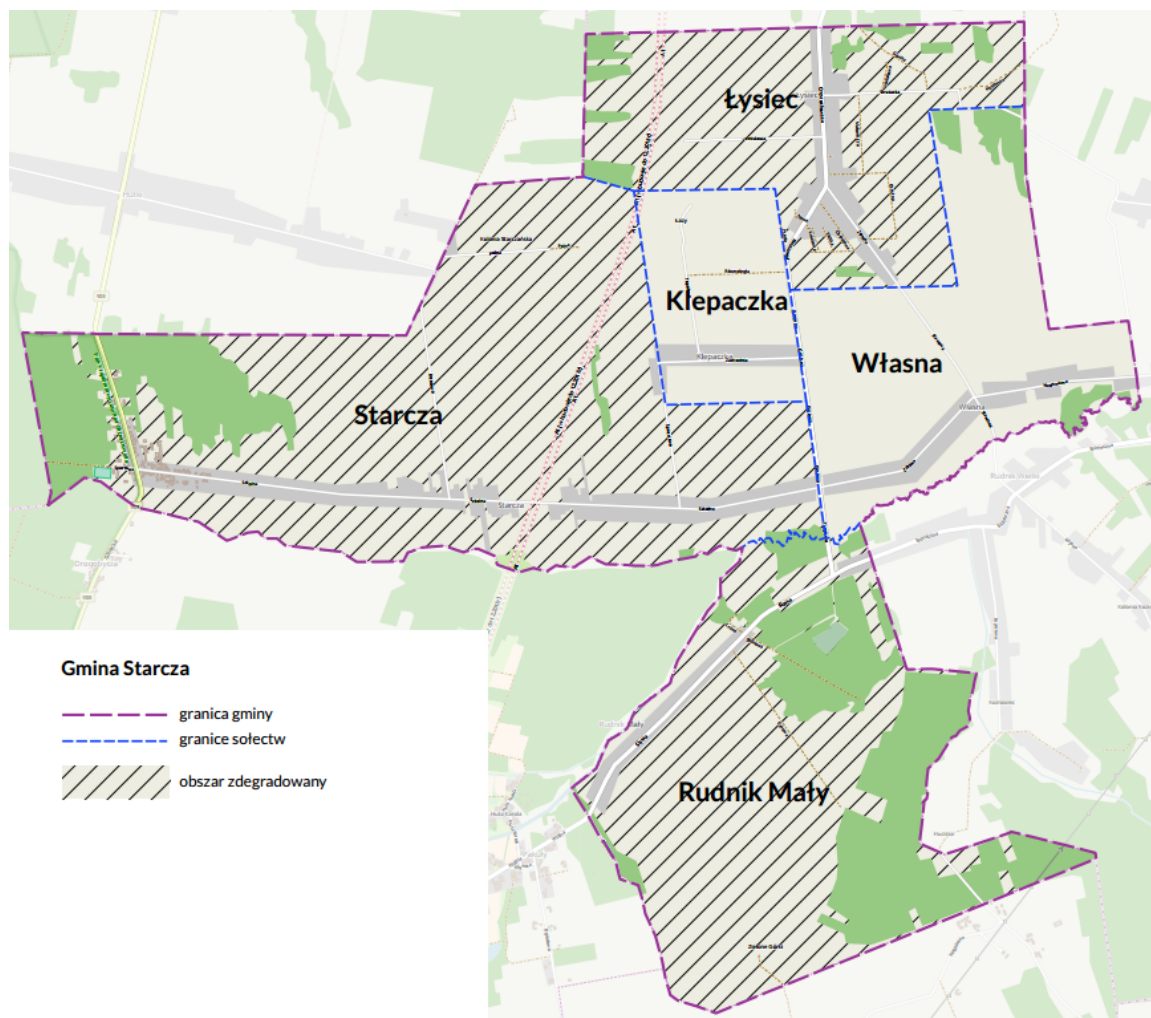
Jako obszar zdegradowany wyznacza się sołectwa Rudnik Mały, Łysiec oraz Starcza.

Tabela 22. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Lp.	Obszar	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH OGÓŁEM
1.	Własna	3	1	2	0	0	6
2.	Rudnik Mały	12	1	1	3	1	18
3.	Łysiec	8	1	2	3	0	14
4.	Klepaczka	8	2	0	2	1	13
5.	Starcza	10	1	1	1	1	14

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 3. Obszar zdegradowany w Gminie Starcza.

Źródło: Opracowanie własne.

6 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA TERENIE GMINY STARCZA

6.1 Analiza danych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizowanego

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego dokonano pogłębionej analizy problemów społecznych, gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych oraz środowiskowych występujących na obszarze zdegradowanym – zarówno wykorzystując dane ilościowe, jak i dane jakościowe będące wynikiem informacji zebranych podczas konsultacji wśród mieszkańców oraz ekspertów.

Wykaz jednostek na obszarze zdegradowanym wraz z liczbą ich mieszkańców oraz powierzchnią danego obszaru przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 23. Liczba mieszkańców w jednostkach funkcjonalnych na obszarze zdegradowanym w Gminie Starcza oraz powierzchnia obszaru.

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Powierzchnia obszaru
Rudnik Mały	522	521
Łysiec	489	329
Starcza	1 257	745

Źródło: Opracowanie własne.

6.2 Sfera społeczna

6.2.1 Demografia

Tabela 24. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – demografia.

	Liczba urodzeń	Liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zgonów	Liczba zgonów na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	5	0,96	10	1,92
Łysiec	2	0,41	4	0,82
Starcza	11	0,88	10	0,80
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,79		1,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Na podstawie zgromadzonych danych demograficznych zostały opracowane poszczególne wskaźniki obrazujące sytuację demograficzną poszczególnych obszarów na terenie zdegradowanym. Są to takie wskaźniki jak liczba urodzeń w 2016 roku przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz liczba zgonów w 2016 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Niski wskaźnik liczby urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców przypada na sołectwo Łysiec. Wysoki wskaźnik odnotowuje się natomiast na obszarze Rudnika Małego. Wysoki wskaźnik liczby zgonów w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowuje się na obszarze Rudnika Małego, natomiast niski wskaźnik przypada na obszarze Starczy.

6.2.2 Pomoc społeczna

Tabela 25. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierających zasiłki stałe	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób pobierających zasiłki okresowe	Liczba osób pobierających zasiłki okresowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	1	0,19	2	0,38
Łysiec	0	0,00	0	0,00
Starcza	1	0,08	2	0,16
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,09		0,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwyższy wskaźnik liczby beneficjentów zasiłku stałego występuje na obszarze sołectwa Rudnika Mały. Najwyższy wskaźnik liczby beneficjentów zasiłku okresowego oraz celowego również przypada na obszar Rudnika Małego. Dodatkowo w Łyscu występuje wysoki wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki celowy, co prezentuje poniższa tabela. Najwyższy wskaźnik liczby wydanych niebieskich kart występuje na obszarach sołectw Rudnik Mały oraz Starcza.

Tabela 26. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierających zasiłki celowe	Liczba osób pobierających zasiłki celowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba wydanych niebieskich kart	Liczba wydanych niebieskich kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	4	0,77	1	0,19
Łysiec	3	0,61	0	0,00
Starcza	5	0,40	2	0,16
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,53		0,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Sumaryczne zestawienie negatywnych zjawisk w sferze wszystkich wymienionych powyżej wskaźników odnotowuje się na obszarze Rudnika Małego.

Tabela 27. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na niepełnosprawność	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na niepełnosprawność w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	1	0,19	1	0,19
Łysiec	1	0,20	1	0,20
Starcza	3	0,24	1	0,08
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,22		0,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających pomoc społeczną z uwagi na niepełnosprawność występuje na obszarze sołectwa Starcza. Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających wsparcie z uwagi na uzależnienia przejawia się na obszarach Rudnika Małego i Łyśca.

Tabela 28. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza	Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale chorych	Liczba osób długotrwale chorych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	1	0,19	3	0,57
Łysiec	2	0,41	2	0,41
Starcza	1	0,08	6	0,48
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,18		0,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwyższy wskaźnik liczby osób borykających się z problemem niezaradności opiekuńczo-wychowawczej występuje na obszarach sołectw Rudnika Małego oraz Łyśca. Najwyższy wskaźnik liczby osób długotrwale chorych występuje na obszarze Rudnika Małego.

Sumaryczne zestawienie negatywnych zjawisk w sferze wszystkich wymienionych powyżej wskaźników odnotowuje się na obszarze Rudnika Małego oraz Łyśca.

Tabela 29. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Liczba rodzin korzystająca z pomocy asystenta rodziny	Liczba rodzin korzystająca z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na ubóstwo	Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na ubóstwo w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	2	0,38	6	1,15
Łysiec	2	0,41	5	1,02
Starcza	1	0,08	4	0,32
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,22		0,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwyższy wskaźnik liczby rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny występuje na obszarze Rudnika Małego oraz Łyśca. Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających wsparcie z uwagi na ubóstwo występuje na terenie sołectw Rudnika Małego oraz Łyśca.

Tabela 30. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.

	Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie	Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	6	1,15
Łysiec	6	1,23
Starcza	7	0,56
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starczy.

Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki na dożywianie znajduje się na obszarze Rudnika Małego oraz Łyśca. Sumaryczne zestawienie negatywnych zjawisk w sferze wszystkich wymienionych powyżej wskaźników odnotowuje się na obszarze jednostki Rudnika Małego oraz Łyśca.

6.2.3 Przestępczość

Tabela 31. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość.

	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw ogółem	Liczba przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	1	0,19	4	0,77
Łysiec	0	0,00	1	0,20
Starcza	3	0,24	5	0,40
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,18		0,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Wysoki wskaźnik przestępstw przeciwko rodzinie występuje na obszarze Rudnika Małego oraz Starczy. Wysoki wskaźnik występowania przestępstw ogółem przejawia się na obszarze Rudnika Małego.

Tabela 32. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość.

	Liczba wykroczeń ogółem	Liczba wykroczeń ogółem według ustalonej typologii
Rudnik Mały	5	0,96
Łysiec	7	1,43
Starcza	11	0,88
Średnia dla obszaru zdegradowanego		1,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Natomiast wysoki wskaźnik wykroczeń ogółem występuje na obszarze Łysca. Najwyższą koncentrację negatywnych zjawisk w sferze przestępczości odnotowuje się na obszarze Rudnika Małego.

6.2.4 Rynek pracy

Tabela 33. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – rynek pracy.

	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	12	2,30	1	0,19
Łysiec	13	2,66	2	0,41
Starcza	34	2,70	6	0,48
Średnia dla obszaru zdegradowanego		2,60		0,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Wysoki wskaźnik liczby osób bezrobotnych ogółem występuje na obszarach Łysca i Starczy. Wysoki wskaźnik liczby osób bezrobotnych do 25 roku życia przejawia się na obszarach tych samych obszarach tj. Łysiec i starcza.

Tabela 34. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – rynek pracy.

	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	4	0,77
Łysiec	9	1,84
Starcza	19	1,51
Średnia dla obszaru zdegradowanego		1,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Wysoki wskaźnik występowania liczby osób długotrwale bezrobotnych przejawia się na obszarze Łysca i Starczy. Najwyższe natężenie negatywnych zjawisk w sferze rynku pracy odnotowuje się na obszarze jednostek Łysca oraz Starczy.

6.3 Sfera gospodarcza

Tabela 35. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

	Liczba osób nieprzekraczająca kwoty wolnej od podatku (PIT-37)	Liczba osób nieprzekraczająca kwoty wolnej od podatku (PIT-37) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Rudnik Mały	13	2,49	28	5,36
Łysiec	10	2,04	23	4,70
Starcza	45	3,58	92	7,32
Średnia dla obszaru zdegradowanego		3,00		6,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu skarbowego w Częstochowie oraz Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Wysoki wskaźnik liczby osób nieprzekraczających kwoty wolnej od podatku (PIT-37) występuje na obszarze Starczy. Natomiast niski wskaźnik występowania podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przejawia się na obszarach Rudnika Małego oraz Łyśca.

6.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Tabela 36. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

	Liczba obiektów kulturalno-sportowych	Liczba obiektów kulturalno-sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Poziom natężenia ruchu ⁷
Rudnik Mały	7	1,34	1,57
Łysiec	6	1,23	1,75
Starcza	18	1,43	1,89
Średnia dla obszaru zdegradowanego		1,37	1,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Niski wskaźnik występowania obiektów kulturalno-sportowych występuje na obszarach Rudnika Małego oraz Łysca. Wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego występuje na obszarach Łysca oraz starczy. Sumaryczne zestawienie negatywnych zjawisk w sferze obu wymienionych powyżej wskaźników odnotowuje się na obszarze Łysca.

⁷ Ocena przeciętna dla danego sołectwa (łączna suma punktów dla dróg w danym sołectwie / liczba ocenianych dróg)

6.5 Sfera techniczna

Tabela 37. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze
Rudnik Mały	153	0,56	0	0,00
Łysiec	108	0,68	4	0,03
Starcza	328	0,97	44	0,13
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,76		0,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Niski wskaźnik budynków podłączonych do kanalizacji występuje na obszarze Rudnika Małego oraz Łysca. Tam również występuje niski wskaźnik budynków podłączonych do sieci gazowej.

Tabela 38. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze
Rudnik Mały	166	0,60
Łysiec	131	0,82
Starcza	345	1,02
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Niski wskaźnik budynków podłączonych do sieci wodociągowej przejawia się na obszarach Rudnika Małego oraz Łysca. Sumaryczne zestawienie negatywnych zjawisk w sferze wszystkich trzech wymienionych powyżej wskaźników odnotowuje się na obszarze Rudnika Małego oraz Łysca.

6.6 Sfera środowiskowa

Tabela 39. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

	Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci	Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze	Liczba gospodarstw domowych niesegregujących śmieci	Liczba gospodarstw domowych niesegregujących śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze
Rudnik Mały	141	0,51	6	0,02
Łysiec	130	0,82	3	0,02
Starcza	296	0,88	20	0,06
Średnia dla obszaru zdegradowanego		0,74		0,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Starczy.

Niski wskaźnik liczby gospodarstw domowych segregujących śmieci występuje na obszarze Rudnika Małego. Natomiast wysoki wskaźnik liczby gospodarstw domowych niesegregujących śmieci występuje na obszarze Starczy.

6.7 Podsumowanie analizy danych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizowanego

Tabela 40. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

Lp.	Obszar	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH OGÓŁEM
1.	Rudnik Mały	13	1	1	3	1	19
2.	Łysiec	11	1	2	3	0	17
3.	Starcza	6	1	1	1	1	10

Źródło: Opracowanie własne.

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego wykonano syntetyczne zestawienie wskaźników ilustrujących natężenie i koncentrację problemów na obszarze zdegradowanym, w podziale na poszczególne jednostki funkcjonalne.

6.8 Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego

Mając na uwadze założenie, iż zgodnie z przepisami prawa, rewitalizacją można objąć obszar co najwyżej 20% powierzchni gminy, zamieszkiwany maksymalnie przez 30% ludności, wyznaczono obszar rewitalizowany jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju gminy.

Za obszar rewitalizowany uznano sołectwo Rudnik Mały oraz część sołectwa Łysiec, dla których wyznaczenia podstawowe dane przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 41. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru rewitalizowanego.

Miejscowość	Obszar w ha ⁸	Liczba mieszk.	Łączna liczba zdiagnozowanych problemów
Rudnik Mały	209	522	19
Łysiec	201	333	17
Razem gmina	2010	2832	
% Przypadający na obszar rewitalizowany	20 %	30 %	

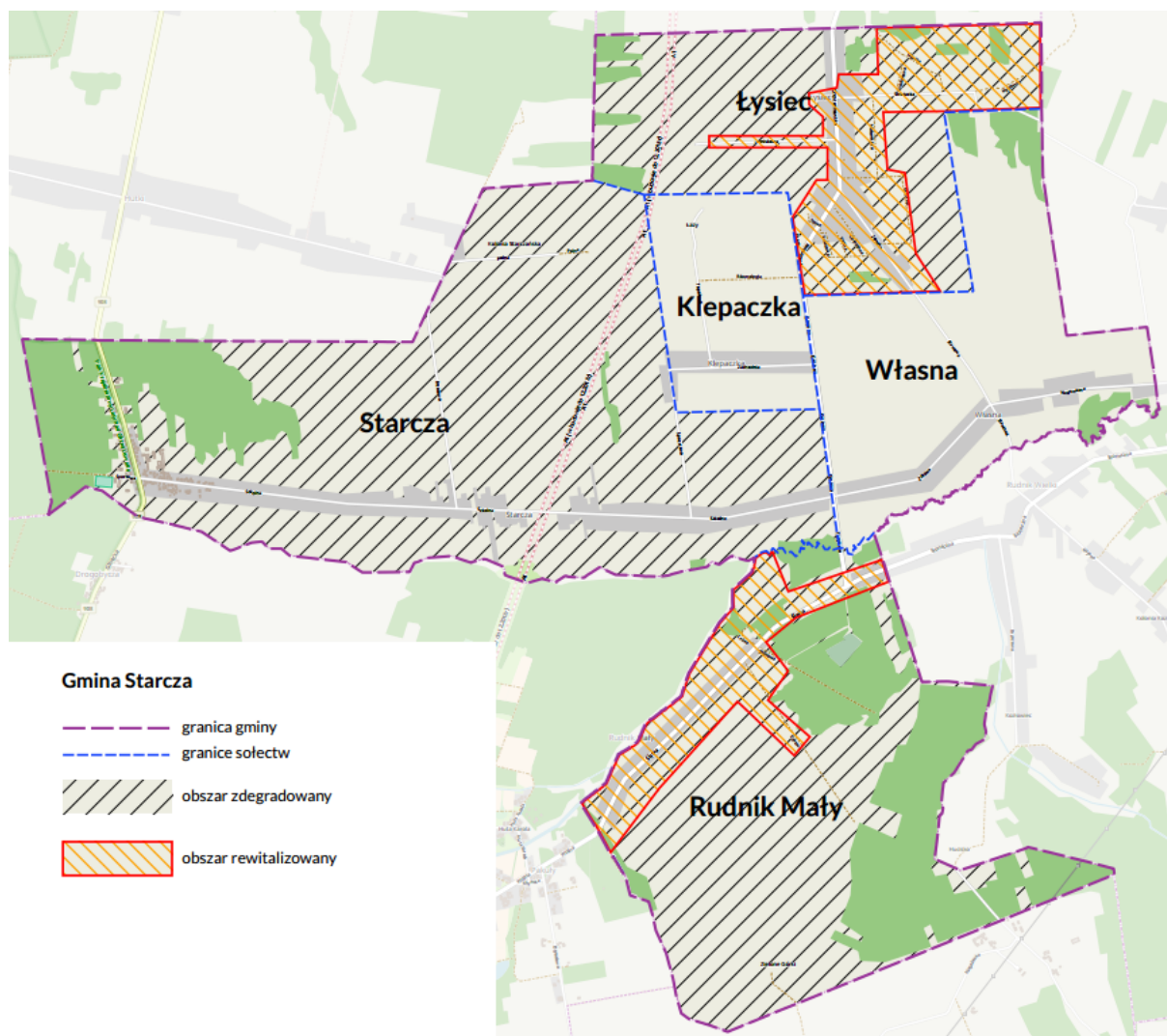
Źródło: Opracowanie własne.

Obszar rewitalizowany obejmuje powierzchnię 410 ha (przyjęto, że Rudnik Mały i Łysiec zostaną objęte częściowo rewitalizacją; tereny z przewagą funkcji mieszkaniowych pozostaną zachowane; wyłączone będą obszary leśne i tereny niezamieszkałe). Spełniony zatem będzie wymóg ustawy i wytyczne, mówiące o tym, aby wielkość obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 20% powierzchni gminy. Szacuje się, że obszar wskazany do rewitalizacji zamieszkuje 855 osób, co stanowi 30 % populacji gminy. Spełniony jest więc warunek, aby populacja obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 30% ogółu mieszkańców gminy.

⁸ Obszar sołectw ograniczony do obszaru zamieszkałego.

Poniżej zamieszczono mapę obszaru do rewitalizacji. Obszar zaznaczony jest czerwoną obwiednią.

Mapa 4. Obszary do rewitalizacji na terenie Gminy Starcza.

Źródło: Opracowanie własne.

7 ANALIZA PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW OBSZARU DO REWITALIZACJI

7.1 Charakterystyka podobszarów do rewitalizacji

7.1.1 Podobszar rewitalizowany nr 1 – Rudnik Mały

Podobszar ma powierzchnię 209 ha, co stanowi 10 % powierzchni gminy (całość sołectwa ma powierzchnię 521 ha, jednak na potrzeby rewitalizacji ujęto obszar zurbanizowany – zamieszkały). Podobszar zamieszkiwany jest przez 522 osoby (18% mieszkańców gminy). W ciągu ostatnich dwudziestu lat w miejscowości wybudowano wodociąg i kanalizację sanitarną. W sołectwie znajdują się: remiza strażacka z pomieszczeniami siłowni i świetlicy wiejskiej, które są zagospodarowane samodzielnie przez mieszkańców – użytkowników tych przestrzeni. W sołectwie znajduje się także boisko sportowe do piłki nożnej, miejsce rekreacji, plac zabaw, gminna oczyszczalnia ścieków, cmentarz grzebalny, zakład przetwórstwa ryb, dwa sklepy ogólnospożywcze i kilka zakładów usługowych. W wiosce jest usytuowanych pięć przystanków PKS, z których można dojechać do Częstochowy, Starczy i Tarnowskich Gór.

Na podobszarze przekroczone są następujące wskaźniki dotyczące występowania negatywnych zjawisk w przeliczeniu na 100 mieszkańców:

Sfera społeczna:

- Liczba zgonów na 100 mieszkańców,
- Liczba osób pobierających zasiłki stałe,
- Liczba osób pobierających zasiłki okresowe,
- Liczba osób pobierających zasiłki celowe,
- Liczba wydanych niebieskich kart,
- Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia,
- Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza,
- Liczba osób długotrwale chorych,
- Liczba rodzin korzystająca z pomocy asystenta rodziny,
- Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na ubóstwo,
- Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie,

- Liczba przestępstw przeciwko rodzinie ,
- Liczba przestępstw ogółem ,

Sfera gospodarcza:

- Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- Liczba obiektów kulturalno-sportowych,

Sfera techniczna:

- Liczba budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,
- Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,
- Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,

Sfera środowiskowa:

- Liczba gospodarstw domowych segregująca śmieci w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych występujących na obszarze.

Na podobszarze tym w wyniku przeprowadzonych spotkań i warsztatów zdiagnozowano także problem związany z niszczeniem obiektów użyteczności publicznej przez młodzież. Głównie dotyczy to miejsc, w których młodzi ludzie spędzają wolny czas tj. przy boiskach do gry, altanach sołeckich i świetlicach wiejskich. Ten problem wskazuje też na ważne inne zjawisko związane z brakiem miejsca, gdzie młodzież w sposób atrakcyjny mogłaby spędzić wolny czas na świeżym powietrzu oraz w okresie jesienno-zimowym w budynku. Na obszarze tym zdiagnozowano także niewystarczającą ofertę edukacyjną kierowaną dla dzieci i młodzieży. W obszarze Rudnika Małego występuje wiele zjawisk kryzysowych spowodowanych ubóstwem i pogłębiającymi się patologiami społecznymi. Zdiagnozowano również słaby dostęp do kultury i rozrywki. W obszarze tym nie występuje także żadna oferta wspierania przedsiębiorczości wśród mieszkańców, która mogłaby zahamować negatywne tendencje w obszarze wskaźników bezrobocia. Na obszarze tym obserwuje się ujemny przyrost naturalny. Niewątpliwie jedną z najistotniejszych kwestii jest także potrzeba integrowania społeczności mieszkańców poprzez dostęp do kultury, sportu i turystyki. Gmina nie posiada obiektu dedykowanego kulturze jak np.: dom kultury, który mógłby spełniać funkcje integrowania społeczności, zaspokajając potrzebę dostępu do kultury i sztuki. W takich

placówkach ludzie spędzają czas, rozwijają swoje zainteresowania, zdobywają nowe umiejętności i wspólnie działają. Miejsca, które mają szansę przekształcić się w takie centra rozwoju społeczno-kulturalnego to obiekty OSP. Dodatkowo istnieje wiele programów dzięki którym można zdobyć wiedzę i kwalifikacje do prowadzenia nowoczesnych pracowni dla młodzieży takich jak np.: Klub CoderDojo. W CoderDojo przede wszystkim za darmo uczą programowania. CoderDojo koncentruje się na dzieciach i młodzieży w wieku 8-20 lat, ale każdy może przyjść i dla każdego znajdzie się miejsce. CoderDojo to nie zajęcia szkolne – nie ma listy obecności, tematów zajęć, sprawdzianów i dlatego młodzież szybko odnajduje się w takich przestrzeniach, wybierając aktywne zdobywanie nowych umiejętności.

Aby integrować społeczność lokalną warto przyjrzeć się dobrym praktykom w zakresie działań międzypokoleniowych. Seniorzy, którzy przez całe życie byli aktywni i przedsiębiorczy, po przejściu na emeryturę w naturalny sposób szukają nowych przestrzeni do samorealizacji. W życiu wielu osób dopiero po pięćdziesiątce czy sześćdziesiątce pojawia się wyraźna potrzeba i czas, aby zrobić coś dla siebie i swojej społeczności. Młodzież z małych miejscowości oddalonych od dużych ośrodków miejskich ma mniejsze szanse edukacyjne. Ten slogan znają już wszyscy. W istocie tak jest, lecz nie tylko wyjazd do dużego miasta jest godzien uwagi. Mała ojczyzna też może stać się miejscem spełnienia marzeń i ciekawym miejscem do planowania życia i przyszłości. Należy zatem realizować działania ukierunkowane na wyrównanie szans młodych ludzi i na dobry start w dorosłe życie. Chodzi o sytuację, w której młody człowiek z małej miejscowości potrafi samodzielnie i świadomie osiągać wyznaczonych przez siebie celów myśląc perspektywicznie o własnej przyszłości. Kolejnym ważnym tematem jest ujemny przyrost naturalny i migracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich. Ważne jest także tworzenie miejsc dla młodych rodziców, gdzie mieliby oni dostęp do specjalistów z zakresu opieki nad małym dzieckiem, gdzie mogliby się spotykać by wymieniać się doświadczeniami rodzicielskimi. Takie miejsca w całej Polsce – głównie w dużych ośrodkach miejskich- są tworzone samoistnie przez aktywnych rodziców, którzy sami z siebie mają takie potrzeby. W małej wiejskiej gminie należy stworzyć takie możliwości młodym rodzicom, wyjść im naprzeciw. Wykorzystując dostępną przestrzeń – sale w szkole czy innej przestrzeni stworzyć możliwość spotkania się młodych rodziców ze specjalistami, których można zaprosić z okolicznych miast – z ośrodków zdrowia, położnych, specjalistów zajmujących się rozwojem małego dziecka. Stwarzając możliwość spotkania się rodziców ze specjalistą aktywizujemy rodziców do działań w przyszłości.

7.1.2 Podobszar rewitalizowany nr 2 – Łysiec

Podobszar ma powierzchnię 201 ha, co stanowi 10 % powierzchni gminy (całość sołectwa ma powierzchnię 329 ha, jednak na potrzeby rewitalizacji ujęto obszar zurbanizowany – zamieszkały). Podobszar zamieszkiwany jest przez 333 osoby (12 % mieszkańców gminy. Sołectwo posiada wodociąg oraz kanalizację sanitarną. Znajduje się tu także boisko do piłki nożnej z możliwością wykonania wokół boiska zaplecza rekreacyjno-sportowego na górze Łysiec. Na obszarze tym znajduje się także plac zabaw. Wioska, do niedawna była typową ulicówką z jedną ulicą, natomiast obecnie się rozrasta. Zabudowują się tereny przy nowych ulicach. W wiosce znajdują się: remiza strażacka, dwa sklepy ogólnospożywcze, kilka zakładów usługowych, boisko sportowe, plac zabaw oraz pięć przystanków komunikacji zbiorowej. Autobusami można dojechać do Bytomia, Częstochowy, Kamienicy, Poraja, Starczy i Tarnowskich Gór.

Na podobszarze przekroczone są następujące wskaźniki dotyczące występowania negatywnych zjawisk w przeliczeniu na 100 mieszkańców:

Sfera społeczna:

- Liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- Liczba osób pobierających zasiłki celowe,
- Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na uzależnienia,
- Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza,
- Liczba rodzin korzystająca z pomocy asystenta rodziny,
- Pomoc społeczna przydzielana z uwagi na ubóstwo,
- Liczba osób pobierająca zasiłki na dożywianie,
- Liczba wykroczeń ogółem,
- Liczba osób bezrobotnych ogółem,
- Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia,
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych,

Sfera gospodarcza:

- Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- Liczba obiektów kulturalno-sportowych,
- Poziom natężenia ruchu,

Sfera techniczna:

- Liczba budynków podłączonych do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,
- Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze,
- Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogólnej liczby budynków występujących na obszarze.

Na podobszarze tym w wyniku przeprowadzonych spotkań oraz warsztatów zdiagnozowano także problemy związane z niską aktywnością środowisk lokalnych, aktywnością obywatelską. Na obszarze tym zdiagnozowano także niewystarczającą ofertę edukacyjną kierowaną dla dzieci i młodzieży, ale także dla osób, które chciałyby przekwalifikować się lub zdobyć doświadczenie i wiedzę w innym obszarze zawodowym co umożliwiłoby podjęcie pracy. W Łyścu zauważa się pogłębiające się patologie społeczne oraz bezrobocie wśród rodzin korzystających z opieki społecznej. Jest to szczególnie niekorzystne dla dzieci i młodzieży, którzy nie posiadają przez to odpowiednich wzorców w życiu dorosłym. Na obszarze tym występuje słaba dostępność do komunikacji publicznej i transportu publicznego co ogranicza także dostęp do kultury i rozrywki. Na terenie Łyśca występuje potrzeba wsparcia mieszkańców w obszarze ich mikro przedsiębiorczości. W obszarze Łyśca występuje problem związany ze starzejącym się społeczeństwem. Ważną kwestią jest także potrzeba integrowania społeczności mieszkańców poprzez dostęp do kultury, sportu i turystyki. Aby integrować społeczność lokalną warto przyjrzeć się dobrym praktykom w zakresie działań międzypokoleniowych. Działania seniorów wspomagają młode osoby i to w tych działaniach – wspólnych - upatruje się szansy na integrację społeczności obszarów do rewitalizacji. Ważne jest także by rozbudzić w młodych mieszkańcach obszarów do rewitalizacji zaangażowanie w proces inicjowania i realizacji projektów na rzecz lokalnych środowisk. Wyrażania własnych poglądów i odwagi w podejmowaniu decyzji. Wzmocnienia w młodych osobach poczucia własnej wartości, kształtowania przekonania o sile sprawczej swych działań. Młodzież z obszarów wiejskich ma bowiem takie samo prawo, jak jego rówieśnik z dużej aglomeracji, by spróbować odnieść sukces na miarę własnych

7.2 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Szeroko zakrojone działania partycypacyjne, w tym m.in. spotkania konsultacyjne i spacerzy badawcze z udziałem przedstawicieli interesariuszy procesu rewitalizacji, jak również przeprowadzone warsztaty dostarczyły wniosków pozwalających sformułować kompleksową analizę SWOT⁹ dla całego obszaru do rewitalizacji oraz zidentyfikować główne zjawiska kryzysowe i problemy na tym obszarze wraz z potencjałami lokalnymi sprzyjającymi ich rozwiązaniu. W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT obrazującą sytuację na obszarze rewitalizacji.

Tabela 42. Analiza SWOT dla całego obszaru rewitalizacji.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność obiektów komunalnych z możliwością przekształcenia ich na cele społeczne. 2. Atrakcyjne przyrodniczo tereny – występowanie potencjału rekreacyjno-turystycznego 3. Brak uciążliwego przemysłu oraz pozostałości poprzemysłowych. 4. Działalność organizacji społecznych. 5. Silne poczucie tożsamości i więzi lokalnej. 6. Duży udział lasów i terenów zielonych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starzejące się społeczeństwo. 2. Pogłębiające się problemy społeczne i bezrobocie. 3. Słaby rozwój lokalnej przedsiębiorczości. 4. Niewystarczająca liczba obiektów sportowych oraz zaplecza społecznego do spędzania wolnego czasu w sposób aktywny i ciekawy. 5. Nieuporządkowana struktura przestrzeni publicznej i obiektów komunalnych. 6. Niewystarczająca infrastruktura do integracji i bezpiecznych, atrakcyjnych spotkań dla dzieci i młodzieży. 7. Zły stan dróg oraz chodników. 8. Brak wystarczających środków finansowych mogących zaspokoić potrzeby socjalne. 9. Brak współpracy pomiędzy podmiotami mogącymi zaangażować się w rozwiązywanie problemów występujących na terenie do

⁹Technika analityczna pozwalająca na porządkowanie danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, w (Weaknesses) – słabe strony, o (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

	rewitalizacji.
--	----------------

Szanse	Zagrożenia
<p>1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>2. Wzrost znaczenia idei partycypacji społecznej oraz rozwój działalności III sektora.</p> <p>3. Wzrost zainteresowania osiedlaniem się poza terenami miast.</p> <p>4. Dostępność funduszy zewnętrznych.</p> <p>5. Zainteresowanie mieszkańców dużych aglomeracji miejskich spędzaniem czasu wolnego poza miastem wśród terenów zielonych i rekreacyjnych.</p> <p>6. Rozwój tzw. czystego przemysłu.</p> <p>7. Agroturystyka i ekoturystyka.</p> <p>8. Brak możliwości powstania stref ubóstwa związanych z restrukturyzacją.</p> <p>9. Opracowany program rewitalizacji, który określa zaplanowane dziania mogące przyczynić się do poprawy obecnego stanu w obszarach do rewitalizacji.</p> <p>10. Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego</p>	<p>1. Starzejące się społeczeństwo i migracje młodych osób do większych jednostek miejskich.</p> <p>2. Utrzymujące się i pogłębiające negatywne zjawiska w sferze społecznej – patologie społeczne.</p> <p>3. Niskie poczucie przynależności do gminy oraz brak zaangażowania w jej rozwój.</p> <p>4. Występujące zjawisko dziedziczenia biedy i bezrobocia.</p> <p>5. Niewielka liczba organizacji pozarządowych.</p> <p>6. Zmniejszające się zapotrzebowanie na usługi kulturalne.</p> <p>7. Niewystarczające środki finansowe na remonty istniejących bądź budowę nowych zasobów komunalnych.</p> <p>8. Rosnąca ignorancja społeczeństwa w sferze środowiskowej.</p> <p>9. Rosnąca degradacja zasobów komunalnych i obiektów użyteczności publicznej.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

W nawiązaniu do powyższej analizy oraz przeprowadzonej wcześniej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji – poniżej przedstawiono kluczowe problemy i potencjały występujące na tym obszarze.

Tabela 43. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym wraz z wybranymi wskaźnikami określającymi zjawiska kryzysowe oraz odpowiadającymi im potencjałami.

Kluczowe problemy		Wskaźnik obrazujący zjawisko kryzysowe		Kluczowe potencjały
Nr	Opis problemu			Opis potencjału
P1	Niska aktywność środowisk lokalnych, aktywność obywatelska.	Stopień zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne ¹⁰	⇒	Działające organizacje społeczne oraz inicjowanie przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszarów do rewitalizacji.
P2	Pogłębiające się patologie społeczne.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ¹¹	⇒	Działalność jednostek organizacyjnych gminy m.in. GOPS, szkoły, biblioteka. Realizacja dodatkowych działań w tym zakresie podejmowanych przez te jednostki oraz organizacje społeczne.
P3	Niewystarczająca oferta edukacyjna.	Liczba nowych ofert na cele społeczne i edukacyjne ¹²	⇒	Przygotowane zostały projekty, które w dłuższej perspektywie mogą przyczynić się do minimalizowania problemów związanych z dostępnością i jakością edukacji.
P4	Starzejące się społeczeństwo i migracje osób młodych do	Liczba nowych ofert	⇒	Rozwój oferty dla seniorów oraz osób młodych.

¹⁰ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

¹¹ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 45 osób (dane GOPS w Starczy).

¹² Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

	większych miast.	dla seniorów i osób młodych na obszarze do rewitalizacji ¹³		Działania podejmowane w gminie są coraz bardziej ukierunkowane są na projekty obejmujące integrację międzypokoleniową.
P5	Niewystarczający dostęp do infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i społeczno-kulturowej.	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury na cele społeczne ¹⁴	➔	Dostępność terenów zielonych, które można zagospodarować na nowe funkcje sprzyjające aktywnościom mieszkańców.
P6	Brak oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.	Liczba nowych ofert sprzyjających efektywnemu spędzaniu czasu wolnego ¹⁵	➔	Na obszarach do rewitalizacji występują budynki publiczne, które planuje się przeznaczyć na cele społeczne. Dodatkowo występują ciekawe tereny zielone posiadające spory potencjał rekreacyjny.

¹³ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

¹⁴ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

¹⁵ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

P7	Nieuporządkowana przestrzeń publiczna, niewykorzystany potencjał terenów zielonych i obiektów komunalnych.	Poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych ¹⁶		W obszarach do rewitalizacji występuje duża ilość terenów zielonych, które przy niewielkich interwencjach przestrzennych można zagospodarować na nowe funkcje sprzyjające aktywności mieszkańców. Wysoka świadomość mieszkańców na temat potrzeb w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej, którą należy wykorzystać przy projektowaniu przestrzeni wspólnych.
P8	Brak oferty wspierania przedsiębiorczości mieszkańców.	Poziom rozwoju przedsiębiorczości lokalnej ¹⁷		Na rynku szkoleniowo-doradczym w woj. śląskim znacząco rozszerza się obecnie dostępność usług podnoszących kwalifikacje pracowników, dofinansowanych ze środków unijnych, przedstawionych się w Bazie Usług Rozwojowych, które umożliwiają podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru do rewitalizacji w porozumieniu z ich pracodawcami.
P9	Zły stan dróg i chodników .	Długość zmodernizowanych i nowo utworzonych		Wysoki poziom akceptacji społecznej dla działań zmierzających do zmiany stanu dróg i chodników.

¹⁶ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

¹⁷ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

P10	Zły stan infrastruktury technicznej wpływający na obniżenie jakości życia.	dróg i chodników ¹⁸ Stan infrastruktury technicznej ¹⁹		Modernizacja i poszerzenie zasięgu oświetlenia energooszczędnego - ulicznego oraz przy budynkach użyteczności publicznej pozytywnie wpłynie na poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.
P11	Niski poziom świadomości ekologicznej oraz zasad zdrowego trybu życia wśród mieszkańców.	Poziom zaangażowania mieszkańców w zakresie ochrony środowiska ²⁰		Usprawnienie komunikacji publicznej oraz przyłączy zachęci mieszkańców do korzystania z alternatywnych środków transportu oraz kreowania nawyków dbania o środowisko i zdrowy styl życia.
P12	Niewystarczający zakres działań podmiotów publicznych na rzecz zwalczania tzw. niskiej emisji.	Liczba inicjatyw podmiotów publicznych na rzecz zwalczania tzw. niskiej emisji ²¹		Przygotowano szereg działań służących poprawie świadomości ekologicznej mieszkańców, które są systematycznie realizowane. Poprawie świadomości ekologicznej sprzyja także wysoka dostępność środków zewnętrznych na kampanie służące poprawie stanu środowiska.

Źródło: Opracowanie własne.

¹⁸ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie 0.

¹⁹ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

²⁰ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

²¹ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie 0.

8 ZGODNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023 jest dokumentem strategicznym, który integruje potrzeby społeczności poszczególnych sołectw, łącząc sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną, funkcjonalno-przestrzenną i środowiskową w taki sposób, by podnieść jakość życia osób mieszkających w obszarze zdegradowanym i wyprowadzić go z zapaści. Program rewitalizacji opracowany został w oparciu o istniejące dokumenty programowe oraz planistyczne Gminy Starcza, Województwa Śląskiego oraz kraju. Jedną z cech charakteryzujących program rewitalizacji jest jego komplementarność z programami strategicznymi w gminie, ale i na szczeblu regionalnym czy krajowym. Ważne jest wprowadzenie powiązania programu z dokumentami określającymi kierunki rozwoju, tj. dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Zgodność programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym – jest warunkiem koniecznym do jego skutecznej realizacji.

8.1 Dokumenty na szczeblu ponadkrajowym

8.1.1 Strategia „Europa 2020”

Strategia „Europa 2020” zapoczątkowano w 2010 r. w celu „stworzenia warunków dla inteligentnego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Strategia ma na celu przyspieszenie wyjścia gospodarczego kryzysu gospodarczego i zapobieżenie podobnemu kryzysowi w przyszłości, a także stworzenie podstaw zrównoważonego rozwoju. Rozwój ten ma sprzyjać gospodarce opartej na wiedzy i innowacji, która jest bardziej przyjazna środowisku i bardziej konkurencyjna. Dokument ten został opracowany przez Komisję Europejską oraz kraje członkowskie.

W strategii podkreślono potrzebę wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Jednym z założeń Strategii jest również ulepszenie istniejącego w Europie modelu socjalnego, a przede wszystkim zapobieganie wyłączeniu społecznemu poprzez zwiększenie zatrudnienia i walkę z ubóstwem.

W Strategii „Europa 2020” zawarto trzy, wzajemnie wzmacniające się priorytety w celu osiągnięcia postawionych założeń:

1. Inteligentny rozwój – 3 projekty przewodnie:
 - a. „Unia innowacji”;
 - b. „Młodzież w drodze”;
 - c. „Europejska agenda cyfrowa”;
2. Zrównoważony rozwój – 2 projekty przewodnie:
 - a. „Klimat, energia i mobilność”;
 - b. „Konkurencyjność”;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – 2 projekty przewodnie:
 - a. „Zatrudnienie i umiejętności”;
 - b. „Walka z ubóstwem”.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza zakłada także działania na rzecz włączenia społeczności lokalnych w aktywne życie i współpracę z innymi mieszkańcami. Cele i kierunki działań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza zakładają działania na rzecz grup wykluczonych i osób młodych, które wymagają szczególnego wsparcia w procesie rewitalizacyjnym.

Aby zagwarantować oczekiwane rezultaty Strategii, Komisja Europejska wyznaczyła pięć nadrzędnych celów, które pozwolą monitorować na bieżąco postępy w realizacji projektów w poszczególnych państwach członkowskich:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawę warunków prowadzenia działalności badawczo–rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wyprowadzenie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.

Cele strategii „Europa 2020” pokazują, jaka powinna być ogólna kondycja Unii Europejskiej w 2020 r. pod względem najważniejszych parametrów. Cele te są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniają.

8.2 Dokumenty na szczeblu krajowym

8.2.1 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, jest to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Została opracowana na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Celem strategicznym określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto, dokument ten zawiera trzy cele szczegółowe polityki regionalnej do 2020 roku:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych;
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Przedstawione zadania zmierzają do osiągnięcia: spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zmniejszenia dystansu rozwojowego do pozostałych regionów UE, silnej konkurencyjności i innowacyjności, skuteczności, efektywności i partnerstwa w realizacji celów rozwojowych, bezpieczeństwa ekologicznego, wysokiego poziomu i skuteczności ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.

8.2.2 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii sektorowych stanowiących „inne strategie rozwoju” w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.). Strategia zawiera diagnozę głównych problemów i obszarów wymagających podjęcia działań w celu poprawy sytuacji. Strategia opiera się na koncepcji polegającej na budowaniu kapitału ludzkiego w pięciu etapach życia: wczesne dzieciństwo, edukacja szkolna, edukacja na poziomie wyższym, aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, starość. Główny cel strategii to rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i

ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza jest spójny z celami wyznaczonymi w strategii i odnosi się między innymi do:

- Cel szczegółowy 1: wzrost zatrudnienia;
- Cel szczegółowy 2: wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- Cel szczegółowy 3: poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Cel szczegółowy 4: poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- Cel szczegółowy 5: podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celów Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego powinna pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

8.2.3 Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została przyjęta 3 sierpnia 2004, na podstawie uchwały Sejmu RP z 1996. Celem strategii jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE, który zakłada modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

W Strategii wskazano problemy priorytetowe, które zostały określone na podstawie analizy ok. 100 wskaźników zestawionych w ramach kilkunastu domen życia społecznego. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza jest spójny z założeniami Narodowej Strategii Integracji Społecznej m.in. w ramach:

- radykalnego ograniczenie ubóstwa skrajnego;
- ograniczenia bezrobocia długookresowego i bezrobocia wśród młodzieży;
- upowszechnienia kształcenia ustawicznego;
- rozwoju pomocy środowiskowej;
- zaangażowania obywateli w działalność społeczną oraz dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

8.2.4 Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Został opracowany zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 odpowiada na współczesne wyzwania, przed którymi stoi polska przestrzeń za sprawą postępującej integracji europejskiej. Wyzwania te związane są z procesami globalnymi, w których Polska uczestniczy jako kraj UE o coraz bardziej otwartej gospodarce i społeczeństwie. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza wpisuje się w realizację Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju poprzez działania na rzecz wprowadzenia spójności terytorialnej obszarów rewitalizowanych. Cele i Kierunki działań Programu Rewitalizacji zmierzają do wprowadzenia nowych funkcji w przestrzeni odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnych oraz podnoszących jakość przestrzeni i jej estetykę.

8.2.5 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji jest dokumentem operacyjno-wdrożeniowym. Jest programem rozwoju, w rozumieniu art. 15, ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm. 1) i stanowi załącznik do Uchwały Rady Ministrów.

Głównym celem strategii jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej. Ma on być osiągnięty do końca 2020 r. przez realizację poniższych celów operacyjnych:

- Cel operacyjny 1: Usługi służące aktywności i profilaktyce;
- Cel operacyjny 2: Gwarancje dla przyszłości młodzieży;
- Cel operacyjny 3: Aktywna osoba i zintegrowana rodzina;
- Cel operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej;
- Cel operacyjny 5: Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Kluczowe kierunki działań wskazane w programie, w które wpisuje się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza, to: zmniejszenie wykluczenia dzieci i młodzieży, stworzenie szansy na bezpieczne wejście na rynek pracy dla osób młodych oraz ułatwienie im godzenia pracy zawodowej z zakładaniem rodziny, aktywna integracja osób wykluczonych społecznie oraz wsparcie osób starszych.

8.2.6 Krajowa Polityka Miejska 2023

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Krajowa Polityka Miejska jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego (art. 21b). Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju. Krajowa Polityka Miejska ma na celu realizację zintegrowanego podejścia terytorialnego (które wymaga złożonych, stopniowych i wspólnych wysiłków) wobec polskich obszarów miejskich. Prowadzić ma do integracji działania różnych podmiotów w różnych sferach. Mówi o potrzebie i korzyściach z dopasowywania polityk publicznych do potrzeb i potencjałów różnych obszarów – zarówno tych najaktywniejszych, jak i tych z największymi problemami.

Cel strategiczny Krajowej Polityki Miejskiej to wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Ważne kwestie, na które Krajowa Polityka Miejska zwraca uwagę to m.in.:

- przeciwdziałanie tzw. żywiołowej suburbanizacji, czyli „rozlewaniu się miast” i promowanie idei miasta zwartego;
- konieczność inwestowania na wcześniej zagospodarowanych terenach (priorytet tzw. „brownfields” nad „greenfields”);
- potrzeba kompleksowej rewitalizacji, składającej się z komponentów społecznych, gospodarczych; infrastrukturalnych, i środowiskowych;
- udział mieszkańców w rozwoju miast;
- potrzeba odpowiedzi na problemy demograficzne polskich miast;
- rozwój współpracy miast z otaczającymi je gminami;
- racjonalne gospodarowanie zasobami (ziemi, wody, środowiska, energii), poprawa środowiska w miastach.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza wpisuje się w poszczególne cele przedmiotowe Krajowej Strategii Miejskiej poprzez wprowadzanie działań na rzecz wzrostu aktywności mieszkańców i ich zaangażowania w tworzenie przyjaznych przestrzeni, w których dobrze się mieszka, spędza wolny czas, pracuje oraz uczy. Działania programu rewitalizacji zmierzają do efektywnego wykorzystania niezagospodarowanej przestrzeni oraz zasobów infrastruktury komunalnej w celu przekształcenia jej na cele społeczne.

8.3 Dokumenty na szczeblu ponadregionalnym

8.3.1 Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego do roku 2020

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej została przyjęta dnia 8 stycznia 2014 roku stając się tym samym oficjalną polityką rządu wobec makroregionu Polski Południowej oraz tworzących go województw. Jest to dokument wywodzący się z opracowanej i przyjętej przez samorządy województw śląskiego i małopolskiego ich wspólnej strategii rozwoju.

Głównym celem strategii jest uczynienie z Polski Południowej nowoczesnego i atrakcyjnego regionu w Europie. Cele szczegółowe, opierające się na potencjałach rozwojowych i współpracy województw Małopolskiego i Śląskiego, w które wpisują się cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza to:

- Tworzenie struktur, pozwalających na efektywny transfer zasobów;
- Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych;
- Współpraca podmiotów nakierowana na rozwijanie kapitału ludzkiego makroregionu;
- Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu;

Dzięki temu dokumentowi potencjał obu regionów ma być lepiej wykorzystywany, a wspólne projekty, w tym unijne, skuteczniej realizowane.

8.4 Dokumenty na szczeblu regionalnym

8.4.1 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+” została przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr 1289/264/IV/2013 na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2013 roku. Dokument stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego pn.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego w lutym 2010 roku uchwałą nr III/47/1/2010. Strategia jest jednym z najważniejszych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju województwa śląskiego. Dokument ten wyznacza zakres działań podejmowanych przez władze regionu, a także stanowi punkt odniesienia dla inicjatyw oraz dokumentów o charakterze planistycznym, przestrzennym i programowym, podejmowanych i tworzonych na poziomie regionalnym, lokalnym, a także przez środowiska branżowe. Działania zawarte w strategii dążą do osiągnięcia wewnątrzregionalnej spójności społecznej poprzez zapewnienie równomiernego dostępu do usług, a także zbliżonego standardu usług w zakresie wyrównywania szans życiowych mieszkańców. Strategia zakłada rozwój w czterech obszarach priorytetowych:

- *nowoczesna gospodarka,*
- *szanse rozwojowe mieszkańców,*
- *przestrzeń,*
- *relacje z otoczeniem.*

Rozwój w wyżej wymienionych aspektach będzie realizowany poprzez cele:

- Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność,
- Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie,
- Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni,
- Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza posiada podobne założenia przejawiające się w działaniach na rzecz społeczności lokalnych, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób młodych stanowiących potencjał gminy oraz poprawy atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni.

8.4.2 Strategia Rozwoju Subregionu Północnego Województwa Śląskiego i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych

Podstawą prawną przygotowywanej Strategii jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

Misją strategiczną strategii jest „Subregion Północny – bogaty różnorodnością miejsc i kultury życia – podejmuje wyzwania o jak najlepsze wykorzystanie szans i okazji

rozwojowych dla kształtowania i umacniania spójności jego terytorium oraz tworzenia warunków sprzyjających samorealizacji jednostek, rodzin i grup społecznych. Głównym celem rozwoju jest poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców – od wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej subregionu oraz konkurencyjności i innowacyjności jego gospodarki do wzrostu zamożności gospodarstw domowych. Priorytety i cele szczegółowe, w które wpisuje się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza to:

A. Subregion Północny obszarem rozwoju gospodarczego opartego na kreatywności i wiedzy mieszkańców:

Cel A.1. Dostosowanie usług edukacyjnych do potrzeb nowej gospodarki;

Cel A.2. Infrastruktura rozwoju gospodarczego;

Cel A.4. Aktywizacja gospodarcza osób bezrobotnych i absolwentów szkół;

B. Subregion Północny obszarem równych szans, spójnym pod względem komunikacyjnym i społecznym:

Cel B.5. Rozwój usług publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do rodzin z małymi dziećmi i do osób starszych;

C. Subregion Północny bogaty różnorodnością kulturową i przyrodniczą, chroniący wysoką jakość środowiska naturalnego:

Cel C.1. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych;

Cel C.5. Ochrona, kreatywne wykorzystanie i promocja zasobów dziedzictwa kulturowego;

Cel C.6. Rozwój różnorodnej oferty usług turystycznych i rekreacyjnych.

8.4.3 Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 określa działania zmierzające do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Dokument został opracowany na podstawie art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U., nr 64, poz. 593 ze zm.). Strategia Polityki Społecznej określa działania zmierzające do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Do priorytetów polityki społecznej ujmowanych w perspektywie społeczeństwa obywatelskiego zaliczono m.in. wspieranie rodzin, rozwój ekonomii społecznej, ochronę dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, aktywizację osób niepełnosprawnych, przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, integrację systemu pomocy społecznej oraz bezpieczeństwo publiczne.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza wpisuje się w cel strategii poprzez działania na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania aktywizujące i integrujące społeczności lokalne. Poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów i wspieranie lokalnej kultury zamierza się także zwiększyć tożsamość lokalną mieszkańców i wzmocnić idee współpracy oraz partnerstwa.

8.4.3 Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014-2020

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014-2020 został przygotowany w ramach realizacji zadań własnych samorządu województwa na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Głównym celem programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w województwie śląskim. Dokument odnosi się do funkcjonującego w regionie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, proponując działania skierowane do osób i podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w województwie śląskim, zwłaszcza jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, instytucji, kościołów i związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych.

Celami operacyjnymi programu są:

- Wsparcie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Profesjonalizacja kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;
- Badanie i monitorowanie problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Program stwarza możliwość popularyzowania, tworzenia i wspierania sieci partnerstw publiczno-społecznych i publiczno-społeczno-prywatnych realizujących zadania mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych z uwzględnieniem problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program realizowany jest między innymi przez działania, w które wpisuje się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza:

- organizowanie i współorganizowanie różnych form doskonalenia zawodowego osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;
- monitoring problemu oraz gromadzenie danych;
- realizację projektów z udziałem funduszy strukturalnych;
- promowanie dobrych praktyk.

8.4.4 Śląski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2020

Celem Śląskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2020 jest podjęcie szeroko zakrojonych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego ludności regionu śląskiego. Program jest dokumentem wieloletnim, obejmującym zasięgiem obszar województwa śląskiego w jego granicach administracyjnych, zawiera omówienie podstaw prawnych, odnoszących się do problematyki zdrowia psychicznego, przedstawia sytuację epidemiologiczną w województwie śląskim oraz stan zasobów psychiatrycznej opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej regionu, definiuje cele programowe, okres ich realizacji przypadający na lata 2013-2020, a także określa regionalny model opieki psychiatrycznej. Program jest instrumentem realizacji wojewódzkiej strategii działań w obszarze zdrowia psychicznego. Zadaniem jego jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia psychicznego i unowocześnienie leczenia psychiatrycznego województwa śląskiego. Program realizowany jest w ścisłej współpracy z Narodowym Funduszem Zdrowia, jednostkami psychiatrycznymi z terenu województwa śląskiego oraz konsultantami wojewódzkimi w dziedzinie psychiatrii.

8.4.5 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ określa podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Jako dokument regionalny określa cele i działania zorientowane na rzecz województwa, obejmując w sposób zintegrowany wszystkie aspekty działalności człowieka – strefę przestrzenno-techniczną, społeczną, gospodarczą i ekologiczną. Cele określone w Planie 2020+ dotyczą gospodarczego wzrostu i innowacyjności, metropolizacji, zapewnienia spójności społecznej i ekonomicznej oraz ochrony naturalnych zasobów środowiska i kształtowania krajobrazów kulturowych. Dokument określa ramy i warunki merytoryczne dla podejmowania decyzji przestrzennych o charakterze strategicznym i koncentruje się na celach ważnych dla rozwoju województwa. Nie narusza przy tym uprawnień gmin w zakresie

miejscowego planowania zagospodarowania przestrzennego oraz nie stanowi podstawy wydawania decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji. Plan 2020+ uwzględnia zapisy dokumentów i programów rządowych oraz wojewódzkich, a także pozostaje w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej.

8.5 Dokumenty na szczeblu lokalnym

8.5.1 Strategia Rozwoju Powiatu Częstochowskiego na lata 2016-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Częstochowskiego na lata 2016-2020 powstała na podstawie art. 12 pkt 9 ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015r., poz. 1445 z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3 i art. 4 ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 r. poz. 1649). Strategia zawiera główne cele rozwojowe, środki prowadzące do ich realizacji, a także sposoby i reguły zachowania podmiotów zaangażowanych w jej realizację. Koncentruje się na podstawowych i najważniejszych problemach powiatu, warunkujących jego rozwój społeczny i gospodarczy. Strategia Rozwoju Powiatu Częstochowskiego nie odnosi się jedynie do działań władz samorządowych, ale także do działań społeczności lokalnych – mieszkańców, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na terenie powiatu częstochowskiego.

Głównym celem strategii jest zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy powiatu częstochowskiego, jako bezpiecznego i atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, pracy, nauki, inwestycji i wypoczynku. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza wpisuje się w ten cel oraz w poszczególne obszary i cele strategiczne:

- Obszar I – Nowoczesny Powiat Częstochowski, oparty na wiedzy, kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców:
 - Cel strategiczny 1 – aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym osób bezrobotnych, uwzględniająca zmiany na rynku pracy;
 - Cel strategiczny 3 – pobudzenie aktywności społecznej i gospodarczej.
Współpraca
i wsparcie organizacji pozarządowych;
- Obszar II – Powiat Częstochowski jako obszar bezpieczny i spójny pod względem społecznym i komunikacyjnym. Zrównoważony rozwój społeczny:
 - Cel strategiczny 1 – dobrze funkcjonująca pomoc społeczna i piecza zastępcza na terenie powiatu;
 - Cel strategiczny 3 – wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem w powiecie;

- Cel strategiczny 4 – rozwój infrastruktury podnoszącej atrakcyjność powiatu;
- Obszar III – Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, turystycznych i kulturowych Powiatu:
 - Cel strategiczny 1 – ochrona walorów przyrodniczych powiatu;
 - Cel strategiczny 2 – wsparcie różnorodnych działań ekologicznych na terenie powiatu częstochowskiego;
 - Cel strategiczny 3 – promocja kultury, turystyki i walorów przyrodniczych powiatu.

8.5.2 Strategia Rozwoju Gminy Starcza do roku 2020

Strategia Rozwoju Gminy Starcza do roku 2020 to dokument, który ma wszechstronny charakter i dotyczy najważniejszych, istotnych obszarów dla jej funkcjonowania i rozwoju. Odpowiedzialność za jego treść posiada nie tylko władza samorządowa, ale także cała zbiorowość obywateli zamieszkująca jej teren. Dokument zawiera diagnozę i analizę najważniejszych problemów, określa cele, do których cała społeczność przy pomocy i wsparciu władz gminy powinna dążyć.

Nadrzędnym celem strategii jest wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną, komunikacyjną, społeczną i gospodarczą oraz poprawa jakości środowiska naturalnego.

Cel strategiczny i zadania zawarte w tym dokumencie są przedłużeniem i uzupełnieniem celu nadrzędnego. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza wpisuje się w ten cel oraz w poszczególne obszary działań zawarte w strategii rozwoju.

9 ZAŁOŻENIA REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY STARCZA DO ROKU 2023

9.1 Wizja obszaru rewitalizowanego

Obszary po rewitalizacji cechują się odnowionymi przestrzeniami publicznymi i obiektami komunalnymi służącymi w zrównoważonym rozwoju społecznym i gospodarczym. Tereny te zamieszkuje aktywna i zintegrowana społeczność zaangażowana w rozwój osobisty oraz lokalny.

Obszary te charakteryzują się czystym naturalnym środowiskiem oraz atrakcyjnymi terenami do zamieszkania, nauki i spędzania czasu wolnego

W proces rewitalizacji zaangażowane zostaną wszystkie lokalne zasoby i potencjały, przede wszystkim te, które znajdują się bezpośrednio na obszarze do rewitalizacji. Obok mieszkańców, wspólnot lokalnych i grup nieformalnych istotne zadania rewitalizacyjne przypisane zostały organizacjom pozarządowym, które wspólnie z lokalnym samorządem będą kreować korzystne zmiany i zwalczać zjawiska kryzysowe.

Proces rewitalizacyjny będzie postępował w sposób zapewniający zrównoważoną odnowę zdegradowanej infrastruktury, jak też poprawę jakości życia i wzrost kapitału społecznego, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju, partnerstwa i równości szans.

Kluczowe wyzwania dotyczące obszaru do rewitalizacji koncentrują się na kwestiach intensyfikacji wsparcia społecznego, integracji i aktywizacji społecznej wszystkich grup użytkowników tej przestrzeni, m.in. seniorów, stworzenia mieszkańcom dogodnych warunków spędzania czasu wolnego w czystym środowisku, wolnym od zanieczyszczeń powietrza, wody czy gleby. Ważnym obszarem działań będzie także sfera przeobrażeń przestrzennych i poprawa estetyki przestrzeni publicznej.

Wszelkie działania rewitalizacyjne realizowane będą przez mieszkańców i dla mieszkańców, dzięki wdrożonym na szeroką skalę narzędziom partycypacji społecznej i współdecydowania o dalszym rozwoju obszaru rewitalizowanego przez jego użytkowników.

Społeczność lokalna poczuje się silnie zintegrowana wokół wspólnych wartości, które związane są z obszarem do rewitalizacji. Wzmocniona zostanie spójność społeczna, ograniczone zostanie wykluczenie społeczne oraz ubóstwo. Nastąpi to dzięki aktywizacji mieszkańców oraz rozszerzonej ofercie wsparcia dla osób i grup defaworyzowanych. Wzrośnie także liczba inicjatyw lokalnych i partycypacja społeczna w sprawach publicznych. Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego będą zadowoleni z oferty spędzania wolnego czasu, atrakcyjnej przestrzeni publicznej, nowych miejsc spotkań, odpoczynku i rekreacji oraz możliwości szerokiego zaspokojenia potrzeb wspólnoty lokalnej i gości.

9.2 Cel strategiczny, cele operacyjne oraz kierunki działań rewitalizacyjnych w Gminie Starcza wraz z opisem projektów rewitalizacyjnych

Wielowątkowy proces rewitalizacji wymaga zdefiniowania nadrzędnego celu strategicznego oraz podlegających mu celów operacyjnych, odnoszących się do kluczowych obszarów problemowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Cel strategiczny, cele operacyjne oraz kierunki działań określono na podstawie szczegółowych analiz i diagnozy zjawisk kryzysowych, w oparciu o doświadczenie i wiedzę specjalistyczną, z uwzględnieniem wyników konsultacji społecznych i działań partycypacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, cel strategiczny został sformułowany w następujący sposób:

Wykorzystanie zasobów lokalnych i współpracy społeczności na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego obszaru do rewitalizacji ukierunkowanego na poprawę jakości życia, integracji i aktywizacji mieszkańców

Cele operacyjne i kierunki działań Programu Rewitalizacji, odnoszące się do sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a także środowiskowej przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 44. Cel operacyjny i kierunki działań społeczno-gospodarczych.

Numer i nazwa celu operacyjnego	Numery i nazwy kierunków działań	Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)
CO1. Poprawa warunków życia oferty społeczno-gospodarczej oraz integracja i aktywizacja mieszkańców.	KD1. Reintegracja i aktywizacja oraz wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	P1, P2,
	KD2. Rozwój oferty społecznej dla mieszkańców i kształcenia ustawicznego.	P3, P4,
	KD3. Wsparcie oddolnych inicjatyw i współpracy oraz wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców.	P1, P8,
	KD4. Wzmocnienie potencjału osobistego mieszkańców oraz aktywizacja i doskonalenie zawodowe	P3, P5,

	KD5. Wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru do rewitalizacji	P8,
--	--	-----

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 45. Cel operacyjny oraz kierunki działań przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Numer i nazwa celu operacyjnego	Numery i nazwy kierunków działań	Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)
CO2. Tworzenie atrakcyjnej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej.	KD6. Nadanie przestrzeni nowych funkcji sprzyjających aktywności społecznej i gospodarczej.	P5, P6,
	KD7. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej poprawie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w przestrzeni publicznej.	P7, P9,
	KD8. Wzrost użyteczności budynków publicznych na cele społeczne.	P7
	KD9. Wzmocnienie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych umożliwiających efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów oraz umożliwiający rozwój oferty kulturalno-sportowej i rekreacyjnej.	P5, P6, P10

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 46. Cel operacyjny oraz kierunki działań środowiskowych.

Numer i nazwa celu operacyjnego	Numery i nazwy kierunków działań	Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)
CO3. Wzrost jakości środowiska naturalnego.	KD10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz promowanie zdrowego stylu życia.	P11
	KD11. Wspieranie działań służących eliminowaniu negatywnych zjawisk w środowisku i wdrażanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska.	P12

Źródło: Opracowanie własne.

Dokonując wyboru zarówno celów, jak też kierunków działań, kierowano się przede wszystkim zdiagnozowanymi potrzebami obszarów rewitalizowanych, w kontekście problemów i potencjałów, które tam występują. Pod uwagę wzięto również propozycje działań dotyczących zmian na obszarach rewitalizowanych, zgłaszane przez interesariuszy wydarzeń partycypacyjnych m.in. podczas spacerów badawczych, warsztatów, konsultacji społecznych, itp.

9.3 WYBÓR PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Wszystkie przyjęte do realizacji projekty wynikają z celu strategicznego oraz celów operacyjnych i kierunków działań przyjętych w ramach programu rewitalizacji. Oddziaływanie tych projektów ma przyczynić się do realizacji wymienionych powyżej celów i redukcji problemów, które zostały zdiagnozowane i opisane w ramach programu. Przedsięwzięcia te zostały zgłoszone do programu rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji – lokalny samorząd, mieszkańców, organizacje pozarządowe i inne podmioty. Zadania wytypowane do programu wykorzystują lokalne potencjały i możliwości poszczególnych obszarów do rewitalizacji, które wzmacniają efekty rewitalizacyjne.

Poniżej przedstawiono listę projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza, wraz z odniesieniem do problemów, które rozwiązują oraz właściwych celów operacyjnych. Po skonstruowaniu strategicznej wizji rozwoju obszarów do rewitalizacji oraz identyfikacji celów procesu rewitalizacji przystąpiono do wyznaczenia sposobów na ich spełnienie. Przedsięwzięcia te charakteryzują się czytelnym, realnym i mierzalnym celem, określonym terminem realizacji, zapewnionym źródłem finansowania oraz wyznaczonymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację danego działania.

Projekty stanowią najważniejszy element każdego programu rewitalizacji. Mają one służyć wyprowadzeniu obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego. Na stronie internetowej Gminy Starcza udostępniony został wzór karty projektu, na której można było opisać propozycję przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Wstępne propozycje projektów można było składać w terminie od 23 października do 10 listopada 2017 roku w następujący sposób:

- w postaci wydrukowanej w siedzibie Urzędu Gminy Starcza w godzinach pracy urzędu;
- w postaci zeskanowanej na adres e-mail.

Wymaganiem stawianym wobec każdej składanej karty projektu było jej czytelne podpisanie przez mieszkańca lub reprezentanta podmiotu, który dokonywał zgłoszenia (np. przedsiębiorstwo, organizacja pozarządowa itp.) oraz zamieszczenie danych kontaktowych. Nadesłane karty projektów były następnie konsultowane i omawiane w celu dokładnego przystosowania ich do występujących problemów i wykorzystania podczas ich realizacji lokalnych potencjałów.

9.4 POWIĄZANIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH Z PROBLEMAMI ZIDENTYFIKOWANYMI NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM, CELAMI REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKAMI DZIAŁAŃ

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023 ujmuje działania w sposób kompleksowy oraz prezentuje wszystkie ich istotne parametry poszczególnych projektów:

- numer projektu, tytuł, zakres i lokalizację; planowane produkty i rezultaty; zgodność z problemami rewitalizacyjnymi; zgodność z celami rewitalizacyjnymi; zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych;
- harmonogram wdrażania projektów (tabela 62);
- zakres zaangażowania poszczególnych grup interesariuszy rewitalizacji w realizację projektów; okres realizacji; montaż finansowy (tabela 63);
- zasady współpracy z partnerami zaangażowanymi we wdrażanie programu rewitalizacji oraz mechanizmy integracji działań.

9.4.1 Projekty podstawowe

Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy. Pozwala przy tym na współfinansowanie projektów rewitalizacyjnych ze środków publicznych i prywatnych. Podczas opracowywania i wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023 nie dopuszcza się możliwości realizacji wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni lub skupionych jedynie na działaniach remontowych, czy też modernizacyjnych. Wynika to z faktu, iż działania takie nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W związku z powyższym, w programie rewitalizacji uwzględniono również wykaz wskaźników, które określają oczekiwany postęp w procesie rewitalizacji, z odniesieniem do problemów i celów rewitalizacji, a tym samym do efektów wdrażanych przedsięwzięć. Poniżej zamieszczono wykaz projektów ocenionych jako podstawowe.

Wykaz projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza wraz z odniesieniem do problemów i celów rewitalizacji oraz rezultatów planowanych działań.

Tabela 47. Projekt podstawowy nr 1.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 1	
Tytuł:	Modernizacja budynku OSP Łysiec
Zakres:	<p>Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Łyscu jest w złym stanie technicznym, a teren wokół niego jest zaniedbany oraz nie posiada żadnych funkcji społecznych. W sołectwie Łysiec jest to jedyne miejsce, które pozwala na realizację życia społeczno-kulturalnego. Mieszkańcy oraz opiekunowie budynku starają się robić co w ich mocy, by budynek służył mieszkańcom jako miejsce spotkań czy prowizoryczna siłownia dla młodzieży. Pomieszczenia budynku są zniszczone a sprzęty przestarzałe przez co nie zachęcają do realizacji w nim jakichkolwiek aktywności również latem. Budynek posiada ogromny potencjał społeczny, kulturalny oraz gospodarczy, gdyż istnieje możliwość wykorzystania dużej sali znajdującej się w budynku jako powierzchni pod wynajem (wydarzenia, imprezy okolicznościowe). Jest to miejsce spotkań mieszkańców i młodzieży, brakuje jednak podstawowej infrastruktury do realizacji działań, które chcieliby podjąć mieszkańcy obszaru do rewitalizacji. W okresie zimowym budynek jest niemalże zupełnie wyłączony z użytkowania ze względu na brak centralnego ogrzewania oraz zamrzającą przez to wodę.</p> <p>Zadanie składać się będzie z następujących elementów:</p> <ol style="list-style-type: none"> Prace remontowe (docieplenie, wymiana okien, bram garażowych i podłóg oraz wymiana systemu grzewczego) i modernizacyjne przystosowujące budynek do utworzenia w nim: garażu na samochód strażacki, salę wystawowo-wydarzeniową z zapleczem kuchennym, siłownię – miejsce do aktywności fizycznej zimową porą, pomieszczenia przystosowane do realizacji warsztatów i zajęć rękodzielniczych, plastycznych, multimedialnych oraz innych (zaplecze socjalne, sanitarne, kuchenne, pomieszczenie biurowe), w których będą mogły działać organizacje społeczne oraz grupy seniorów i młodzieży działający na obszarze rewitalizacji. Budynek zostanie także przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku, utworzenie zielonych stref wypoczynku wraz z ławeczkami, utworzenie stojaków na rowery. Ulica Strażacka, przy której znajduje się budynek OSP jest jedną z najliczniej uczęszczanych ulic przez rowerzystów gdyż prowadzi do jednych z

	<p>najbardziej atrakcyjnych miejsc w okolicy. Zakłada się także doposażenie oraz zmianę układu placu zabaw i boiska do gry w siatkówkę. Odnowiona zostanie także altana sołecka a teren wokół budynku połączony zostanie ścieżkami spacerowymi i rowerowymi z pobliskim boiskiem sportowym.</p> <p>3. Wyposażenie budynku: stoły, krzesła, zaplecze kuchenne, zaplecze sanitarne, sprzęt multimedialny oraz wprowadzenie monitoringu na terenie obiektu.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do wielu korzyści wśród społeczności lokalnych, gdyż nowa infrastruktura będzie odpowiedzią na wiele potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizowanego m.in. w zakresie braku miejsca spotkań dla seniorów i młodzieży. Dzięki realizacji projektu poprawi się jakość życia mieszkańców, poprzez zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu w sposób atrakcyjny i wzmacniający potencjał społeczny wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Nastąpi trwała odnowa obszaru rewitalizacji w tym także zwiększenie szans na rozwój osobisty i zawodowy. Prace i projekty miękkie realizowane przez organizacje społeczne i lokalną społeczność poprawią poczucie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, wzmocnią więzy międzyludzkie oraz będą stanowiły podwaliny do tworzenia się samowspierającej wspólnoty lokalnej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawi się także komfort pracy strażaków oraz lokalnych liderów m.in. obrady i spotkania sołeckie.</p> <p>Projekt przyczyni się także do zmniejszenia problemów środowiskowych poprzez docieplenie budynku oraz wprowadzenie ekologicznego źródła ciepła.</p> <p>Realizacja projektu będzie planowana w sposób jak najbardziej angażujący lokalną społeczność poprzez współpracę mieszkańców w ramach prac związanych z remontem czy zagospodarowaniem przestrzeni wokół budynku. Dzięki temu wzrośnie poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne wśród mieszkańców oraz będzie mogło to przyczynić się do pobudzenia aktywności wśród mieszkańców do realizacji samodzielnych inicjatyw sąsiedzkich.</p> <p><u>Wykonanie projektu jest niezbędne w celu realizacji innych projektów miękkich, gdyż dostarcza infrastrukturę konieczną do prowadzenia następujących działań społecznych w ramach rewitalizacji:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Kurs na cel” 2. Spotkajmy się przy altanie – Festyn 3. Akademia Liderów Lokalnych 4. Aktywny Senior
Lokalizacja:	OSP Łysiec – obszar do rewitalizacji

Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji, dzieci i młodzież z obszaru do rewitalizacji, organizacje społeczne działające na obszarze do rewitalizacji, seniorzy z obszaru do rewitalizacji,			
Realizator	Zaangażowane podmioty			
Gmina Starcza	Ochotnicza Straż Pożarna, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza			
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu			
2018-2020	1 030 000,00 zł			
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Zmodernizowana powierzchnia budynku (A)				
2. Nowo zagospodarowana powierzchnia terenu wokół budynku (A)				
3. Liczba obiektów małej architektury (A)				
4. Liczba osób korzystających z budynku (B)				
5. Liczba warsztatów, spotkań i innych wydarzeń organizowanych w budynku (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P1, P6, P7,				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO1, CO2,		KD1, KD2, KD3, KD6, KD8		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x	x	x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 48. Projekt podstawowy nr 2.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 2	
Tytuł:	<p>Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały</p> <p>Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Rudniku Małym jest w złym stanie technicznym a jego pomieszczenia nie są przystosowane do całorocznego korzystania z jego infrastruktury. Budynek nie zachęca a wręcz uniemożliwia spędzanie w nim czasu. Obecne wyposażenie budynku ma około 30 lat i nie nadaje się już do sprawnego i efektywnego użytkowania.</p> <p>Zadanie składać się będzie z następujących elementów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prace remontowe (docieplenie, wymiana okien, bram garażowych i podłóg oraz wymiana systemu grzewczego) i modernizacyjne przystosowujące budynek do utworzenia w nim: garażu na samochód strażacki, salki z zapleczem kuchennym, pomieszczenia przystosowane do realizacji warsztatów i zajęć rękodzielniczych, plastycznych, multimedialnych oraz innych (zaplecze socjalne, sanitarne, kuchenne, pomieszczenie biurowe), w których będą mogły działać organizacje społeczne oraz grupy seniorów i młodzieży działający na obszarze rewitalizacji. Budynek zostanie także przystosowany dla osób niepełnosprawnych. 2. Zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku, utworzenie zielonych stref wypoczynku wraz z ławeczkami, utworzenie stojaków na rowery. Zakłada się także utworzenie edukacyjnej ścieżki ekologicznej, z której mogliby korzystać uczniowie w czasie wiosennych oraz letnich zajęć plenerowych tzw. „leśna klasa”. Ścieżka edukacyjna znajduje się obecnie w niedalekim sąsiedztwie OSP. Infrastruktura ścieżki jest w złym stanie technicznym i wymaga prac konserwatorskich oraz renowacyjnych tj. wzmocnienie tablic, odmalowanie i przygotowanie nowych plansz, które z biegiem czasu wyblakły. Przeniesione tablice edukacyjne zostaną wprowadzone na obszarze bezpośredniego sąsiedztwa budynku OSP. Odnowiona zostanie także altana sołdecka a teren wokół budynku połączony zostanie ścieżkami spacerowymi i rowerowymi z pobliskimi atrakcjami. 3. Wyposażenie budynku: stoły, krzesła, zaplecze kuchenne, zaplecze sanitarne, sprzęt multimedialny oraz wprowadzenie monitoringu na obszarze. <p>Realizacja projektu przyczyni się do trwałej odnowy obszaru do rewitalizacji poprzez polepszenie jakości życia mieszkańców. Nowa infrastruktura sprzyjała będzie realizacji wielu zajęć i warsztatów dedykowanych osobom z obszaru do rewitalizacji a tym samym wpłynie pozytywnie na ich rozwój osobisty, czy zwiększy umiejętności społeczne przez co szanse na</p>
Zakres:	

	<p>zatrudnienie. Poprawi się także komfort pracy strażaków oraz lokalnych liderów m.in. obrady i spotkania sołeckie. Projekt przyczyni się także do zmniejszenia problemów środowiskowych poprzez docieplenie budynku oraz wprowadzenie ekologicznego źródła ciepła.</p> <p>Realizacja projektu będzie planowana w sposób jak najbardziej angażujący lokalną społeczność poprzez współpracę mieszkańców w ramach prac związanych z remontem czy zagospodarowaniem przestrzeni wokół budynku. Dzięki temu wzrośnie poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne wśród mieszkańców oraz będzie mogło to przyczynić się do pobudzenia aktywności wśród mieszkańców do realizacji samodzielnych inicjatyw sąsiedzkich.</p> <p><u>Wykonanie projektu jest niezbędne w celu realizacji innych projektów miękkich, gdyż dostarcza infrastrukturę konieczną do prowadzenia następujących działań społecznych w ramach rewitalizacji:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty rozwojowo-integracyjne, 2. Spotkajmy się przy altanie – Festyn, 3. Akademia Liderów Lokalnych, 4. Aktywny Senior. 	
Lokalizacja:	OSP Rudnik Mały – obszar do rewitalizacji	
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji, dzieci i młodzież z obszaru do rewitalizacji, organizacje społeczne działające na obszarze do rewitalizacji, seniorzy z obszaru do rewitalizacji,	
Realizator	Zaangażowane podmioty	
Gmina Starcza	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Małym, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu	
2018-2020	820 000,00 zł	
<p>Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmodernizowana powierzchnia budynku (A) 2. Nowo zagospodarowana powierzchnia terenu wokół budynku (A) 3. Liczba obiektów małej architektury (A) 4. Liczba osób korzystających z budynku (B) 5. Liczba warsztatów, spotkań i innych wydarzeń organizowanych w budynku (B) 		
<p>Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)</p>		
P1, P6, P7,		
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji	Zgodność z kierunkami działań	

CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO1, CO2,		KD1, KD2, KD3, KD6, KD8		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x	x	x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 49. Projekt podstawowy nr 3.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 3	
Tytuł:	Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji
Zakres:	<p>W gminie nie ma jednego w pełni wyposażonego miejsca, które służyłoby do realizacji zadań sportowych oraz rekreacyjnych czy kulturalnych. W obszarze sołectwa Łysiec znajduje się dogodny teren wraz z boiskiem do gry w piłkę nożną oraz altaną letnią, stanowiące minimalne zaplecze do realizacji ćwiczeń fizycznych i aktywnego spędzania czasu na wolnym powietrzu sprzyjającego integracji. W obszarze boiska do gry w piłkę nożną znajduje się sporo niezagospodarowanej przestrzeni, która w naturalny sposób mogłaby pełnić funkcje sportowo-rekreacyjną oraz zaplecze do działań kulturalnych. Obecnie w obszarze tym jest duży problem z dojazdem oraz dojściem do boiska sportowego z uwagi na brak utwardzonej drogi. W okresie deszczowym z uwagi na brak drenażu, systemu odpływowego wody deszczowej oraz utwardzonej nawierzchni teren ten nie nadaje się do wykorzystania.</p> <p>W ramach projektu planuje się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utwardzenie drogi dojazdowej, wprowadzenie drenażu oraz systemu odpływu wody deszczowej oraz utworzenie parkingu. Wprowadzenie ścieżek pieszo-rowerowych wraz z obiektami małej architektury w postaci ławek, koszy na śmieci. 2. Wprowadzenie oświetlenia energooszczędnego oraz monitoringu obiektu. 3. Zagospodarowanie terenu wokół boiska sportowego poprzez wprowadzenie widowni, zaplecza sanitarnego z toaletami i szatnią dla zawodników, boiska do tenisa oraz wieży widokowej wraz z innymi elementami sprzyjającymi poszerzeniu oferty rekreacyjno-sportowej. <p>Dzięki realizacji zadania powstanie nowa infrastruktura zapewniająca miejsce do realizacji tego typu wydarzeń oraz w znaczny sposób poprawi ich jakość a także zachęci lokalnych liderów i mieszkańców do uczestnictwa oferując im wysokiej jakości przestrzeń wspólną. Zadanie przyczyni się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizowanym oraz przyczyni się do integracji mieszkańców. Realizacja zadania wpłynie na wzbogacenie oferty czasu wolnego mieszkańców oraz wzmocni potencjał sołectwa Łysiec.</p>
Lokalizacja:	Sołectwo Łysiec – obszar przy boisku sportowym – obszar do rewitalizacji
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty
Gmina Starcza	Sołtys, OSP w Łyścu, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu

2018-2021	900 000,00 zł			
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Wzrost dostępności oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego (B)				
2. Wzrost dostępności oferty czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego (B)				
3. Powierzchnia zmodernizowanego obszaru (A)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P1, P4, P5, P7				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)			Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	
CO1, CO2			KD2, KD4, KD6, KD9	
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 50. Projekt podstawowy nr 4.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 4	
Tytuł:	<p>Integracja i rozwój społeczny przez sport</p> <p>Wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz przede wszystkim wśród grupy dzieci i młodzieży zauważa się potrzebę organizacji różnego typu zawodów sportowych oraz wydarzeń sportowo-edukacyjnych. Działania takie wzbudzą potrzebę podejmowania aktywności ruchowej, prowadzenia zdrowego trybu życia oraz przede wszystkim umożliwią w praktyczny sposób poznania ciekawych form spędzania wolnego czasu. Realizacja projektu odpowiada również na potrzeby młodych osób związanych z brakiem zajęć pozaszkolnych.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się rozwój istniejących sekcji (karate, taneczna, koszykarska) oraz utworzenie nowych sekcji sportowych. Nawiązanie współpracy z klubami sportowymi działającymi w gminie i powiecie, które będą mogły realizować zajęcia sportowo-edukacyjne. Przewiduje się także organizację zajęć korekcyjnych umożliwiających minimalizowanie wad postawy oraz kształtowanie dobrych nawyków w zakresie postawy. Organizowanie wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym m.in. organizacja spartakiady, turniejów piłki nożnej, siatkowej, koszykowej. Zajęcia organizowane będą na świeżym powietrzu oraz w hali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej.</p> <p>Projekt zwiększy aktywność ruchową młodych osób, zapobiegając tym samym nadwadze i otyłości oraz wadom postawy. Realizacja projektów zwiększających dostęp do sportu i rekreacji niesie ze sobą wiele korzyści dla społeczności. Dzięki rozwojowi motoryki dzieci i młodzież stają się niezależne od otoczenia, co podnosi ich wiarę we własne siły. Konfrontacja własnej sprawności z rówieśnikami stanowi istotne kryterium samooceny, a tym samym wywiera wpływ na kształtowanie osobowości dziecka. Pozwala na wiarę w siebie a tym samym podniesienie własnej samooceny. Ponadto przygotowania do zawodów wprowadzają element systematyczności. Sport przyczynia się także do pozbywania się uciążliwych dla każdego człowieka stresów. Jest alternatywą dla szerzących się patologii społecznych, takich jak: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, przemoc fizyczna i psychiczna. W tym sensie sport spełnia bardzo ważną funkcję wychowawczą. Tego rodzaju efekt będzie możliwy jedynie poprzez stałe i emocjonalne kontakty mieszkańców z różnymi formami aktywności ruchowej.</p>
Zakres:	
Lokalizacja:	Hala sportowa przy Szkole Podstawowej, boiska sportowe na obszarze do rewitalizacji
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji w tym przede wszystkim dzieci i

		młodzież z obszaru rewitalizacji		
Realizator		Zaangażowane podmioty		
Gminny Klub Sportowy Czarni Starcza		Szkoła Podstawowa,		
Lata realizacji projektu		Szacunkowa wartość projektu		
2018-2023		100 000,00 zł		
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych (A)				
2. Liczba zorganizowanych warsztatów (A)				
3. Liczba osób biorących udział w wydarzeniach i warsztatach (A)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P6, P5				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO1, CO2,		KD2, KD4, KD9		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 51. Projekt podstawowy nr 5.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 5	
Tytuł:	Warsztaty rozwojowo-integracyjne
Zakres:	<p>W ramach projektu planuje się prowadzenie warsztatów, spotkań i wydarzeń wzbogacających wiedzę i zdolności uczniów. W ramach zajęć przewiduje się między innymi zajęcia muzyczno-taneczne, kółko gier planszowych, zabawy na wolnym powietrzu, gimnastyka korekcyjna oraz zajęcia plastyczne. Dodatkowo przewiduje się zajęcia dydaktyczno-wychowawcze rozwijające wśród uczniów kompetencje kluczowe m.in. matematyczno-przyrodnicze, informatyczne, czy też w zakresie języków obcych. W ramach zadania przewiduje się także tworzenie kółek zainteresowań, warsztatów oraz laboratoriów, w których będzie mogła uczestniczyć młodzież z obszaru do rewitalizacji. Dodatkowo przewiduje się zakup do biblioteki czasopism specjalistycznych oraz sprzętu i oprogramowania dla powstałych kółek a także zakup licencji dla kursów on-line według zgłoszeń powstałych grup. Projekt ma na celu wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w zakresie – zajęć wyrównawczych oraz lekcji rozwijających zdolności uczniów. Zadanie przewiduje zatrudnienie prowadzących warsztaty, zakup materiałów oraz niezbędnego sprzętu do zajęć. Zaplanowane działania będą mogły odbywać się w budynku Szkoły Podstawowej, w bibliotece czy też w nowych odnowionych przestrzeniach OSP w obszarze rewitalizowanym.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się wsparcie młodych osób z obszaru do rewitalizacji. Projekt przyczyni się do wyrównania szans wśród dzieci i młodzieży oraz rozwój zainteresowań poprzez udział w kółkach zainteresowań.</p>
Lokalizacja:	Przedszkole, szkoła, świetlice przy OSP, świetlice środowiskowe
Grupa docelowa:	Dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty
Szkoła Podstawowa w Starczy	Gminna Placówka Wsparcia Dziennego, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2018-2020	120 000,00 zł
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:	
1. Liczba godzin przeprowadzonych warsztatów (A)	
2. Liczba osób uczestnicząca w projekcie (A)	
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)	

P1				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)			Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	
CO1,			KD2, KD4	
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 52. Projekt podstawowy nr 6.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 6	
Tytuł:	Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej
Zakres:	Celem projektu jest podniesienie jakości edukacji przedszkolnej poprzez doposażenie placówki oraz rozszerzenie oferty przedszkola o dodatkowe zajęcia. Głównym problemem w obecnym funkcjonowaniu przedszkola na terenie gminy jest mało atrakcyjna oferta zajęć ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych oraz niedostosowane do potrzeb społeczności godziny otwarcia przedszkola. Obecnie w przedszkolu nie ma żadnej oferty zajęć dodatkowych. Rozszerzenie oferty placówki o dodatkowe zajęcia dla dzieci dostosowane do aktualnego programu. Projekt obejmuje organizację zajęć dodatkowych dla przedszkolaków również w zakresie zwiększenia liczby godzin, które pozwolą zwiększyć zakres czasowy działania przedszkola. Pozwoli to na realizację oraz podjęcie pracy przez osoby dojeżdżające do miejsca pracy, które nie posiadają zapewnionej opieki nad dziećmi. Obecnie przedszkole otwarte jest od godziny 8-15 co powoduje, iż rodzice pracujący nie mają tym samym zapewnionej opieki nad dziećmi w wymiarze umożliwiającym pracę etatową. Efektem realizacji projektu będzie wyrównywanie szans dzieci oraz rodziców chcących realizować się zawodowo poprzez umożliwienie podjęcia pracy przez dwojga rodziców.
Lokalizacja:	Przedszkole w Gminie Starcza
Grupa docelowa:	Dzieci i rodzice z obszaru do rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty
Gminne Przedszkole w Starczy	Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2018-2021	160 000,00 zł
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:	
1. Wzrost liczby odbiorców oferty nowoczesnych form edukacji (A)	
2. Wzrost dostępności usług społecznych na obszarze rewitalizowanym (B)	
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)	
P3	
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji	Zgodność z kierunkami działań
CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)
CO1	KD1, KD2, KD3
Wpływ projektu na poszczególne sfery	

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 53. projekt podstawowy nr 7.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 7	
Tytuł:	„Kurs na cel”
Zakres:	Projekt przewiduje działania na rzecz rozwoju środowiskowych form usług społecznych wspierających proces integracji społecznej, zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie, w tym m.in. usługi wsparcia rodziny, poradnictwo specjalistyczne, (psychologiczne, terapeutyczne, prawne) tworzenie grup samopomocowych, wolontariat, usługi opiekuńcze i asystentura rodzinna. Celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób i rodzin objętych projektem. Działania obejmować będą integrację osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową np. poprzez organizację kursów zawodowych i doszkalających, czy też spotkań z mentorami, itp. Dzięki realizacji projektu nastąpi wzrost zdolności do zatrudnienia i samozatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców z obszaru do rewitalizacji oraz podniosą się ich kwalifikacje i umiejętności. Zostanie także wzbogacona oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
Lokalizacja:	OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty
GOPS w Starczy	OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2020-2022	100 000,00 zł
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:	
1. Liczba osób objętych wsparciem (A)	
2. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w zajęciach (A)	
3. Liczba podejmowanych aktywności spotkań, warsztatów, pogadanek (A)	
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)	
P1, P2, P3, P8,	
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)

CO1,		KD1, KD2, KD3, KD4, KD5		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x	x	x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 54. Projekt podstawowy nr 8.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 8	
Tytuł:	Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska
Zakres:	<p>Projekt ma na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez organizację wydarzenia Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska. Wydarzenie organizowane będzie dwa razy do roku w okresie jesienno-letnim.</p> <p>W ramach wydarzenia przewiduje się organizację mini festynu sąsiedzkiego, prowadzenie prelekcji, warsztatów, gry i zabawy o tematyce ekologicznej. Projekt obejmuje także możliwość prowadzenia zajęć w szkołach z zakresu edukacji ekologicznej oraz zajęć związanych z regionalizmem poprzez organizację wycieczek rowerowych, spacerów krajoznawczych, których celem będzie poznawanie najbliższej okolicy podczas aktywnego wypoczynku. Jest to działanie łączące sport i aktywność z poznawaniem kultury regionu i historii najbliższego otoczenia mieszkańców wsi i jej okolic. Podczas festynu będzie można przygotować mini wystawę zdjęć z wycieczek. Lasy w obszarze Rudnika Małego oraz Łyśca są mocno zanieczyszczone, dlatego też w ramach akcji organizowane będzie także sprzątanie świata, w które włączona zostanie społeczność z obszaru do rewitalizacji. Projekt zaplanowany jest jako kompleksowy pokoleniowo - kierowany jest zarówno do dzieci, młodzieży jak i seniorów. Dzięki realizacji projektu nastąpi wzrost świadomości mieszkańców w zakresie możliwości prowadzenia ekologicznego i zdrowego trybu życia. Nastąpi także poprawa czystości i estetyki lasów, które przyczyni się do rozwoju turystyki i rekreacji. Dzięki zadaniu wzrośnie także aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji na rzecz swojego otoczenia i rozwoju osobistego, wzmocni się integracja społeczna społeczności lokalnej.</p>
Lokalizacja:	Obszary do rewitalizacji
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszarów do rewitalizacji i obszarów zdegradowanych
Realizator	Zaangażowane podmioty
Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2018-2021	20 000,00 zł
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:	
1. Wzrost efektu ekologicznego (A)	

2. Wzrost liczby odbiorców wydarzeń (A)				
3. Poprawa jakości środowiska (B)				
4. Wzrost liczby uczestników wycieczek (A)				
5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizowanego (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P11, P12				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)			Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	
CO3			KD10, KD11	
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x	x	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 55. projekt podstawowy nr 9.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 9	
Tytuł:	<p>Spotkajmy się przy altanie - Festyn</p> <p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy występujące w obszarze do rewitalizacji w zakresie braku aktywnego udziału mieszkańców w życiu społecznym gminy. Na obszarze do rewitalizacji występuje niska świadomość młodych mieszkańców w zakresie tradycji i dziedzictwa kulturowego gminy. Mieszkańcy nie podejmują wspólnych inicjatyw oraz nie mają okazji do tego by móc chociażby wspólnie się poznać. Problem ten występuje przede wszystkim wśród nowoprzybyłych mieszkańców, którzy osiedlili się w gminie w niedalekim czasie. Gmina nie posiada obecnie możliwości promocji lokalnych twórców, zespołów ludowych, szkoły, stowarzyszeń oraz osób aktywnych w środowisku swojego artystycznego i kulturowego dorobku. W Gminie nie były organizowane podobne wydarzenia, które umożliwiłyby realizację działań kulturotwórczych oraz możliwość integracji mieszkańców.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się organizację wydarzeń plenerowych (w tym także z okazji 30-lecia gminy Starcza):</p> <ul style="list-style-type: none"> - atrakcje dla dzieci i dorosłych; - program artystyczny (zespół muzyczny) oraz zaangażowanie lokalnych twórców i artystów; - obsługa techniczna i ochrona; - usługa cateringowa. <p>Dzięki realizacji tego typu wydarzenia możliwe będzie przybliżenie historii, kultury, tradycji oraz olbrzymiego dorobku niewielkiej gminy Starcza. Integracja społeczności lokalnej zwłaszcza z obszarów do rewitalizacji. Aktywizacja mieszkańców do podejmowania inicjatyw społecznych.</p> <p>W ramach wydarzeń planuje się także wydanie publikacji „Gmina Starcza – historia i teraźniejszość”. Obecnie Gmina Starcza nie posiada żadnej publikacji książkowej o swojej historii. Brak również publikacji, która zawierałaby w jednym miejscu informacje o zabytkach, administracji, przyrodzie, inwestycjach, kulturze, edukacji, sporcie i rekreacji. Wydanie publikacji planuje się zrealizować przy współudziale przedsiębiorców lokalnych, którzy wesprą finansowanie realizacji zadania. Projekt wpłynie na poprawę wizerunku obszarów do rewitalizacji oraz pozostałych terenów w gminie. Przyczyni się to do jej rozwoju, wzrostu przedsiębiorczości oraz zachęci nowych potencjalnych inwestorów do współpracy. Publikacja udostępniona będzie również dzieciom i młodzieży, które dzięki zawartych w niej informacjom wzbogacą swoją wiedzę na temat miejsca, w którym żyją.</p>
Zakres:	

Lokalizacja:	OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały			
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji i obszaru zdegradowanego.			
Realizator	Zaangażowane podmioty			
Gmina Starcza	OSP Starcza, OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, GKS Czarni Starcza, Koło Gospodyń Wiejskich, Gminne Koło Wędkarskie, Związek Emerytów i Rencistów, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Szkoła Podstawowa w Starczy			
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu			
2021-2023	80 000,00 zł			
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Liczba uczestników wydarzenia (B)				
2. Liczba aktywności oferowanych podczas wydarzeń (A)				
3. Wzrost aktywności mieszkańców z obszaru do rewitalizacji (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P1				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)			Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	
CO1			KD1, KD2, KD3	
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x	x	x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 56. Projekt podstawowy nr 10.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 10	
Tytuł:	Akademia Liderów Lokalnych
Zakres:	<p>Projekt jest odpowiedzią w zakresie potrzeb społeczności lokalnych związanych z aktywnością społeczną. Wiele osób w obszarze rewitalizacji chciałoby podjąć działania społeczne lub widzi taką potrzebę jednak nie jest w stanie podjąć samodzielnie działań związanych z prowadzeniem lub uczestnictwem w inicjatywach lokalnych czy projektach społecznych. Akademia Liderów Lokalnych byłaby cyklem 7 - dwudniowych warsztatów, dla grupy osób tj. przedstawicieli liderów lokalnych, podmiotów społecznych, jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, a także przedstawicieli nauki i biznesu, którzy angażują się w rozwój społeczny oraz rozwój najbliższego otoczenia. Celem Akademii Liderów jest wyposażenie uczestników w kompetencje niezbędne do prowadzenia projektów i procesów z zakresu lokalnych inicjatyw (kompetencje interpersonalne, umiejętności prowadzenia diagnozy lokalnej, planowania strategicznego i operacjonalizacji planów oraz prowadzenia konsultacji i współtworzenia dokumentów strategicznych). Udział w Akademii Liderów Lokalnych zakończy się zaprezentowaniem konkretnego działania w praktyce, we własnym lokalnym środowisku. Każdy uczestnik przygotowuje projekt społeczny, który będzie musiał zaprezentować na ostatnich warsztatach. Dzięki realizacji projektu uczestnicy zdobędą wiedzę z zakresu metod i technik diagnozowania potrzeb społeczności lokalnej, metod włączania społeczności lokalnej, aktualnie obowiązujących przepisów prawnych dot. partnerstw lokalnych, rewitalizacji, konsultacji społecznych, a także planowania i wdrażania procesów partycypacji. Uczestnicy podniosą swoje umiejętności w zakresie doboru technik i metod diagnozy społeczności lokalnej, identyfikacji kluczowych etapów organizowania i prowadzenia procesów partycypacyjnych oraz angażowania liderów lokalnych do współpracy. Projekt skierowany jest do osób pełnoletnich, którzy chcą podjąć działania rewitalizacyjne na obszarze do rewitalizacji lub obszarze zdegradowanym.</p>
Lokalizacja:	OSP Rudnik Mały, OSP Łysiec
Grupa docelowa:	Mieszkańcy lub użytkownicy obszaru do rewitalizacji/zdegradowanego
Realizator	Zaangażowane podmioty
Gmina Starcza, GOPS w Starczy	OSP Starcza, OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, GKS Czarni Starcza, Koło Gospodyń Wiejskich, Gminne Koło Wędkarskie, Związek Emerytów i Rencistów, Szkoła Podstawowa w Starczy, Stowarzyszenie Ekologiczna

		Starcza		
Lata realizacji projektu		Szacunkowa wartość projektu		
2019-2020		45 000,00 zł		
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Liczba uczestników akademii (A)				
2. Liczba absolwentów akademii (A)				
3. Liczba podjętych inicjatyw (A)				
4. Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P1, P3, P8				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO1		KD1, KD2, KD3		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x	x	x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 57. Projekt podstawowy nr 11.

PROJEKT PODSTAWOWY NR 11	
Tytuł:	Aktywny Senior
Zakres:	<p>W ramach działań rewitalizacyjnych zauważono potrzebę realizacji działań związanych z aktywizacją i przede wszystkim integracją osób starszych z obszarów do rewitalizacji. W ramach projektu planuje się utworzenie miejsc dla Seniorów w OSP w Łyścu oraz Rudniku Małym, w którym będą mogły być przeprowadzane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia nordic walking, - warsztaty zdrowia – zdrowe odżywianie; - kółko szachowe/warcabowe; - warsztaty tańca dla seniorów; - wyjazdy integracyjne; - organizacja Dnia Seniora; - warsztaty rękodzielnicze, itp. <p>Projekt zakłada zatrudnienie instruktorów, organizację wycieczek i zakup sprzętu oraz cateringu. Działania w ramach Aktywnego Seniora będą mogły odbywać się w odnowionych przestrzeniach budynków OSP w Łyścu i Rudniku Małym. Projekt przyczyni się do pobudzenia aktywności społecznej, fizycznej i kulturalnej osób starszych.</p>
Lokalizacja:	Obszar do rewitalizacji
Grupa docelowa:	Głównie seniorzy z obszaru rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty
GOPS w Starczy, Koło Gospodyń Wiejskich, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Nr 16 w Starczy	OSP Łysiec, Gmina Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2021	120 000,00 zł
<p>Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczestników warsztatów (A) 2. Liczba zajęć i warsztatów przeprowadzanych w ramach projektu (A) 3. Liczba godzin przeprowadzonych warsztatów (A) 	
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)	
P4	
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji	Zgodność z kierunkami działań

CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO1		KD1, KD2, KD3, KD4		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

9.4.2 Projekty uzupełniające

Do projektów uzupełniających zostały zakwalifikowane przedsięwzięcia, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie. Są one jednak oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Projekty te są zróżnicowane pod względem tematycznym, jednak koncentrują się na kwestiach istotnych z punktu widzenia lokalnej społeczności. Zalicza się do nich integracja mieszkańców oraz rozwój infrastruktury technicznej. Wykaz projektów zamieszczono poniżej.

Tabela 58. Projekt uzupełniający nr 1.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 1	
Tytuł:	Likwidacja zanieczyszczeń środowiska
Zakres:	Działanie Likwidacja zanieczyszczeń środowiska obejmuje zadania związane z pozyskaniem środków finansowych dla mieszkańców Gminy Starcza na inwestycje z zakresu: wymiana źródeł ciepła na ekologiczne, montaż odnawialnych źródeł energii. Działanie polegało będzie na utworzeniu zachęt finansowych do realizacji proekologicznych działań, których główną barierą jest element ekonomiczny. Mieszkańców nie stać na zakup urządzeń grzewczych, które spełniają obecne normy ekologiczne. W ramach zadania przewiduje się także działania edukacyjne oraz informacyjne wśród mieszkańców z zakresu poszanowania środowiska naturalnego, sposobów na oszczędzanie energii oraz zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska. Projekt zakłada także możliwość zakupu urządzeń, sprzętu oraz czujników służących monitorowaniu jakości powietrza i spalin. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego ulegnie poprawie w zakresie zdrowia, likwidacji niskiej emisji oraz podniesie świadomość ekologiczną mieszkańców.
Lokalizacja:	Nieruchomości zamieszkałe na terenie Gminy Starcza - Ze względu na specyfikę projektu, nie można ograniczyć go terytorialnie (do granic obszaru rewitalizacji), wskazane jest podjęcie działań w jak największej skali, by planowany efekt był wyraźnie odczuwalny. Z uwagi na jego sieciowy charakter wykracza poza obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany
Grupa docelowa:	Mieszkańcy gminy – prowadzone działania proekologiczne, mają na celu ograniczenie oddziaływania czynników o szerokim charakterze przestrzennym np. niska emisja, co przekłada się bezpośrednio na mieszkańców obszaru do rewitalizacji oraz musi być prowadzona całościowo, na obszarze całej gminy ze względu na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń. Wszelkie działania o charakterze proekologicznym, które

		zostaną podjęte poza obszarem rewitalizacji będą miały bezpośredni wpływ na polepszenie warunków życia mieszkańców obszaru do rewitalizacji.		
Realizator		Zaangażowane podmioty		
Gmina Starcza		Mieszkańcy gminy, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza		
Lata realizacji projektu		Szacunkowa wartość projektu		
2018-2023		2 650 000,00 zł		
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie (A)				
2. Liczba nieruchomości objęte inwestycjami w ramach dofinansowania (A)				
3. Ilość energii wyprodukowana z odnawialnych źródeł (B)				
4. Liczba wydrukowanych ulotek/broszur (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P11, P12, P10				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO3		KD10, KD11		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x			x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 59. Projekt uzupełniający nr. 2

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2	
Tytuł:	<p>Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji</p>
Zakres:	<p>W obszarze do rewitalizacji oraz w obszarze zdegradowanym w wielu miejscach występują braki w oświetleniu powodujące brak poczucia bezpieczeństwa wśród przechodniów i rowerzystów korzystających z drogi. Brak oświetlenia doskwiera także w wielu obiektach sportowych, które w okresie wiosenno- jesiennym, czy letnim w późnych godzinach wieczornych nie mogą być w pełni lub wcale użytkowane jak np. boisko sportowe w Łyścu. Znaczne potrzeby doświetlenia przestrzeni publicznej występują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w obrębie szkoły podstawowej; - płyta główna boiska sportowego w Starczy oraz w Łyścu; - ulica Brzozowa, Spacerowa, Strażacka, Widokowa, Osiedlowa, Polna, Sportowa, Żurawinowa, Gminna, Łąkowa, Leśna, Spokojna, Topolowa, Równoległa, Źródłana, Jesionowa, Prosta, Nowa, Osiedlowa, Krótka, Kwiatowa, Świerkowa, Letniskowa, Ogrodowa, Strażacka, Widokowa, Górská, Dolna, Różana. Wymienione ulice są bardzo ważne z punktu widzenia poruszania się osób starszych oraz dzieci a przestrzenie publiczne takie jak obszar szkoły podstawowej czy boiska sportowe pełnią ważne funkcje społeczne. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa warunków i jakości treningów, zwiększenie dostępności boiska w godzinach popołudniowych i wieczornych, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród osób spacerujących i poruszających się na rowerze. Realizacja zadania przyczyni się także do optymalizacji kosztów oświetlenia gminy, poprawi skuteczność oraz ograniczy zanieczyszczenia środowiska związane z obniżeniem energochłonności źródeł światła. Projekt ten zakłada modernizację oświetlenia oraz budowę nowych punktów świetlnych, jako działania w celu wzmocnienia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz ograniczenia niskiej emisji i kosztów zużycia energii. Modernizacja zakłada wymianę przestarzałego, niejednorodnego, będącego w złym stanie technicznym, systemu opartego na lampach sodowych i rtęciowych – na lampy energooszczędne. Wymianie podlegać będą głównie źródła światła wraz z oprawami oświetleniowymi i wysięgnikami, a także niektóre słupy i układy zasilania. Projekt – z uwagi na swoją sieciowość z punktu widzenia rozłożenia układów zasilania na terenie całej gminy powinien obejmować działaniem również tereny poza obszarem rewitalizacji. Oczekiwane rezultaty projektu będą widoczne jedynie w wtedy, jeśli zadanie będzie

	<p>obejmować teren położony także w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji (głównie na obszarze zdegradowanym). Efekty związane z oszczędnością w zużyciu energii oraz z ograniczeniem niskiej emisji i poprawą warunków życia- to efekty złożone, które powinny dotyczyć większości obszaru gminy i jej mieszkańców, gdyż jest to podstawowy element mogący polepszyć zarówno kwestie środowiskowe czy ekonomiczne, jak i – przede wszystkim – poczucie bezpieczeństwa. Efekty rewitalizacji – dzięki modernizacji oświetlenia we wskazanym obszarze – będą o wiele bardziej trwałe i mogą stanowić punkt zmiany świadomości w życiu codziennym wszystkich mieszkańców.</p>	
Lokalizacja:	<p>Ze względu na specyfikę projektu, nie można ograniczyć go terytorialnie (do granic obszaru rewitalizacji), wskazane jest podjęcie działań w jak największej skali, by planowany efekt był wyraźnie odczuwalny. Z uwagi na jego sieciowy charakter wykracza poza obszar rewitalizacji i obejmuje również obszar zdegradowany.</p>	
Grupa docelowa:	<p>Mieszkańcy gminy w tym przede wszystkim mieszkańcy obszaru do rewitalizacji oraz mieszkańcy obszaru zdegradowanego.</p>	
Realizator	Zaangażowane podmioty	
Gmina Starcza		
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu	
2019-2023	2 000 000,00 zł	
<p>Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zmodernizowanych i nowych lamp ulicznych (A) 2. Zmniejszenie zużycia energii (B) 3. Zmniejszenie kosztów eksploatacji sieci oświetlenia (B) 4. Ograniczenie niskiej emisji (B) 5. Wzrost bezpieczeństwa dzięki większemu natężeniu światła i lepiej doświetlonym obszarom (B) 		
<p>Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)</p>		
P11, P12, P10		
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)	
CO3	KD10, KD11	
Wpływ projektu na poszczególne sfery		

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 60. Projekt uzupełniający nr 3.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 3	
Tytuł:	Modernizacja dróg i chodników
Zakres:	<p>W obszarze do rewitalizacji oraz w obszarze zdegradowanym zauważono potrzebę modernizacji dróg i chodników występuje przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na terenie szkoły podstawowej (w obrębie dojścia do budynku Szkoły Podstawowej, brama wjazdowa, dojazd do Gminnej Hali Sportowej) - budowa drogi ul. Wspólna i Łąkowa (brak dojazdu do działek, - droga dojazdowa do boiska w Starczy oraz Łyścu. <p>Obecnie dojście do budynku szkoły jest zniszczone, nierówne, przez co podczas deszczowej pogody lub też w trakcie zimy występuje wysokie ryzyko zagrożenia dla zdrowia. Projekt zakłada poprawę dostępności komunikacyjnej w obszarze zdegradowanym. W obecnym stanie stan dróg i chodników jest bardzo zły. Stwarza to bezpośrednie zagrożenie dla pieszych i rowerzystów, którzy korzystają z dróg. Projekt zakłada poprawę stanu infrastruktury, dzięki czemu wzrośnie dostępność dojazdu mieszkańców do posesji oraz obiektów użyteczności publicznej. Dzięki realizacji projektu nastąpi wzrost poczucia bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym, wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz poprawi się dostępność komunikacyjna na obszarze do rewitalizacji. W ramach projektu przewiduje się także możliwość wprowadzenia dodatkowych ścieżek rowerowych łączących ścieżki już istniejące w jedną całość. Działanie to będzie wpierać alternatywną komunikację w gminie, dzięki czemu podniesie się jakość życia mieszkańców z obszaru do rewitalizacji oraz pozytywnie wpłynie na ich integrację.</p>
Lokalizacja:	Obszar zdegradowany
Grupa docelowa:	Mieszkańcy
Realizator	Zaangażowane podmioty
Gmina Starcza	Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza
Lata realizacji projektu	Szacunkowa wartość projektu
2018 - 2020	1 000 000,00 zł
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:	
1. Powierzchnia przebudowana (B)	
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej na obszarze do rewitalizacji (B)	
3. Poprawa funkcjonalności przestrzeni (B)	
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)	

P9, P10,				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO2		KD7, KD9		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 61. Projekt uzupełniający nr 4.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 4	
Tytuł:	<p>Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych</p>
Zakres:	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby społeczności lokalnych w zakresie niedostatecznej integracji i rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych. Zdiagnozowanym problemem na obszarze do rewitalizacji jest także słabe wykorzystanie potencjału rekreacyjnego oraz niska funkcjonalność i estetyka przestrzeni publicznych. Realizacja projektu jest także odpowiedzią na problemy występujące na obszarze rewitalizacji w zakresie niewystarczającej oferty niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, zbyt małej liczby miejsc przeznaczonych do rekreacji dla lokalnej społeczności w obszarze do rewitalizacji oraz niskiej atrakcyjności dostępnej infrastruktury sportowej w obszarze do rewitalizacji.</p> <p>Zadanie dotyczy zagospodarowania terenu na obszarze do rewitalizacji oraz wybudowania zbiornika wodnego. Obecnie na terenie do rewitalizacji (jak i na terenie całej gminy) nie ma tego typu miejsca, w którym można spędzać aktywnie czas wolny dla wszystkich grup wiekowych i społecznych mając przy tym na uwadze integrację międzypokoleniową i społeczną. Teren, na którym planuje się prowadzenie prac, posiada naturalne zasoby, które zostałyby wykorzystane do realizacji budowy zbiornika wodnego. W celu zwiększenia atrakcyjności i funkcjonalności terenu planuje się wyposażyć go w elementy małej architektury. Istotnym elementem będzie także wytyczenie ścieżek komunikacyjnych oraz wprowadzenie oświetlenia w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców na tym obszarze.</p> <p>Zadanie dostarczy na obszar rewitalizacji przyjazną otwartą na wszystkich mieszkańców obszaru do rewitalizacji przestrzeń sprzyjającą integracji i aktywnościom społeczno-rekreacyjno-sportowym. Wdrożenie projektu będzie sprzyjać pobudzeniu aktywności mieszkańców z obszaru do rewitalizacji oraz wzmocni ofertę spędzania czasu wolnego na obszarze do rewitalizacji. Poprzez realizację zadania możliwe będzie uatrakcyjnienie oraz rozszerzenie oferty rekreacyjnej obszaru do rewitalizacji, co może także przyczynić się do wzrostu poziomu przedsiębiorczości lokalnej. Realizacja projektu może przyczynić się do rozwoju małej gastronomii, a tym samym do rozwoju nowych usług na obszarze do rewitalizacji.</p>
Lokalizacja:	Obszar do rewitalizacji
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru do rewitalizacji
Realizator	Zaangażowane podmioty

Gmina Starcza		Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza		
Lata realizacji projektu		Szacunkowa wartość projektu		
2018 - 2023		Brak danych		
Planowane produkty i rezultaty projektu monitorowane w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac, list obecności itp.; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy Starcza lub od partnerów Programu:				
1. Powierzchnia przebudowana (B)				
2. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni (B)				
Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi P (zgodnie z oznaczeniami z tabeli nr 43)				
P7, P6, P5,				
Zgodność z celami operacyjnymi rewitalizacji CO (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		Zgodność z kierunkami działań rewitalizacyjnych KD (zgodnie z oznaczeniami z tabelach nr 44, 45, 46)		
CO2		KD6, KD9		
Wpływ projektu na poszczególne sfery				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
x		x		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 62. Harmonogram wdrażania projektów.

Lp.	Nazwa projektu	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Szacowany koszt	Potencjalne źródło finansowania
Projekty podstawowe									
1.	Modernizacja budynku OSP Łysiec							1 030 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL EFRR ²²
2.	Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały							820 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL EFRR ²³
3.	Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji							900 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, Dotacja UE
4.	Integracja i rozwój społeczny przez sport							100 000,00 zł	Budżet gminy, granty, LGD Bractwo Kuźnic

²² RPO WSL (EFRR) działanie Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych / Poddziałanie 10.3.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

²³ RPO WSL (EFRR) działanie Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych / Poddziałanie 10.3.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

5.	Warsztaty rozwojowo-integracyjne							120 000,00 zł	Budżet gminy, granty, LGD Bractwo Kuźnic
6.	Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej							160 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL EFS ²⁴
7.	„Kurs na cel”							100 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL EFS ²⁵
8.	Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska							20 000,00 zł	Budżet gminy, granty, LGD Bractwo Kuźnic, sponsorzy, WFOŚiGW
9.	Spotkajmy się przy altanie - Festyn							80 000,00 zł	Budżet gminy, granty, LGD Bractwo Kuźnic, sponsorzy
10.	Akademia Liderów Lokalnych							45 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa,

²⁴ RPO WSL (EFS) działanie Działanie 11.1 Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego / Poddziałanie 11.1.3 Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.

²⁵ RPO WSL (EFS) działanie Działanie 9.1 Aktywna integracja / Poddziałanie 9.1.1 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych.

									RPO WSL EFS ²⁶
11.	Aktywny Senior							12 0 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, granty, LGD Bractwo Kuźnic,
SUMA								3 475 000,00 zł	
Projekty uzupełniające									
1.	Likwidacja zanieczyszczeń środowiska							2 650 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL ²⁷ , Dotacja UE
2.	Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji							2 000 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, RPO WSL ²⁸ , Dotacja UE
3.	Modernizacja dróg i chodników							1 000 000,00 zł	Budżet gminy, budżet państwa, Dotacja UE

²⁶ RPO WSL (EFS) działanie Działanie 9.1 Aktywna integracja / Poddziałanie 9.1.1 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych.

²⁷ RPO WSL (EFRR) działanie Działanie 4.3. Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej/ Poddziałanie 4.3.4 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej

²⁸ RPO WSL (EFRR) działanie Działanie 4.5 Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie / Poddziałanie 4.5.3 Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie.

4.	Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych							Brak danych	Budżet gminy, budżet państwa, Dotacja UE, WFOŚiGW	
SUMA								5 650 000,00 zł		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

10 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTÓW

W poniższej tabeli zaprezentowano projekty podstawowe oraz pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza* wraz z opisem ich montażu finansowego.

Tabela 63. Wykaz projektów ujętych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza* wraz z odniesieniem do kosztów, źródeł finansowania oraz okresu realizacji.

Projekty podstawowe								
Numer projektu	Tytuł projektu	Realizator projektu / Zaangażowane podmioty	Lata realizacji projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]				
				Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
1.	Modernizacja budynku OSP Łysiec	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Ochotnicza Straż Pożarna w Łyścu	2018-2020	103 000,00		875 500,00	51 500,00	1 030 000,00 zł

2.	Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Małym	2018-2020	82 000,00		697 000,00	41 000,00	820 000,00 zł
3.	Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Sołtys, OSP w Łyścu,	2018-2021	90 000,00 zł		765 000,00	45 000,00	900 000,00 zł
4.	Integracja i rozwój społeczny przez sport	Gminny Klub Sportowy Czarni Starcza	2018-2023	60 000,00			40 000,00	100 000,00 zł
5.	Warsztaty rozwojowo-integracyjne	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Gminna Placówka Wsparcia Dziennego	2018-2020	96 000,00			24 000,00	120 000,00 zł
6.	Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	2018-2021			102 000,00	18 000,00	160 000,00 zł
7.	„Kurs na cel”	GOPS w Starczy / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały,	2020-2022			85 000,00	15 000,00	100 000,00 zł

8.	Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska	Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	2018-2020	10 000,00			10 000,00	20 000,00 zł
9.	Spotkajmy się przy altanie - Festyn	Gmina Starcza / OSP Starcza, OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, GKS Czarni Starcza, Koło Gospodyń Wiejskich, Gminne Koło Wędkarskie, Związek Emerytów i Rencistów, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Szkoła Podstawowa w Starczy	2021-2022	48 000,00	20 000,00		12 000,00	80 000,00 zł
10.	Akademia Liderów Lokalnych	Gmina Starcza, GOPS w Starczy / OSP Starcza, OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, GKS Czarni Starcza, Koło Gospodyń Wiejskich, Gminne Koło Wędkarskie, Związek Emerytów i Rencistów, Szkoła Podstawowa w Starczy, Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	2018-2019	25 000,00			20 000,00	45 000,00 zł

11.	Aktywny Senior	GOPS w Starczy, Koło Gospodyń Wiejskich, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Nr 16 w Starczy / OSP Łysiec, OSP Rudnik Mały, Gmina Starcza	2021	96 000,00			24 000,00	120 000,00 zł
SUMA				598 000,00	30 000,00	2 524 500,00	282 500,00	3 476 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji

Projekty uzupełniające								
Numer projektu	Tytuł projektu	Realizator projektu / Zaangażowane podmioty	Lata realizacji projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]				
				Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
1.	Likwidacja zanieczyszczeń środowiska	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza, Mieszkańcy gminy,	2018-2023	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	2 650 000,00 zł
2.	Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji	Gmina Starcza	2019-2023	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	2 000 000,00 zł
3.	Modernizacja dróg i chodników	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	2018-2020	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	1 000 000,00 zł

4.	Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych	Gmina Starcza / Stowarzyszenie Ekologiczna Starcza	2018-2023	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
SUMA				Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	5 650 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywania programu rewitalizacji.

11 KOMPLEMENTARNOŚĆ

Komplementarność jest jednym z ważniejszych aspektów programu rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Dotychczasowe projekty wdrażane przez Gminę Starcza realizowane były z różnych źródeł, m.in. z funduszy własnych, programów Unii Europejskiej (np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013) oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Podejmowane działania dotyczyły sfery społecznej i gospodarczej oraz wpływały także na zagadnienia związane z obszarem przestrzenno-funkcjonalnym oraz środowiskowym i technicznym. Zadania rewitalizacyjne oddziałują na siebie wzajemnie i generują efekt synergii w odniesieniu do wcześniej podejmowanych działań w obszarze gminy (w tym w szczególności obszaru do rewitalizacji). Ukierunkowane są przede wszystkim na rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców obszarów rewitalizowanych, jak również problemów przestrzenno-funkcjonalnych i pozostałych wiążących się z zagadnieniami rewitalizacyjnymi.

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów programu rewitalizacji również ze względu na chęć starania się o zdobycie środków finansowych pochodzących ze źródeł Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Działania ukierunkowane na źródło finansowania pochodzące ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego muszą zawierać kontynuację działań w obszarze zadań społecznych, które finansowane będą ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Poniżej zamieszczono tabelę zawierającą wykaz projektów, których źródłem finansowania jest EFRR oraz komplementarnych do danego projektu działań o charakterze społecznym, których źródłem finansowania jest Europejski Fundusz Społeczny.

Realizacja projektów w ramach ww. typów projektów jest uzależniona od realizacji projektu z zakresu usług społecznych, finansowanych w ramach EFS, a dotyczących określonej grupy społecznej, dotkniętej wykluczeniem społecznym. Wsparcie inwestycyjne projektów z EFRR ma charakter uzupełniający (dodatkowy) i możliwe jest wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS, które pełnią rolę wiodącą względem EFRR. Tak więc projekty muszą wykazywać charakter przedsięwzięć kompleksowych, koordynujących interwencję infrastrukturalną z wsparciem realizowanym w ramach EFS.

Tabela 64. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z projektami społecznymi w tym z projektami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Lp.	Tytuł projektu finansowanego z EFRR	Projekt społeczny (w ramach powiązania działań realizowany z EFS)
1.	Modernizacja budynku OSP Łysiec (Projekt podstawowy nr 1)	Kurs na cel (Projekt podstawowy nr 7)
		Akademia Liderów Lokalnych (Projekt podstawowy nr 10)
		Aktywny Senior (Projekt podstawowy nr 11)
2.	Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały (Projekt podstawowy nr 2)	Warsztaty rozwojowo-integracyjne (Projekt podstawowy nr 5)
		Akademia Liderów Lokalnych (Projekt podstawowy nr 10)
		Aktywny Senior (Projekt podstawowy nr 11)

Źródło: Opracowanie własne.

11.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Obszar zdegradowany i obszar do rewitalizacji w Gminie Starcza został wyznaczony na podstawie wyników przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, która dotyczyła badań ilościowych i jakościowych. Wyniki tych badań zostały wzbogacone także o opinie interesariuszy zebrane w ramach spotkań roboczych, spacerów badawczych, warsztatów oraz konsultacji społecznych. Dzięki tym działaniom trafność doboru projektów i innych przedsięwzięć na obszarze do rewitalizacji jest wysoka. Zawarte w programie rewitalizacji projekty skupiają się przede wszystkim na obszarach do rewitalizacji lub są z nim ściśle powiązane i oddziałują na społeczność zamieszkującą te tereny. Komplementarność przestrzenna została zapewniona dzięki skupieniu projektów na różnych elementach zagospodarowania przestrzeni poszczególnych sołectw, co stanowi odpowiedź na główne problemy tych terenów. Projekty rewitalizacyjne dotyczą m.in. terenów zielonych, w których zaprogramowano aktywności dla lokalnych społeczności oraz projekty wykorzystujące zaplecze nieruchomości komunalnych znajdujących się na obszarach do rewitalizacji. Dzięki odpowiedniej realizacji poszczególnych projektów i efektywnemu włączeniu w ich realizację lokalnej społeczności będzie można zauważyć pozytywne ich skutki w obszarze całej gminy. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane na terenach obejmujących przestrzenie publiczne oraz obiekty użyteczności publicznej. Realizacja tych działań będzie zapobiegać rozwojowi obecnych oraz przyszłych problemów występujących na obszarze rewitalizowanym.

11.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Komplementarność problemowa w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza została zapewniona poprzez uwzględnienie w całym procesie rewitalizacji zjawisk kryzysowych odnoszących się do wszystkich wymiarów odnowy przestrzeni gminy, tj. wymiaru społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego i techniczno-środowiskowego. Wybrane działania zawarte w programie uwzględniają w sposób ciągły zapewnienie procesów ponownego zagospodarowania wybranych obszarów oraz wdrożenie działań społecznych i gospodarczych. Wybrane działania rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane oraz uzupełniają się. Wszystkie zadania skupiają się na zapewnieniu kompleksowego przeciwdziałania zaistniałym problemom, w tym przede wszystkim zdiagnozowanym problemom społecznym. Projekty zawarte w programie dotyczą wszystkich grup społecznych w tym szczególnie dotyczą tych zagrożonych marginalizacją. Działania obejmują zagadnienia związane z rozwojem osobistym mieszkańców, ich integracja

i aktywizacją, podnosząc tym samym wartość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie.

Tabela 65. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nazwa projektu	Cel operacyjny / Kierunki działań										
	CO1					CO2				CO3	
	KD1	KD2	KD3	KD4	KD5	KD6	KD7	KD8	KD9	KD10	KD11
Projekty podstawowe											
PP NR 1: Modernizacja budynku OSP Łysiec	X	X	X			X		X			
PP NR 2: Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały	X	X	X			X		X			
PP NR 3: Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji		X		X		X			X		
PP NR 4: Integracja i rozwój społeczny przez sport		X		X					X		
PP NR 5: Warsztaty rozwojowo-integracyjne		X		X							
PP NR 6: Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej	X	X	X								
PP NR 7: „Kurs na cel”	X	X	X	X	X						
PP NR 8: Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska										X	X
PP NR 9: Spotkajmy się przy altanie - Festyn	X	X	X								

PP NR 10: Akademia Liderów Lokalnych	X	X	X								
PP NR 11: Aktywny Senior	X	X	X	X							
Projekty uzupełniające											
PU NR 1: Likwidacja zanieczyszczeń środowiska										X	X
PU NR 2: Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji										X	X
PU NR 3: Modernizacja dróg i chodników							X		X		
PU NR 4: Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych						X			X		

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 66. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nazwa projektu	KLUCZOWE PROBLEMY											
	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12
Projekty podstawowe												
PP NR 1: Modernizacja budynku OSP Łysiec	X					X	X					
PP NR 2: Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały	X					X	X					
PP NR 3: Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji	X			X	X		X					
PP NR 4: Integracja i rozwój społeczny przez sport					X	X						
PP NR 5: Warsztaty rozwojowo-integracyjne	X											
PP NR 6: Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej			X									
PP NR 7: „Kurs na cel”	X	X	X					X				
PP NR 8: Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska											X	X
PP NR 9: Spotkajmy się przy altanie – Festyn	X											

PP NR 10: Akademia Liderów Lokalnych	x		x					x				
PP NR 11: Aktywny Senior				x								
Projekty uzupełniające												
PU NR 1: Likwidacja zanieczyszczeń środowiska										x	x	x
PU NR 2: Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji										x	x	x
PU NR 3: Modernizacja dróg i chodników									x	x		
PU NR 4: Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych					x	x	x					

Źródło: Opracowanie własne.

11.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Program rewitalizacji zawiera komplementarność w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym poprzez zapewnienie współpracy różnych podmiotów działających na rzecz realizacji procesu rewitalizacji i poprawy negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizowanym m.in. mieszkańców, organizacje społeczne i jednostki gminne. Każdy interesariusz może stać się partnerem programu rewitalizacji, dlatego też na każdym etapie prac związanych z rewitalizacją w gminie zapewniono dostęp do danych i informacji na temat realizacji założeń programu. Dzięki temu zainteresowane podmioty mają szansę uczestniczyć w realizacji poszczególnych zadań oraz zgłaszać zadania usprawniające realizację procesu rewitalizacji.

11.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023 zapewnia zachowanie ciągłości programowej. Gmina Starcza w poprzednim okresie programowania w ramach polityki spójności 2007-2013 prowadziła działania w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. Niemniej działania te nie były programowane i poddawane ewaluacji. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych, będą kontynuowane i pogłębiane także w ramach obecnego dokumentu. Realizując obecny program rewitalizacji Gmina Starcza wykorzystywać będzie dotychczasowe doświadczenie w ramach realizacji projektów.

11.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Komplementarność źródeł finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023 została zapewniona w ramach poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Wykazano możliwe źródła finansowania oraz przewidziano wykorzystanie funduszy publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych), publicznych krajowych oraz prywatnych. Program rewitalizacji w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji.

12 SYSTEM ZARZĄDZANIA LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI ORAZ MONITOROWANIE I OCENA STOPNIA OSIĄGNIĘCIA CELÓW REWITALIZACJI

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Starcza ulokowany zostanie w ogólnym systemie zarządzania Gminą Starcza, co umożliwi efektywne współdziałanie instytucji samorządowych na szczeblu sołectw, gminy, powiatu oraz województwa, jak również wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur z zapewnieniem nienaruszalności zasady subsydiarności.

System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, które działają w Urzędzie Gminy Starcza, a ponadto zorientowano go na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa.

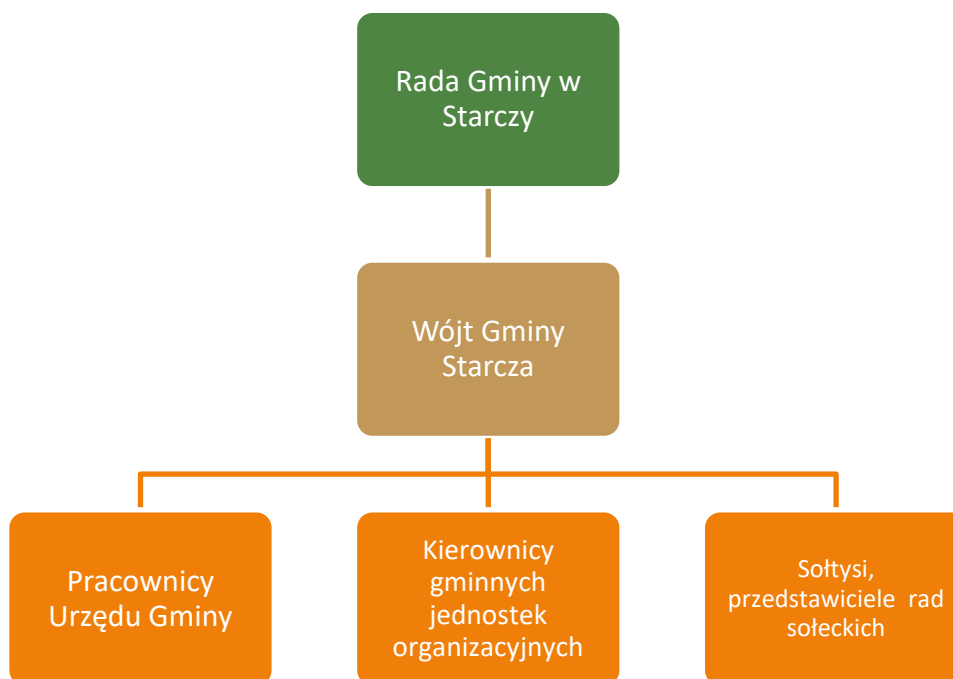
Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy i jednostki:

- Rada Gminy – zgodnie z przepisami ustaw ustrojowych regulujących zasady działania jednostek samorządu terytorialnego, uchwała ona program rewitalizacji, akceptuje jego zmiany, zatwierdza środki finansowe na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w budżecie gminy;
- Wójt Gminy Starcza – organ wykonawczy w gminie, odpowiedzialny za wdrażanie programu rewitalizacji, uwzględniający procesy rewitalizacji w projektowaniu budżetu gminy;
- Gminne jednostki organizacyjne – jako aparat pomocniczy, za pomocą którego Wójt Gminy Starcza wykonuje swoje zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i infrastruktury przestrzennej.

Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie tej struktury jest Wójt Gminy Starcza.

Poniżej przedstawiono strukturę organizacyjną ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy w Starczy.

Rysunek 2. Struktura organizacyjna ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy w Starczy.

Źródło: Opracowanie własne.

Do zadań tych jednostek należeć będzie prowadzenie czynności operacyjnych związanych z wdrażaniem programu, a wśród nich:

- prowadzenie i aktualizacja bazy projektów rewitalizacyjnych ujętych w programie rewitalizacji;
- monitorowanie realizacji przedsięwzięć ujętych w programie rewitalizacji oraz ich wskaźników produktów i rezultatów;
- koordynacja projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Starcza i jednostki organizacyjne pod względem zgodności z programem rewitalizacji;
- gromadzenie i agregacja danych do monitorowania sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej na terenie gminy pod kątem okresowej oceny stopnia wdrożenia programu rewitalizacji oraz stopnia osiągnięcia założonych celów rewitalizacji;
- coroczne wykonywanie raportu monitorującego stopień realizacji projektów uwzględnionych w programie rewitalizacji;
- koordynowanie badania ewaluacyjnego, wykonywanego na koniec okresu obowiązywania programu rewitalizacji, polegającego na ocenie aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, zgodnie z wykazem wskaźników;

- udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów rewitalizacyjnych – o ile będzie to korzystne z punktu widzenia celów rewitalizacji w gminie;
- prowadzenie działań informacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie Gminy Starcza;
- organizacja i prowadzenie działań partycypacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie Gminy Starcza;
- upowszechnianie wiedzy o istocie rewitalizacji wśród wszystkich interesariuszy procesów rewitalizacji w Gminie Starcza, a szczególnie na obszarze rewitalizowanym;
- prowadzenie dokumentacji i obsługi administracyjnej Komitetu Sterującego.

Po uchwaleniu programu rewitalizacji powołany zostanie Komitet Sterujący, który stanowił będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta Gminy Starcza.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Sterującego określi w drodze zarządzenia Wójt Gminy Starcza w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia uchwalenia programu rewitalizacji. Po wypełnieniu obowiązującej procedury powoływania Komitetu Sterującego, Wójt Gminy Starcza zwoła pierwsze posiedzenie Komitetu. Komitet Sterujący spotykał się będzie w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na rok.

Do szczególnych zadań Komitetu Sterującego należeć będzie:

- opiniowanie sporządzonej przez Wójta Gminy Starcza oceny aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, dokonywanej na koniec okresu obowiązywania programu;
- inicjowanie aktualizacji programu rewitalizacji;
- określenie warunków aktualizacji programu rewitalizacji, w tym m.in. ustalenie ram i zasad wprowadzania projektów do programu, stosownie do zidentyfikowanych potrzeb interesariuszy rewitalizacji;
- zgłaszanie propozycji zadań w ramach procedury aktualizacji programu;
- podejmowanie rozstrzygnięć dotyczących oceny propozycji projektów zgłaszanych w ramach procedury aktualizacji programu;
- monitorowanie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz zmian w infrastrukturze i przestrzeni na terenie gminy (monitoring obszarów kryzysowych) – na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy w Starczy;

- udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów rewitalizacyjnych, w tym opiniowanie aktualizacji programu;
- tworzenie warunków dla aktywnej i sprawnej współpracy wszystkich interesariuszy programu rewitalizacji.

Monitorowanie programu rewitalizacji polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących wyznaczonych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi oraz formułowaniu na ich podstawie ocen skuteczności i efektywności tychże procesów. Prowadzone w ramach monitoringu czynności będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z programu względem przyjętych założeń, na tle zdiagnozowanej sytuacji problemowej. Proces monitorowania odnosił się będzie zarówno do wskaźników, które pozwalają określić stan obszarów objętych rewitalizacją, tempo i kierunek zachodzących zmian w wymiarze ogólnym, jak również do wskaźników obrazujących postęp w zakresie wdrażania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Ocena stopnia realizacji programu rewitalizacji opierała się będzie na powiązanej ze sobą analizie i ocenie:

- wskaźników wymienionych w tabeli 67, określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji;
- wskaźników określających produkty i rezultaty poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ustalanie wielkości bazowych wskaźników określonych dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych nastąpi przed ich realizacją, zaś ustalanie wartości osiągniętych wskaźników nastąpi po zakończeniu realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono wykaz wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji wraz z odniesieniem do źródeł ich pomiaru. Wielkość bazowa wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji, ujętych w tabeli 67, zostanie określona w momencie rozpoczęcia procesu rewitalizacji, czyli z chwilą rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Dla wskaźników nie wyznaczono wielkości docelowej, badana będzie ich zmiana w stosunku do wielkości początkowej (wzrost lub spadek).

Tabela 67. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany kierunek zmian do roku 2023 / Wartość docelowa w 2023	Źródła danych do oceny wskaźnika	Powiązanie z problemami rewitalizacji	Powiązanie z celami operacyjnymi rewitalizacji	Powiązanie z projektami rewitalizacyjnymi, które wpływają na osiągnięcie danego wskaźnika
1	Liczba beneficjentów świadczeń pomocy społecznej ²⁹	Spadek / Spadek o 5 % osób w stosunku do wartości bazowej	Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	P2	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 7 - „Kurs na cel” 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 10 - Akademia Liderów Lokalnych
2	Poziom niezaradności opiekuńczo-wychowawczej ³⁰	Spadek / Spadek o 3 % osób w stosunku do wartości bazowej	Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	P2	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 4 - Integracja i rozwój społeczny przez sport 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 10 - Akademia Liderów Lokalnych
3	Liczba osób bezrobotnych ³¹	Spadek / Spadek o 3 % osób w stosunku do	Dane Powiatowego Urzędu Pracy	P8, P3	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 7 - „Kurs na cel”

²⁹ Wartość bazową wskaźnika w stosunku do całej populacji obszaru do rewitalizacji za rok 2017 określono na poziomie 45 osób (dane GOPS).

³⁰ Wartość bazową wskaźnika w stosunku do całej populacji obszaru do rewitalizacji za rok 2017 określono na poziomie 7 osób (dane GOPS).

³¹ Wartość bazową wskaźnika w stosunku do całej populacji obszaru do rewitalizacji za rok 2017 określono na poziomie 25 osób (dane PUP).

		wartości bazowej				
4	Poziom kapitału społecznego ³²	Wzrost / Wartość docelową wskaźnika w stosunku do wartości bazowej określono na poziomie wysokim	Badania jakościowe	P1	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 4 - Integracja i rozwój społeczny przez sport 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 10 - Akademia Liderów Lokalnych 3) PROJEKT PODSTAWOWY NR 9 - Spotkajmy się przy altanie - Festyn
5	Dostępność usług publicznych ³³	Wzrost / Wzrost o 4 w stosunku do wartości bazowej	Badania jakościowe	P5, P6	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 5 - Warsztaty rozwojowo-integracyjne 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 6 - Program nowoczesnych form edukacji przedszkolnej 3) PROJEKT PODSTAWOWY NR 7 - „Kurs na cel” 4) PROJEKT PODSTAWOWY NR 11 - Aktywny Senior
6	Poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych ³⁴	Wzrost / Wartość docelową wskaźnika w stosunku do wartości bazowej określono na poziomie wysokim	Badania jakościowe	P7	CO2	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 1 - Modernizacja budynku OSP Łysiec 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 2 - Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały 3) PROJEKT PODSTAWOWY NR 3 - Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji 4) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2 - Modernizacja oświetlenia i budowa nowych

³² Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

³³ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

³⁴ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

						punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji 5) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 3 - Modernizacja dróg i chodników
7	Poziom poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej i w ruchu komunikacyjnym ³⁵	Wzrost / Wartość docelową wskaźnika w stosunku do wartości bazowej określono na poziomie wysokim	Badania jakościowe	P9	CO2	1) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2 - Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji 2) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 3 - Modernizacja dróg i chodników
8	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury na cele rozwoju oferty spędzania czasu wolnego ³⁶	Wzrost / Wzrost o 3 w stosunku do wartości bazowej	Dane Urzędu Gminy w Starczy	P6	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 1 - Modernizacja budynku OSP Łysiec 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 2 - Modernizacja budynku OSP Rudnik Mały 3) PROJEKT PODSTAWOWY NR 3 - Rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji 4) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 4 - Zagospodarowanie terenu i budowa zbiornika wodnego na cele rekreacyjne wraz z rozwojem integracji i aktywności sportowych
9	Liczba nowych ofert i dodatkowych form zajęć edukacyjnych ³⁷	Wzrost / Wzrost o 2 w stosunku do wartości bazowej	Dane Urzędu Gminy w Starczy	P3	CO1	1) PROJEKT PODSTAWOWY NR 5 - Warsztaty rozwojowo-integracyjne 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 6 - Program

³⁵ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

³⁶ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

³⁷ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono jako 0.

						nowoczesnych form edukacji przedszkolnej 3) PROJEKT PODSTAWOWY NR 7 - „Kurs na cel”
10	Poziom zaangażowania mieszkańców i jst w zakresie ochrony środowiska ³⁸	Wzrost / Wartość docelową wskaźnika w stosunku do wartości bazowej określono na poziomie wysokim	Badania jakościowe	P11, P12	CO3	1) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2 - Modernizacja oświetlenia i budowa nowych punktów na rzecz zmniejszenia zużycia energii i niskiej emisji 2) PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 1 - Likwidacja zanieczyszczeń środowiska 2) PROJEKT PODSTAWOWY NR 8 - Dni Ekologii – w poszukiwaniu czystego środowiska

Źródło: Opracowanie własne

³⁸ Wartość bazową wskaźnika w roku 2017 określono na poziomie niskim.

13 ZASADY WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI

Udział partnerów w realizacji programu rewitalizacji jest warunkiem koniecznym dla sukcesu rewitalizacji, ale wpływa również pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań, zwiększa skuteczność zaplanowanego procesu. Zaangażowanie partnerów będzie czynnikiem sprzyjającym efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych. Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad, w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Tworzenie programu zostało skoordynowane przez władze samorządowe i poddane konsultacjom w oparciu o diagnozę lokalnych problemów.

Partnerów instytucjonalnych, biorących udział w realizacji programu, można podzielić na trzy kluczowe grupy:

- 1) instytucje publiczne – przede wszystkim władze samorządowe Gminy Starcza, powiatu częstochowskiego, województwa śląskiego, agendy i agencje rządowe, gminne jednostki organizacyjne (np. instytucje kultury, jednostki pomocy społecznej), przedsiębiorstwa komunalne, itp.;
- 2) przedsiębiorcy, tj. lokalne firmy, przedsiębiorstwa społeczne, stowarzyszenia gospodarcze itp.;
- 3) organizacje pozarządowe, tj. stowarzyszenia i fundacje, grupy nieformalne, społecznicy, przedstawiciele kościołów i zarejestrowanych związków wyznaniowych.

Każda z wymienionych wyżej grup partnerów może współuczestniczyć w procesie rewitalizacji w zakresie:

- dostarczania danych do monitoringu i ewaluacji stopnia realizacji celów programu oraz stopnia wdrożenia poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starczy, Powiatowa Komenda Policji w Częstochowie itp. oraz wszystkie podmioty wdrażające projekty rewitalizacyjne);
- inicjowania i udziału we wdrażaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych (m.in. Gmina Starcza, organizacje pozarządowe itp.).

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji umożliwi osiągnięcie następujących korzyści:

- zwiększenie jakości współpracy pomiędzy wszystkimi zidentyfikowanymi powyżej grupami interesariuszy;

- zwiększenie koherencji działań instytucji, podmiotów oraz osób zaangażowanych w realizację określonych celów;
- transparentność procesu decyzyjnego;
- uproszczenie systemu zarządzania;
- synergia wiedzy i doświadczenia partnerów;
- wspólna realizacja przedsięwzięć;
- łączenie kapitału finansowego i społecznego;
- zwiększenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji;
- zwiększenie trafności, celowości i ukierunkowanie wykorzystania środków finansowych w ramach montażu wielu źródeł;
- uzyskanie wysokiej jakości precyzyjnych i użytecznych informacji w zakresie diagnozy potrzeb oraz osiąganym rezultatom działań;
- zwiększenie potencjału i zaangażowania osób, grup i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.

Rekomenduje się w pierwszej kolejności zainicjowanie międzysektorowych partnerstw rewitalizacyjnych pomiędzy Gminą Starcza a podmiotami czynnie zaangażowanymi w projekty rewitalizacyjne.

14 PARTYCYPACJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób, który umożliwi aktywny udział interesariuszy w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych. Podczas opracowywania programu rewitalizacji zorganizowano spotkania warsztatowe, w których udział brali wszyscy interesariusze procesu rewitalizacji w Gminie Starcza, tj. pracownicy Urzędu Gminy w Starczy, radni, lokalni liderzy opinii, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy. Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Na etapie opracowywania programu w dniu 11 października 2017 roku w salce OSP w Rudniku Małym przeprowadzono spotkanie robocze dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji. Dnia 11 października 2017 roku przeprowadzono spacer badawczy. Spacer obejmował obszar od budynku OSP w Rudniku Małym, trasę ścieżki ekologicznej, obszar byłej leśnej klasy po obiekty sportowe znajdujące się przy OSP w Rudniku Małym. W spacerze wzięło udział 12 osób. Spacer posłużył identyfikacji problemów i oczekiwań mieszkańców oraz innych interesariuszy względem działań rewitalizacyjnych dotyczących planowanych zmian na obszarze do rewitalizacji. Przeprowadzono warsztaty urbanistyczne dnia 17 października oraz 6 listopada, które dotyczyły zagospodarowania przestrzeni publicznych w obszarze do rewitalizacji. W związku z opracowywaniem projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku, wydanymi przez Ministra Rozwoju oraz wytycznymi wynikającymi z dokumentu: „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” ze stycznia 2017 roku - w terminie od 17 stycznia do 26 stycznia 2018 roku Wójt Gminy w Starczy przeprowadził konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.

Uwagi do projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza można było zgłaszać w formie elektronicznej, papierowej oraz ustnej. Liderzy społeczni oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zostali zaproszeni do udziału w poszczególnych działaniach poprzez indywidualne zaproszenia, plakaty, informacje na stronie internetowej oraz portalu społecznościowym.

Przez cały okres tworzenia programu rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu Gminy zamieszczano najważniejsze informacje dotyczące postępu prac oraz możliwości włączenia się w proces rewitalizacji.

Istotnym dla powodzenia procesu rewitalizacji zagadnieniem jest budowanie świadomości interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Starcza do roku 2023 poprzez działania w sferze komunikacji społecznej i public relations. Udział partnerów w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza jest warunkiem koniecznym dla sukcesu rewitalizacji, ale również wpływa pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań i zwiększa skuteczność zaplanowanego procesu. Zaangażowanie partnerów będzie także czynnikiem sprzyjającym efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych. W ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza partycypacja społeczna obejmować będzie głównie działania o charakterze konsultacyjno-informacyjnym, które dotyczyć będą głównie przygotowania lub realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji przewiduje się wprowadzenie wielu działań związanych z komunikacją społeczną. Podstawowym elementem będzie publikowanie na stronie internetowej Urzędu Gminy i w biuletynie informacji publicznej Urzędu Gminy bieżących informacji o stanie realizacji przedsięwzięć w ramach Programu Rewitalizacji. Na stronie internetowej Urzędu Gminy powinien także znaleźć się formularz kontaktowy za pomocą, którego wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli otrzymać informacje o bieżących działaniach rewitalizacyjnych oraz włączyć się w ich realizację.

Przewiduje się także prowadzenie cyklicznych badań jakościowych w formie ankiety elektronicznej oraz papierowej służącej badaniu aktualnych potrzeb i problemów na obszarze rewitalizacji oraz ocenie przynajmniej niektórych wskaźników stopnia realizacji celów rewitalizacji. W ramach zapewnienia aktywnego udziału różnych grup interesariuszy w procesie wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji przewiduje się także organizację otwartych spotkań sprawozdawczych z realizacji Programu Rewitalizacji oraz spotkań informujących i włączających społeczność w działania związane z realizacją projektów rewitalizacyjnych. Otwarte spotkania będą stanowiły możliwość wymiany wiedzy i dobrych praktyk z zakresu realizacji różnorodnych projektów oraz będą mogły służyć nawiązywaniu nowych partnerstw i wdrażania nowych pomysłów usprawniających realizację programu. O wszystkich planowanych spotkaniach interesariusze rewitalizacji powinni zostać poinformowani minimum na 7 dni przed planowanym terminem spotkania.

W celu efektywnego prowadzenia działań komunikacyjnych i partycypacyjnych wśród społeczności lokalnej planuje się realizację następujących aktywności:

- rozwój i aktualizacja podstrony do strony Urzędu Gminy Starcza dedykowanej rewitalizacji i wdrażaniu LPR, na której publikowane będą bieżące wiadomości o projektach i programie;

- wykorzystanie mediów społecznościowych w zakresie komunikowania o realizacji projektów, jak i bieżących wiadomości;
- publikacja tekstów w mediach, m.in. na lokalnych portalach internetowych, lokalnej prasie.

Wymiana informacji i wiedzy podczas realizacji zaplanowanych działań rewitalizacyjnych jest elementem podstawowym w działaniu rewitalizacyjnym. Władze gminy, realizując określony program rewitalizacyjny, na każdym jego etapie powinny informować mieszkańców i innych interesariuszy o podjętych i planowanych działaniach. Wypracowanie odpowiedniego kanału włączania społeczności i informowania jej na bieżąco o tym, co dzieje się w procesie rewitalizacji, może przesądzić o skuteczności realizacji przedsięwzięcia.

W proces wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji planuje się zaangażować przedstawicieli wszystkich grup interesariuszy:

- mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji oraz właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- inne podmioty realizujące działania na obszarze rewitalizacji.

Za komunikację społeczną w ramach programu rewitalizacji odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Gminy w Starczy, którzy będą podejmować działania w tym zakresie we współpracy z Wójtem Gminy Starcza, radnymi, pracownikami samorządowymi i partnerami programu. Należy zadbać o to, aby informacje przekazywane były w sposób zaplanowany i skoordynowany. Plany działań komunikacyjnych uwzględniane będą w budżecie gminy na kolejne lata.

15 SPIS MAP

Mapa 1. Położenie Gminy Starcza na tle województwa śląskiego oraz powiatu częstochowskiego.	29
Mapa 2. Podział Gminy Starcza na obszary analityczne – sołectwa.	35
Mapa 3. Obszar zdegradowany w Gminie Starcza.	54
Mapa 4. Obszary do rewitalizacji na terenie Gminy Starcza.	69

16 SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz czynników (wskaźników) społecznych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie Gminy Starcza.	12
Tabela 2. Wykaz czynników (wskaźników) gospodarczych i funkcjonalno–przestrzennych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie Gminy Starcza.	12
Tabela 3. Wykaz czynników (wskaźników) technicznych i środowiskowych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie Gminy Starcza.	13
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej.	27
Tabela 5. Podmioty gospodarcze według klas wielkości.	28
Tabela 6. Liczba mieszkańców w analizowanych jednostkach przestrzennych Gminy Starcza oraz powierzchnia obszarów.	34
Tabela 7. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – demografia.	38
Tabela 8. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.	39
Tabela 9. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.	40
Tabela 10. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.	40
Tabela 11. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.	41
Tabela 12. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna.	42
Tabela 13. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego –	

<i>przestępczość.</i>	42
<i>Tabela 14. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – przestępczość.</i>	43
<i>Tabela 15. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy.</i>	44
<i>Tabela 16. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy.</i>	45
<i>Tabela 17. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	46
<i>Tabela 18. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	47
<i>Tabela 19. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	49
<i>Tabela 20. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	49
<i>Tabela 21. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	51
<i>Tabela 22. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	53
<i>Tabela 23. Liczba mieszkańców w jednostkach funkcjonalnych na obszarze zdegradowanym w Gminie Starcza oraz powierzchnia obszaru.</i>	55
<i>Tabela 24. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – demografia.</i>	56
<i>Tabela 25. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	57
<i>Tabela 26. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	57
<i>Tabela 27. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	58
<i>Tabela 28. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	58
<i>Tabela 29. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	59
<i>Tabela 30. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna.</i>	59
<i>Tabela 31. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość.</i>	60
<i>Tabela 32. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość.</i>	60
<i>Tabela 33. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – rynek pracy.</i>	61

Tabela 34. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – rynek pracy.....	61
Tabela 35. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.	62
Tabela 36. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	63
Tabela 37. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.	64
Tabela 38. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.	64
Tabela 39. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.	65
Tabela 40. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	67
Tabela 41. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru rewitalizowanego.....	68
Tabela 42. Analiza SWOT dla całego obszaru rewitalizacji.	75
Tabela 43. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym wraz z wybranymi wskaźnikami określającymi zjawiska kryzysowe oraz odpowiadającymi im potencjałami.....	77
Tabela 44. Cel operacyjny i kierunki działań społeczno-gospodarczych.	96
Tabela 45. Cel operacyjny oraz kierunki działań przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.	97
Tabela 46. Cel operacyjny oraz kierunki działań środowiskowych.	98
Tabela 47. Projekt podstawowy nr 1.....	102
Tabela 48. Projekt podstawowy nr 2.....	105
Tabela 49. Projekt podstawowy nr 3.....	108
Tabela 50. Projekt podstawowy nr 4.....	110
Tabela 51. Projekt podstawowy nr 5.....	112
Tabela 52. Projekt podstawowy nr 6.....	114
Tabela 53. projekt podstawowy nr 7.	116
Tabela 54. Projekt podstawowy nr 8.....	118
Tabela 55. projekt podstawowy nr 9.	120
Tabela 56. Projekt podstawowy nr 10.....	122
Tabela 57. Projekt podstawowy nr 11.....	124
Tabela 58. Projekt uzupełniający nr 1.....	126
Tabela 59. Projekt uzupełniający nr. 2.....	128
Tabela 60. Projekt uzupełniający nr 3.....	131
Tabela 61. Projekt uzupełniający nr 4.....	133
Tabela 62. Harmonogram wdrażania projektów.....	135
Tabela 63. Wykaz projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Starcza wraz z odniesieniem do kosztów, źródeł finansowania oraz okresu realizacji.	139

<i>Tabela 64. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z projektami społecznymi w tym z projektami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego.</i>	<i>146</i>
<i>Tabela 65. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</i>	<i>149</i>
<i>Tabela 66. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</i>	<i>151</i>
<i>Tabela 67. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.</i>	<i>158</i>

17 SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Główne elementy Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Starcza do roku 2023.</i>	<i>14</i>
<i>Rysunek 2. Struktura organizacyjna ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy w Starczy.</i>	<i>155</i>

18 SPIS WYKRESÓW

<i>Wykres 1. Populacja Gminy Starcza w latach 2002 – 2016.</i>	<i>15</i>
<i>Wykres 2. Wiek mieszkańców Gminy Starcza w roku 2016.</i>	<i>16</i>
<i>Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Starcza w latach 2006 – 2016.</i>	<i>17</i>
<i>Wykres 4. Grupy wiekowe przyjęte w ekonomii ze względu na płeć wśród mieszkańców Gminy Starcza w latach 2013 – 2015.</i>	<i>17</i>
<i>Wykres 5. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Starcza w podziale na płeć.</i>	<i>18</i>
<i>Wykres 6. Pracujący na 1000 ludności.</i>	<i>19</i>
<i>Wykres 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego.</i>	<i>20</i>
<i>Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Starcza w latach 2008-2016.</i>	<i>21</i>
<i>Wykres 9. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Starcza w latach 2012 – 2016.</i>	<i>22</i>
<i>Wykres 10. Poziom wykształcenia w Gminie Starcza.</i>	<i>23</i>
<i>Wykres 11. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat.</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 12. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego.</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 13. Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej.</i>	<i>26</i>
<i>Wykres 14. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Starcza na tle powiatu i województwa.</i>	<i>27</i>